

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายเมษา นวลศรี

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A NEEDS ASSESSMENT RESEARCH STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN
THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF BASIC EDUCATION INSTITUTIONS

Mr. Mesa Nuansri

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research
Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

เมษา นวลศรี : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. A NEEDS ASSESSMENT RESEARCH STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF BASIC EDUCATION INSTITUTIONS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร. กมลวรรณ ดั่งธนกานนท์, 181 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ(1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ชุมชนของโรงเรียน จำนวน 456 คน และตัวแทนของโรงเรียน จำนวน 454 คน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
2. ชุมชนมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ
3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนสูงสุด คือ การขาดความตระหนักและขาดความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ได้แก่ ขาดการร่วมมือร่วมพลังของชุมชนผู้บริหารไม่มีความสามารถในการดึงชุมชนให้มามีส่วนร่วม มีความเป็นวิชาการมากเกินไป และการขาดงบประมาณ
4. แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความตระหนักและการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ชุมชน นอกจากนี้ ยังมีแนวทางอื่น ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการเปิดโอกาสของโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
 ปีการศึกษา.....2550.....

#4983739827: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: NEEDS ASSESMENT RESEARCH/ COMMUNITY PARTICIPATION/ INTERNAL QUALITY ASSURANCE

MESA NUANSRI: A NEEDS ASSESSMENT RESEARCH STUDY OF COMMUNITY PARTICIPATION IN THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF BASIC EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: KAMONWAN TANGDHANAKANOND, Ph.D. 181 pp.

The purposes of this research were (1) to study the state of community participation in the internal quality assurance of basic education institutions (2) to assess the needs of the community for the internal quality assurance of basic education institutions. The sample were 456 residents of the school communities and 454 representatives of schools under the jurisdiction of the Office of Basic Education Commission. The research instruments employed to collect the quantitative data were the mail questionnaires. The focus group technique was also used to collect the qualitative data. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics, and its priority in terms of needs was also set by using Modified Priority Needs Index, while the qualitative data were analyzed by content analysis.

The research findings were as follows:

1. The current state of community participation in the internal quality assurance of basic education institutions in the process of quality control, quality audit, and quality assessment were in the moderate degree.
2. The most critical needs of community for participation in the internal quality assurance of basic education institutions were quality audit, followed by the quality assessment, and quality control respectively.
3. The needs of community for participation in the internal quality assurance of basic education institutions were mainly caused by lack of awareness and knowledge in quality assessment, followed by lack of cooperation from the community, an incompetence of school administrators to bring the community to participate in quality assurance, the overemphasis on academic issues of quality assurance, and the budget insufficiency.
4. The most important method to increase the community participation in quality assurance was to build an awareness and to educate the people in the community about quality assurance, while other methods were to make relationship between community and school, to organize training or workshop session on quality assurance, and to provide opportunities for the community to participate in school activities.

Department... Educational Research and Psychology... Student's signature: *Mesa*
 Field of study.....Educational Research..... Principal advisor's signature: *Kamonwan Tangdhanakanond*
 Academic Year.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกและกรุณาอย่างสูงยิ่งจากกการดูแลของ อาจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนากานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละให้ความรู้ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวคิดที่เป็นประโยชน์ และตรวจทานแก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นและการประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ และ ดร.เพชร พิพัฒน์สันติกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณรรคา รองศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล และรองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรภรณ์ ที่สะท้อนมุมมองและประเด็นการวิจัยให้มีความชัดเจนในวิชาสัมมนาการออกแบบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง ดร.คมศร วงษ์รักษา นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร นาวาตรีหญิง ดร.ปิยมาภรณ์ ไชคอรชัย อาจารย์ ดร.วิษราภรณ์ จิตรมาศ และอาจารย์หะชันน่า พงศ์ยี่หล้า ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณคุณครูและผู้แทนชุมชนทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณคุณคุณจุฑา ธรรมชาติ คุณยุทพงษ์ อายุสุข ที่คอยให้แนวคิดและคำปรึกษาด้วยดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณอุทุมพร คุณธนวรรณ จันทนา และคุณป้าคำหวัง ฤกษ์นอก ที่คอยรับฟังปัญหาและให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ได้กรุณา มอบทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจตุร และคุณแม่วินัย นวลศรี เป็นอย่างสูง ที่มอบความรัก ความห่วงใย คอยสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยประสานงานในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นกำลังใจจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จจบจนทุกวันนี้ ขอขอบคุณ คุณมนัญญา นวลศรี น้องสาวอันเป็นที่รัก และคอยช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอขอบคุณน้องอภิเนสร์ นวลศรี น้องชายที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ตลอดจนญาติพี่น้องทุกคนที่เป็นกำลังใจและมีส่วนสำคัญกับความสำเร็จของผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	8
ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	19
ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น	32
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดของการวิจัย	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	61

ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	66
ตอนที่ 3	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างขนาดและภูมิภาคที่แตกต่างกัน	74
ตอนที่ 4	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันใน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของ ชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	83
ตอนที่ 5	ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	88
ตอนที่ 6	ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	106
ตอนที่ 7	ผลการวิเคราะห์แนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	119
5	สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการวิจัย.....	138
	อภิปรายผลการวิจัย.....	141
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	145
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	146
	รายการอ้างอิง.....	148
	ภาคผนวก.....	
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	155
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	158
	ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย	170
	ภาคผนวก ง รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	173
	ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	176
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	181

สารบัญญัตราาง

ตารางที่		หน้า
2.1	เปรียบเทียบสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา	17
3.1	จังหวัดที่สุ่มได้จากแต่ละภูมิภาค	48
3.2	ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคและ ขนาดของสถานศึกษา	48
3.3	โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อที่ต้องการวัด	52
3.4	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่วัดตัวแปร	54
3.5	อัตราการตอบกลับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค และขนาดของโรงเรียน	56
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศ และอายุ	61
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและ ระดับการศึกษา	62
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและ รายได้	62
4.4	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและอาชีพ	63
4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามภูมิภาค และขนาดของสถานศึกษา	63
4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และอายุ	64
4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา	65
4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตาม ภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา	65
4.9	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	67
4.10	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	70

ตารางที่	หน้า
4.11	72
ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	72
4.12	73
ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนการประกันคุณภาพโดยภาพรวม	73
4.13	74
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	74
4.14	75
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	75
4.15	76
ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวน 2 ทาง ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ควบคุมคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	76
4.16	76
ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวน 2 ทาง ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ควบคุมคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	76
4.17	77
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนก ตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	77
4.18	78
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน ของสถานศึกษา.....	78
4.19	79
ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	79
4.20	79
ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	79
4.21	80
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	80
4.22	81
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	81
4.23	82
ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวน 2 ทาง ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	82
4.24	82
ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวน 2 ทาง ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	82

ตารางที่	หน้า
4.25	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา 83
4.26	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 86
4.27	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา 87
4.28	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 89
4.29	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 91
4.30	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 92
4.31	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค 94
4.32	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค 97
4.33	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามจำแนกตามภูมิภาค 99
4.34	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 101
4.35	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 103
4.36	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 104
4.37	ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา 105
4.38	ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อ้งการจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษา..... 111
4.39	ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อ้งการจำเป็นในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา 115
4.40	ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อ้งการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา 118

ตารางที่

หน้า

4.41	ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน	120
4.42	ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา	22
2.2	โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการประกันคุณภาพ การศึกษา	24
2.3	ความสัมพันธ์ของแนวคิดของการประกันคุณภาพและการบริหาร แบบครบวงจร	26
2.4	ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	28
2.5	ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	29
2.6	ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา	31
2.7	กรอบแนวคิดของการวิจัย	45
4.1	สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา	127
4.2	สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา	131
4.3	สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา	135
4.4	สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา	137

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในมาตราต่างๆ อาทิ หมวดที่ 4 มาตรา 29 กำหนดให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์การเอกชน องค์การชุมชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้สนับสนุนการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น โดยเอื้อให้สถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหาร

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษา แต่สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังมีปัญหาที่สำคัญหลายประการ คือการกระจายอำนาจสู่โรงเรียนยังมีน้อยทั้งทางด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป อันเนื่องมาจากการรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง ผลที่ตามมาคือการบริหารจัดการล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจผิดว่าสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่มากกว่าผู้ปกครองและชุมชน และยังไม่เข้าใจปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต จากการศึกษาของรุ่ง แก้วแดง (2546) พบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา จึงเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูโดยเฉพาะ นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าต้องประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลในเรื่องการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพูลศรี ไม้ทอง (2543) พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และลักษณะที่ชุมชนให้ความร่วมมือ คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน (กิตติโชค ห้อยยี่ภู่, 2527; พจนา เทียนธาดา, 2543; พูลศรี

ไม้ทอง, 2543; ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542; ชำนาญ ปาณวงษ์ 2544 อ้างถึงใน บุปผา เมฆศรีทองคำ, 2547) ให้ผลการวิจัยที่เป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากเวลาที่ว่างไม่ตรงกัน และภาระของผู้ปกครองมีมากพออยู่แล้ว จึงให้ความร่วมมือในด้านการจัดการศึกษาไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการให้การสนับสนุนด้านข้อมูลพื้นฐาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา ซึ่งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การมีส่วนร่วมในแง่ของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้นยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาอย่างจริงจัง และจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร พบว่ายังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างชัดเจน ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ดังผลการศึกษาของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ที่พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ การประกันคุณภาพภายในที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้คือ เป็นระบบที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นโดยดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด มิใช่การควบคุมสั่งการจากต้นสังกัด และการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของทุกคนทั้งในสถานศึกษาและชุมชนภายใต้การนำและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2543)

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านพบว่า ประเด็นที่นักวิจัยค้นพบจากงานวิจัย คือ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะขั้นตอนใดก็ตาม ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว และสิ่งสำคัญจะเห็นว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนว่าสภาพปัจจุบันสถานศึกษายังไม่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างจริงจังซึ่งสภาพจริงไม่สอดคล้องตามหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ดังนั้น

เพื่อที่จะส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างจริงจัง และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ และหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในนั้น ขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากและเป็นขั้นตอนแรกในการวางแผนพัฒนาองค์กร คือ การประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริง (what is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ดังนั้นการที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติและหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงต้องพิจารณาโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเสียก่อน เพราะถ้าเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณ เวลา และยังส่งผลกระทบไปยังผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุวิมล ว่องวาณิช (2548) ที่กล่าวถึงการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นกับการประกันคุณภาพว่า กิจกรรมที่ต้องดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance) จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เพื่อให้รู้สภาพที่เป็นอยู่ และสิ่งที่กำหนดเป็นเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นต้องมีการดำเนินการก่อนเพื่อกำหนดสถานภาพเดิม และเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดระบบการพัฒนาคุณภาพ ก่อนที่จะมีการติดตามตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพ สิ่งที่สำคัญที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คือ การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะไม่ใช้กระบวนการที่ช่วยกำหนดเป้าหมายขององค์กรเท่านั้น แต่จะเป็นกระบวนการที่ช่วยในการวางระบบการพัฒนาและบริหารคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการทำให้มีข้อมูลที่บอกให้รู้ถึงความต้องการจำเป็นที่ต้องการได้รับการตอบสนอง

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน และความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ยึดแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดกระบวนการดำเนินงานหลักที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) (2) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และ (3) การ

ประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการที่ควรจะเป็น และเป็นแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเจตนารมณ์ของการประกันคุณภาพภายในที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา

คำถามวิจัย

1. ในสภาพปัจจุบันชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไรบ้าง
2. ชุมชนมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเด็นใดบ้าง อะไรเป็นสาเหตุให้ชุมชนมีความจำเป็นเหล่านั้น และมีแนวทางการสนองความต้องการจำเป็นเหล่านั้นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 31,872 โรงเรียน เพื่อให้ได้ชุมชนที่มีการกระจายตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระจายตามภูมิภาคของประเทศ
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกัน

คุณภาพภายใน ซึ่งประกอบด้วย สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายใน สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็น โดยสภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานวัดเป็นระดับของ การปฏิบัติตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนด กระบวนการดำเนินงานหลักที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)

2.2 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit)

2.3 การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ชุมชน และสถานศึกษา เพื่อศึกษาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากทั้งสองแหล่ง ซึ่งทำให้ได้สารสนเทศที่ น่าเชื่อถือ และมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3. การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (complete need assessment research) ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดความต้องการจำเป็น (needs identification) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (needs analysis) และการ กำหนดแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็น (need solution) ที่เกิดขึ้น โดยมีทั้งวิธีวิจัยเชิง สำรวจและการใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group technique)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ชุมชน หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าโรงเรียน และประชาชนที่อาศัยใกล้กับโรงเรียน

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบ คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาและ ชุมชน โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ชุมชน เข้าไปเกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยเข้าไปมี

ส่วนร่วมในขั้นตอนตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ยึดเป็นแนวทางไว้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (quality assessment) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษามุ่งไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยต่างๆ รวมทั้งบุคลากรปฏิบัติงานตามแผน ติดตามกำกับการทำงานอย่างจริงจังต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานเพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน และเฝ้าระวังให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยร่วมตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบ โดยสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินภายในโดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามกระบวนการประกันคุณภาพตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการกำหนดความต้องการจำเป็นโดยชุมชนและสถานศึกษาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามสภาพที่ควรจะเป็นได้

การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ หมายถึง การประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การกำหนดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการ

จำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการจำเป็นของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการที่ควรจะเป็น

2. ได้สาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเจตนารมณ์ของการประกันคุณภาพภายในที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอสาระสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

- 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 1.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
- 1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม
- 1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 1.5 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

- 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2 แนวความคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.3 กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ
- 2.4 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

- 3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.2 ความสำคัญของความของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.3 กิจกรรมขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
- 3.4 ประเภทของวิธีวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังรวบรวมเสนอเป็นแนวคิดดังนี้

กรรณิการ์ ชมดี (2524) ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามา รับผิดชอบเพื่อการดำเนินการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่าน กลุ่ม หรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 อ้างถึงใน ศรีนทร์ทิพย์ จานศिला, 2540) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่า เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านตามที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดขึ้น และชาวบ้านเป็นผู้เสนอโดยมีการเข้าร่วมในหลายระดับ เช่น การเข้าร่วมในการฟังเฉย ๆ ฟังและ ออกความคิดเห็น ตลอดจนร่วมในการวางแผน และมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านทั่วไป

ปรัชญา เวสารัชช์ (2530) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นและชนบทว่า หมายถึง การที่ประชาชน หรือชุมชน หรือองค์กรของประชาชนได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นและชนบทในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนใน รูปแบบของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาหรือยกระดับ ชีตความสามารถของตนในการกำหนดชีวิตของตนในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร และปัจจัยการ ผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านของตนที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น กว่าเดิม

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการ กระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็น อย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การ เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้อง ดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำบรรลุมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อกลุ่มดังกล่าวด้วย

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 อ้างถึงใน ศรีนทร์ทิพย์ จานศिला, 2540) ได้ให้ความหมายและ หลักการสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่ รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ และสร้างโอกาสให้กับประชาชนในชุมชน ทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมรม สมาคม และองค์กรอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง รวมกัน

อคิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้ามาช่วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากแต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิดขึ้นมา

Erwin (1976 อ้างถึงใน พูลศรี ไม้ทอง, 2543) ได้ให้แนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

จากการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยร่วมแสดงความคิดเห็น และกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณา กำหนดปัญหา ความต้องการของประชาชน

1.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

แนวความคิดของ Cohen & Uphop (1981 อ้างถึงใน พูลศรี ไม้ทอง, 2543) ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ (decision making) การดำเนินการ (implementation) ผลประโยชน์ (benefits) และการประเมินผล (evaluation) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) อ้างถึงใน พูลศรี ไม้ทอง (2543) ได้เสนอจากประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทยเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่า

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ซึ่งแนวคิดข้างต้นดังที่ได้นำเสนอไว้ นั้นมีส่วนใกล้เคียงกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่ง พูลศรี ไม้ทอง (2543) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการมีส่วนร่วมโดยจำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจค้นหาปัญหาและกำหนดความต้องการ ในขั้นชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนการวิเคราะห์

สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความต้องการนั้นๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในชั้นวางแผน เป็นขั้นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและกำหนดลักษณะ/แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร ซึ่งในขั้นนี้ชุมชนจะมีส่วนร่วมตัดสินใจและวางแผน กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในชั้นดำเนินการ เป็นขั้นที่ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตร ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยคำนึงถึงว่าใครจะเข้ามามีส่วนที่จะทำประโยชน์ หรือจะเข้ามามีส่วนร่วมได้บ้าง และจะทำประโยชน์หรือมีส่วนร่วมได้อย่างไร โดยวิธีการใด เช่น โดยการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และ

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลสรุปรวม (sumative evaluation)

1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

อดิน รพีพัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจจำแนกได้ 3 ประการ ตามลักษณะการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชน
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน เช่น สถาบัน หรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

กรรณิกา ชมดี (2524) ได้สังเคราะห์และสรุปรูปแบบในการพิจารณาการมีส่วนร่วมไว้

10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (membership on committee)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (position of leadership)

5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (entrepreneus)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (employers)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (material contribution)

กรมการพัฒนาชุมชน (2529) ได้สรุปลักษณะต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น 18 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร
4. การมีส่วนร่วมในการออกความเห็นและข้อเสนอแนะ
5. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. การมีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีในการแก้ปัญหา
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
8. การมีส่วนร่วมในการประชุม
9. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
10. การมีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. การมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้
15. การมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ ทรัพยากร
16. การมีส่วนร่วมในการออกแรง หรือสละแรงงาน
17. การมีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
18. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตามหรือประเมินผล

ศิริกาญจน์ โกลุมภ (2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบชายขอบ (marginal participation) เป็นลักษณะการร่วมมือหรือการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีข้อจำกัดอันทำให้การมีส่วนร่วมไม่เต็มที่คือมีน้อยนั่นเอง ข้อจำกัดนี้อาจเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม

กันระหว่าง 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งรู้ว่าตนเองด้อยอำนาจกว่า หรือมีทรัพยากรเชิงอำนาจ เช่น เป็นผู้มีความรู้ น้อยกว่าจึงทำให้ไม่ปรารถนาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นั่นคือความเข้มของการมีส่วนร่วม น้อย

การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบชายขอบเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนและประชาชนทั่วไปกับโรงเรียน ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมโดยการร่วมงานหรือให้ความร่วมมือ หรือร่วมสนับสนุนโดยจะแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ไม่มีการตัดสินใจและมอบ การตัดสินใจให้เป็นของฝ่ายโรงเรียน ลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่ม ผู้ปกครอง นักเรียนหรือประชาชนทั่วไปมีลักษณะในการมาร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการประชุม และให้ความสนับสนุนโดยการบริจาคเงินหรือสิ่งของ หรือร่วมดำเนินงาน บางครั้งอาจแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการบ้าง แต่ก็ไม่มีน้ำหนัก เพราะส่วนมากมักจะคล้อยตามการตัดสินใจของ กลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่า เช่น กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนหรือกลุ่มผู้นำใน โรงเรียนที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากที่สุด ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วม น้อย โดยเฉพาะในเรื่องการออกความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงเรื่องการเรียนการสอนใน โรงเรียนเพราะถือว่าหน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนและครู หากผู้ปกครองนักเรียนจะ แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอะไรก็ยังคงว่าจะไม่ถูกหลักการของครูหรือของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบเป็นบางส่วน (partial participation) การมี ส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของ ประชาชนในชุมชน หรือกิจกรรมการศึกษาในระดับความเข้มข้นมากกว่าแบบชายขอบ กิจกรรม โดยคณะกรรมการโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ที่รัฐถือว่าเป็นนโยบายสำคัญที่สามารถสร้าง ความชอบธรรมในการจัดการศึกษาของไทย การมีส่วนร่วมแบบเป็นบางส่วนนี้จะมีลักษณะที่เป็น ส่วนร่วมแบบร่วมริเริ่มงาน มาร่วมงาน ร่วมให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคหรือการร่วมมือในการ ทำงาน โดยมีบทบาทมากกว่าแบบชายขอบ ได้แก่ กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนสามารถร่วม แสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้บ้างซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการ ดำเนินการได้ทั้งหมดก็ตาม อย่างไรก็ตาม การคิดริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเริ่มต้นจากฝ่าย โรงเรียน และในการร่วมกิจกรรมสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการเรียนการสอน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบสมบูรณ์ (full participation) เป็นการมีส่วน ร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันอย่างเข้มข้นและเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างมี อิทธิพลต่อกิจกรรมร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้เต็มที่ เป็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำหลักใน ชุมชน เช่น เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการโรงเรียน เป็นกลุ่มที่มีบทบาทในอัน ที่จะชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นแบบแผนของการมีส่วนร่วมและมีอำนาจในการ

ตัดสินใจอย่างเต็มที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นผู้มีอิทธิพลเพราะมีทรัพยากรทางอำนาจ ทำให้มีบทบาทตามหน้าที่ที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน จะเป็นผู้ดำเนินการริเริ่มงาน ผู้คิดงาน ร่วมดำเนินการร่วมสนับสนุน ร่วมงานและร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจังทุกขั้นตอนและมีอำนาจในการตัดสินใจได้มากที่สุด

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ชูชาติ พวงสมจิตร (2540) กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาว่าประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีอุตสาหกรรมเป็นแกนหลักและสถานะที่เศรษฐกิจดีส่งเสริมให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนมาก

ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนทางการเมืองการปกครองในท้องถิ่นก่อให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองและกระตุ้นให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ได้แก่ ลักษณะนิสัยพื้นฐาน คือ ความเชื่อและค่านิยมของคนไทย

2. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธาต่อการศึกษาและโรงเรียน ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ความเป็นห่วงสวัสดิภาพของบุตรหลาน ความเกี่ยวข้องผูกพันกับโรงเรียน สถานภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน ลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนในชุมชน เครือข่ายชุมชน ผู้นำชุมชน ความพร้อมของคนในชุมชน การเห็นความสำคัญของตนเองและการเห็นแก่ความเจริญของส่วนรวม

3. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย

ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารรุ่นก่อนสร้างสมศรัทธาไว้ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารทำงานกับกรมการศึกษาได้ดี ผู้บริหารและครูให้เกียรติและกำลังใจแก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถดี ผู้บริหารและครูประพฤติตนดี ครูรัก ผูกพันและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าแก่หรือศิษย์เก่าอยู่โรงเรียน ครูสนใจเด็กและสอนดีและคณะครูมีความสามัคคี

ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเป็นผู้เข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนสร้างระบบที่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนให้ความสำคัญเพื่อ

ชุมชน โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โรงเรียนสร้างความมั่นใจให้กับชุมชนว่าเด็กที่มาเรียนในโรงเรียนจะได้รับความปลอดภัย

ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีนโยบายและแผนงานที่ดี โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือด้านการเงินและโรงเรียนมีชื่อเสียงดี

ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ชื่อของโรงเรียน ประวัติด้านชื่อเสียงทางวิชาการของโรงเรียน ความเป็นโรงเรียนของชุมชนและโรงเรียนมีทีมงานที่ดีทั้งผู้บริหาร คณะครู และกรรมการสถานศึกษา

ขณะที่ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเงื่อนไข/ ปัจจัยที่จะทำให้โรงเรียนสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ใน 2 เงื่อนไข คือ

1. เงื่อนไขที่จำเป็น (necessary conditions) โดยบุคคลากรที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และจิตสำนึกของตนเอง และการเรียนรู้ที่ดีที่สุดทางหนึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติ ซึ่งทัศนคติดังกล่าวจะมีผลให้บุคคลเกี่ยวข้องเห็นว่าความร่วมมือกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ต่อตนเอง และคนทั้งหมดที่ร่วมมือกัน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้น นอกจากนี้บุคคลากรต้องมีทัศนคติที่เคารพและเชื่อมั่นในศักยภาพการพัฒนาตนเองของมนุษย์ โดยไม่ยึดติดกับคุณค่าหรือค่านิยมที่สังคมกำหนดในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้ ตลอดจนเห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของกันและกันยอมเอื้อให้เกิดความร่วมมือกัน รวมทั้งบุคคลากรต้องมีทัศนคติที่เชื่อว่าความหลากหลาย (diversity) เป็นลักษณะแท้จริงของธรรมชาติและมีประโยชน์ในเชิงพัฒนา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ความร่วมมือดำเนินไปได้ดี

2. เงื่อนไขที่พอเพียง (sufficient conditions) โดยการมีวิสัยทัศน์ในเรื่องการศึกษาของชุมชนร่วมกัน การมีส่วนร่วมและความสนับสนุนจากภาคีอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนซึ่งจะทำให้โรงเรียนและชุมชนร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้มากขึ้น นอกจากนี้โครงสร้างของการจัดการศึกษาควรเป็นแนวราบซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญและจำเป็นที่เอื้อให้โรงเรียนและชุมชนโดยทั่วไปเกิดความร่วมมือกันมากขึ้น ที่สำคัญนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลควรสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เช่น การขยายเป้าหมายของรัฐในการจัดการศึกษาจากความต้องการของรัฐเพียงฝ่ายเดียวมาสู่ความต้องการของผู้เรียน และชุมชน การเลิกผูกขาดการจัดการศึกษาของรัฐแล้วกระจายการศึกษาจากแหล่งเดียว (โรงเรียน) ไปสู่แหล่งความรู้ที่หลากหลาย การปรับปรุงระบบบริหารจัดการของโรงเรียนให้เปลี่ยนจากระบบแนวตั้งมาเป็นแนวราบมากขึ้น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโรงเรียน (รวมทั้งครู) การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาวิถีชีวิตของบุคคลและชุมชน และเอื้อให้เกิดการถ่ายทอดสติปัญญาอย่างต่อเนื่องของชุมชน

พรทิพา จุลสุคนธ์ (2542) กล่าวถึงปัจจัยในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนว่าประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายใน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำ (2) วัฒนธรรม (3) ทักษะการ ประกอบด้วย ทักษะการของโรงเรียนและทักษะการของชุมชน และ (4) ความรู้ความเข้าใจ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาทักษะการมนุษย์ (2) ระบบเศรษฐกิจ (3) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ (5) การจัดการศึกษาตามนโยบายการประกันคุณภาพของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เงื่อนไขที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

เงื่อนไขที่สนับสนุน

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การที่มีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชนหลายกลุ่ม การมีสถาบันทางศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษาและผู้นำชุมชนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

2. เงื่อนไขเกี่ยวกับคณะครู ได้แก่ การมีครูที่เป็นคนในท้องถิ่น คณะครูให้ความสำคัญและไปร่วมงานที่เป็นกิจกรรมของชุมชนและของคนในสังคม

3. เงื่อนไขเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ความโปร่งใสในการบริหารดำเนินงานงบประมาณและการเงินของโรงเรียนและการเปิดโอกาสให้บุคลากรในชุมชนและนอกชุมชนเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียน

4. เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การมีคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน โดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวอยู่ในชุมชนและมีฐานะใกล้เคียงกับคนในชุมชน

เงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ คนในชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนโดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอนและความไม่สนใจของคนในชุมชนเรื่องการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. เงื่อนไขเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไม่สามารถให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญแก่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง แม้จะได้พยายามปรับปรุงการทำงานหรือพยายามเข้าถึงชุมชน แต่อาจจะมีการละเลยเรื่องนี้ในบางจุดที่ทางโรงเรียนอาจจะนึกไม่ถึงหรือไม่มีความรอบคอบเพียงพอหรืออาจจะมีเหตุผลบางประการทางโรงเรียนไม่เปิดเผย เช่น การที่คนในชุมชนบางส่วนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนทั้ง ๆ ที่เคยมีส่วนร่วมมาโดยตลอด

3. เงื่อนไขเกี่ยวกับระบบราชการ ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรจาก ส่วนกลางและการทำงานตามระบบราชการ คือ ในลักษณะที่เน้นเรื่องระเบียบปฏิบัติของทาง ราชการที่เข้มงวดเกินไป

นอกจากปัจจัยดังกล่าว พรทิพย์ อันทิวโรทัย และอนงค์นุช ภูยานนท์ (2542) ได้สรุปสิ่ง ที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำเพื่อที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา จากแนวคิดของโสภณ สุภาพงษ์ และอุทัย ดุลยเกษม ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

สิ่งที่ควรทำ	สิ่งที่ไม่ควรทำ
<p>1. เรียนรู้และเข้าใจถึงพื้นฐานทางความคิด จิต วิญญาณและภูมิปัญญาที่ชุมชนสั่งสมมา</p> <p>2. ต้องทำศีลธรรมของเราให้เสมอกับชาวบ้าน</p> <p>3. ต้องเริ่มทำงานกับชุมชนด้วยความรัก รักชาวบ้าน รักชุมชน</p> <p>4. ควรพัฒนาจิตวิญญาณและวิถีคิดในการจัด การศึกษาให้แก่ชุมชน</p> <p>5. ควรจัดการศึกษาที่ตอบสนองตามความต้องการที่ แท้จริงของชาวบ้าน</p> <p>6. ยึดพื้นฐานความคิดความเชื่ออันก่อให้เกิด ขบวนการประชาคมที่ดี</p> <p>ระบบราชการที่ข้อจำกัดหลายด้านในการ แก้ปัญหาและการพัฒนาสังคมหลายๆ มิติ</p> <p>ระบบธุรกิจให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับ ผลประโยชน์ของระบบหรือองค์กรมากกว่าการ แก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในหลายมิติ</p> <p>ภาคีที่หลากหลายจะมีศักยภาพในการแก้ปัญหา และพัฒนาสังคมได้มากกว่าปัจเจก</p> <p>ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมมีความสำคัญ ไม่น้อยกว่าทุนทางธุรกิจ</p> <p>สิ่งที่เป็นความรู้ (knowledge) ไม่จำกัดอยู่เฉพาะ สิ่งที่ “professionalism” ให้คำนิยาม</p> <p>มนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้</p> <p>โครงสร้างที่เอื้อ (conducive) จะก่อให้เกิดการมี ส่วนร่วมมากขึ้น</p> <p>เคารพในศักยภาพของมนุษย์ทุกคน</p>	<p>1. ยึดติดมากเกินไปกับกรอบความคิดความเชื่อ 6 เรื่อง คือ</p> <p>1.1 ความเป็นมืออาชีพ (professionalism)</p> <p>1.2 ประสิทธิภาพ (efficiency)</p> <p>1.3 กระแส (progress)</p> <p>1.4 ทันสมัย (modern)</p> <p>1.5 มาตรฐาน (standard)</p> <p>1.6 คู่กับต้นทุน (cost-effective)</p> <p>เพราะจะทำให้การทำงานร่วมกับชุมชนมี บทบาทในการยึดเย็ดความคิดให้กับชุมชนมากกว่า การทำงานแบบกัลยาณมิตร</p>

ด้านสิทธิรักษา ปิณฑกานนท์ (2543 อ้างถึงใน บุษผา เมฆศรีทองคำ, 2547) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนขึ้นกับ (1) ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน (2) การเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการ การศึกษาของชุมชน และ (3) ความต้องการหรือความสนใจที่อยากจะมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษา

ขณะที่ชำนาญ ปาณวงษ์ (2544) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา ได้แก่ สภาพชุมชนเป็นแบบชนบท มีการอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน ชุมชนมี อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีอาชีพอื่นเสริมและมีการรวมกลุ่มอาชีพกัน ชุมชนกับครูมีความสนิท สนมกันดี ผู้บริหารใส่ใจต่อยุทธศาสตร์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูพักอาศัยอยู่ ในชุมชน สถานภาพของครูส่วนใหญ่โสด มีอายุน้อย มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วม ส่วนปัจจัยที่ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ สภาพชุมชนเป็น ชุมชนเมือง มีแหล่งชุมชนแออัด ไม่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่ มีการรวมกลุ่มอาชีพกัน บางคนมีอาชีพไม่แน่นอน ครูกับชุมชนไม่มีเวลาพบปะสนทนากัน ผู้บริหาร มีงานบริหารภายนอกโรงเรียน ไม่มีครูพักอาศัยในละแวกใกล้โรงเรียน ครูส่วนใหญ่มีสถานภาพ ใกล้สมรสแล้ว มีอายุมาก ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งล้วนส่งผล ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

1.5 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียนจะก่อให้เกิด ประโยชน์ ดังนี้ (วิไลวรรณ วิทวิทยวิโรจน์, 2522; สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2534; พจมาน ขำทอง, 2543)

1. ทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีความพร้อมที่จะแก้ปัญหาของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีปัญหาอะไรชุมชนก็จะเข้าใจปัญหาได้ดี การ ขอความร่วมมือ ความช่วยเหลือก็จะทำได้ง่ายและสะดวกขึ้นเพราะประชาชนรู้ปัญหาอยู่แล้ว

2. ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในรูปของ ความคิด การตัดสินใจ และการกระทำอย่างเต็มที่ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ให้ ความรู้ สละแรงงาน เวลา ปัจจัย ต่าง ๆ เป็นต้น

3. ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของในการแก้ปัญหาของชุมชน มีความรู้สึก ร่วมได้ร่วมเสีย ก่อให้เกิดความภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีความรู้สึก

มั่นใจว่าการกระทำนั้น ๆ จะสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่

4. เนื่องจากประชาชนหรือชุมชนได้แสดงพลังกลุ่มในการสำรวจและรับรู้ปัญหา การหาแนวทางเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลซึ่งนับว่าเป็นการระดมทรัพยากรมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและทำให้ประชาชนได้มีการพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองตามหลักประชาธิปไตยอีกด้วย

ส่วนสุวัฒน์ มุทธเมธา (2524 อ้างถึงใน บุบผา เมฆศรีทองคำ, 2547) กล่าวถึงประโยชน์ของการที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนว่านอกจากโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชนแล้ว สิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ มีความเข้าใจในปรัชญา ความมุ่งหมายและการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้เป็นผลดีต่อความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยิ่งขึ้น เนื่องจากภารกิจของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนในชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยความศรัทธาและจริงใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงงานทุก ๆ ด้านของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวถึงผลดีของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาที่มีต่อชุมชน ว่าทำให้ มีโอกาสเรียนรู้ระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนและนำมาปรับใช้ในชุมชน ได้รับความร่วมมือจากครอบครัวต่างๆ ในการพัฒนาชุมชน และนำไปสู่การขยายจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการศึกษาของเด็กในชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อคนในชุมชนและสถานศึกษา อันนำมาสู่การพัฒนาสังคมโดยภาพรวมต่อไป

ตอนที่ 2 มโนทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาได้มีนักวิชาการให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2541) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ มาตรการที่กำหนดแนวปฏิบัติหรือแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อจะช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีหลักประกันว่านักเรียนจะมีมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม

กรมสามัญศึกษา (2542) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติ

อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ กิจกรรมหรือแนวทางปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิรุฬห์ แสงงาม (2543) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าเป็น กิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่เมื่อโรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการหรือแผนที่วางไว้แล้วจะสร้างความมั่นใจให้ชุมชน และสังคมว่าผลผลิตของการศึกษา คือ นักเรียนได้มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคาดหวัง

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และดิเรก วรรณเศียร (2544) ได้นิยามคำว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาว่า เป็นการประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารและการให้บริการทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำที่กำหนด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการให้หลักประกันต่อสาธารณชนว่าสถาบันการศึกษาจะพยายามทำหน้าที่อย่างดีที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนที่จบออกมามีคุณภาพ

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2544) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษาว่า เป็นการให้หลักฐาน ข้อมูล แก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็ม ความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียนและสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา ที่เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.2 แนวความคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีแนวความคิดหลัก ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542; อมรวิชัย นาครทรรพ, 2540)

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (child- centered development) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวงและยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้น เอื้ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพและมีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขและร่วมมือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (school - based management: SBM) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่า สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถสร้างผลผลิตคือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ จึงเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และเป็นการเสริมสร้างพลัง (empowerment) ให้สถานศึกษา ชุมชน และสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

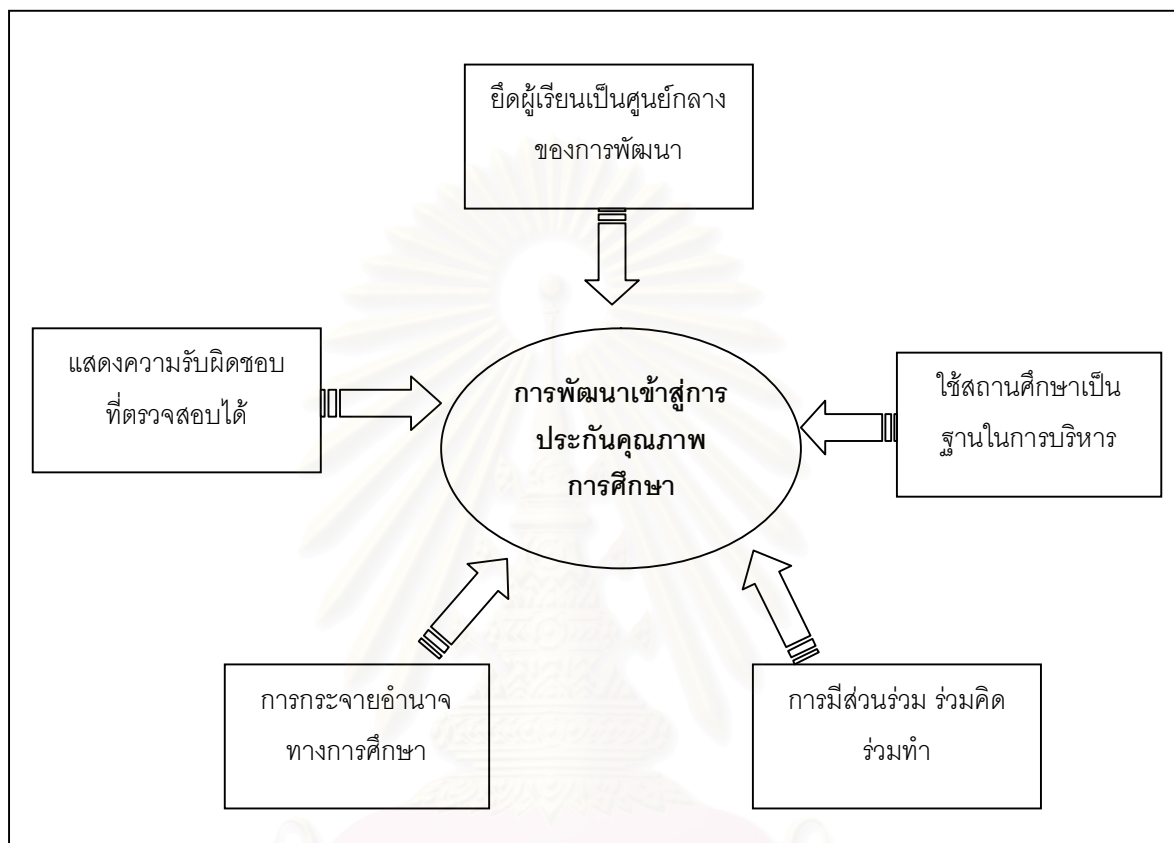
3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (participation and collaboration) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้การศึกษายเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (all for education) โดยแนวความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคนทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (decentralization of education) เป็นแนวความคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม แนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้นนี้จะทำให้เกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษา โดยตอบสนองความต้องการของเขาและมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมในที่สุด

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (accountability) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาวหน้าที่ในการจัดการศึกษา (authorities) ต่อผู้เรียน

ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสามารถให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

จากแนวความคิดในการประกันคุณภาพดังกล่าว สามารถสรุป ดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 แนวความคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ยึดกระบวนการหลักของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งกระบวนการหลักดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการสังเคราะห์กระบวนการในการดำเนินงานหลักในการประกันคุณภาพการศึกษาของสุวิมล ว่องวานิช (2543) เรื่องการวิจัยและพัฒนากระบวนการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาจัดการศึกษามุ่งไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมีกิจกรรมหลักที่สำคัญ คือ

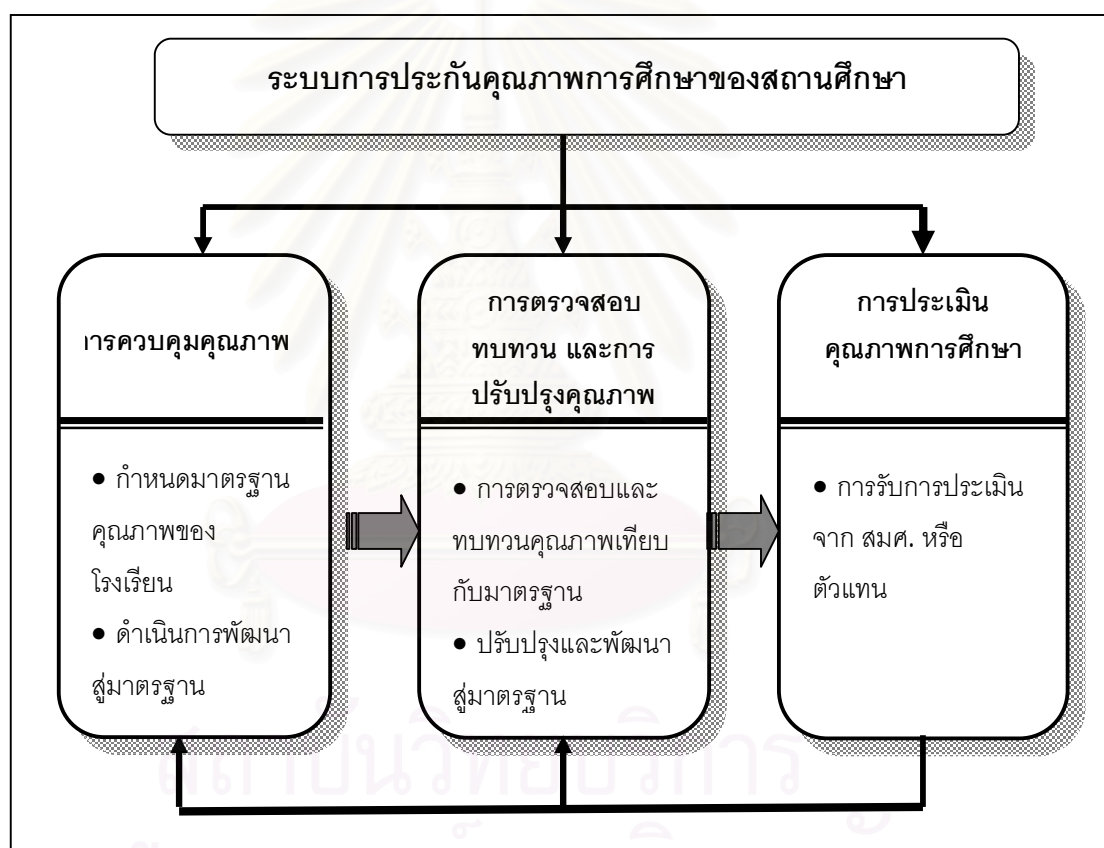
1.1 การพัฒนามาตรฐาน มาตรฐาน คือ สภาพที่พึงประสงค์หรือข้อกำหนดที่เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น เช่น มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านการบริหาร เป็นต้น มาตรฐานมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดขึ้นร่วมกับชุมชน

1.2 การพัฒนาสถานศึกษาสู่มาตรฐาน เป็นการเตรียมกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นต่าง ๆ เพื่อนำสถานศึกษาสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ (1) การเตรียมบุคลากร โดยพัฒนาบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติงานได้ตามกระบวนการ ขั้นตอนของระบบการประกันคุณภาพตามแนวปฏิรูปการศึกษา (2) การพัฒนาระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและการตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร "มืออาชีพ" หรือการบริหารงานตามแนวปฏิรูปที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษาจึงต้องมีสารสนเทศอย่างเพียงพอต่อการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้าน การนิเทศติดตามประเมินผลและการพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะต่อการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และ (3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งแผนระยะยาว (3-5 ปี) และแผนระยะสั้น (แผนปฏิบัติการประจำปี) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและการพัฒนาแผนบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (quality audit and intervention) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน และเฝ้าระวังให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ 3 ประการ คือ (1) การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบโดยสถานศึกษาเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (2) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งอาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่เป็นตัวแทนต้นสังกัด ในการตรวจสอบ เป็นการยืนยันผลการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเอกสารรายงานการประเมินตนเอง และให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด แล้วจัดทำรายงานคุณภาพเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน และ (3) การกำหนดมาตรการช่วยเหลือ และปรับปรุงสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่คุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) เป็นกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้ใบรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรอง และให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

จากกระบวนการของการประกันคุณภาพศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.4 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

2.4.1 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: มาตรา 4)

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการ คือ

1.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่มาตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดย สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึก ในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้ สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ มี 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวง

3. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

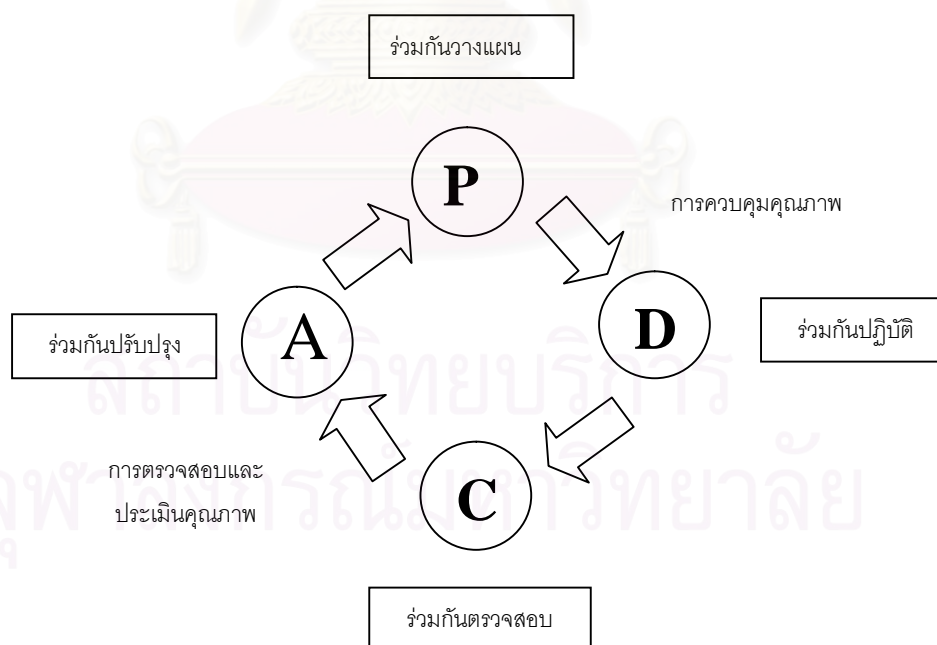
3.1 การร่วมกันวางแผน (planning)

3.2 การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (doing)

3.3 การร่วมกันตรวจสอบ (checking)

3.4 การร่วมกันปรับปรุง (action)

เมื่อพิจารณากระบวนการการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน ดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของแนวคิดของการประกันคุณภาพและการบริหารแบบครบวงจร
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543)

จากแผนภาพที่ 2.3 การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาที่มีความมุ่งมั่น และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

2.4.2 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: มาตรา 4)

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีหลักการและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก มี 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544)

1.1 เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิดหรือการให้โทษ ให้โทษ

1.2 ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

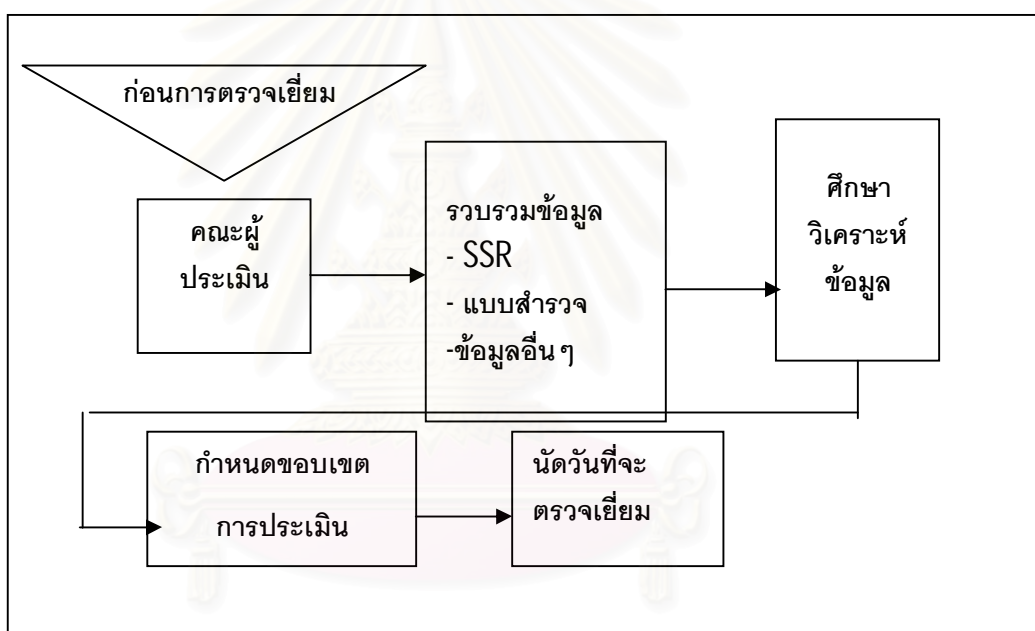
1.3 มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษานโยบาย โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

1.4 มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับ และควบคุม

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาซึ่งเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมินเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา (2) ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และ (3) หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภาพที่ 2.4 ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

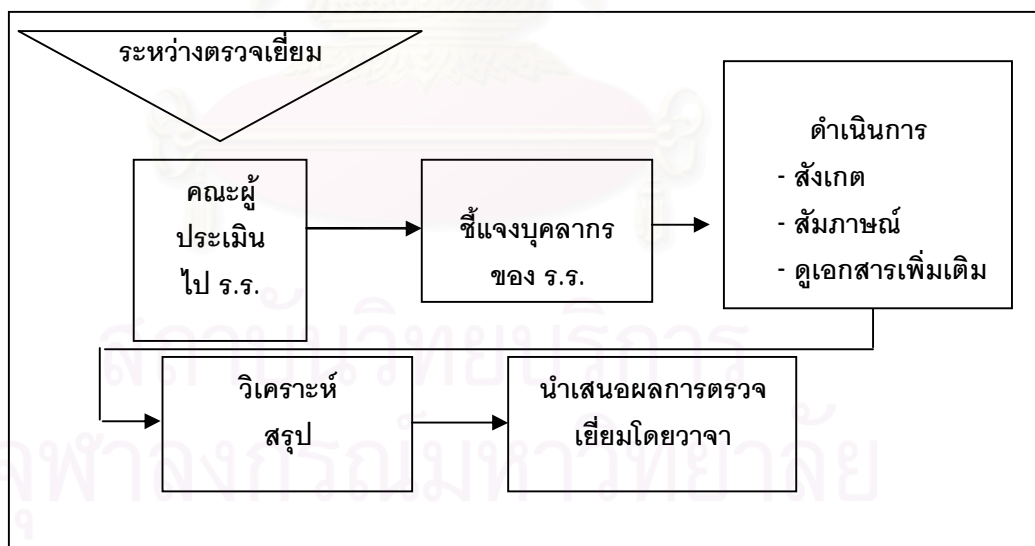
ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่งจะทำการศึกษารายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจัดส่งมาให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ล่วงหน้า แล้วนัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาพร้อมทั้งขอเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีรายงานการประเมินตนเองไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์แล้วส่งคืนเมื่อศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว

คณะผู้ประเมินภายนอกทำการศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและเอกสารข้อมูลอื่น ๆ ประกอบแล้วกำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะตรวจสอบโดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกรอบเพื่อกำหนดว่าระหว่างการตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร เพื่อให้มีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการสรุปผลการประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน

หลังจากนั้นร่วมกันวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางการปฏิบัติงานและมอบหมายภาระงานให้ผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจน แล้วแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ล่วงหน้า โดยขอให้สถานศึกษาช่วยเตรียมสถานที่ในสถานศึกษาที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะสามารถทำงานและมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระและไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างตรวจเยี่ยม รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่อาจขอเพิ่มเติม ตลอดจนนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้พบปะหรือสัมภาษณ์ตามกำหนดการในตารางการปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภาพที่ 2.5 ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

ระหว่างการตรวจเยี่ยมซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอกจะทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและอื่นๆ ตามราย

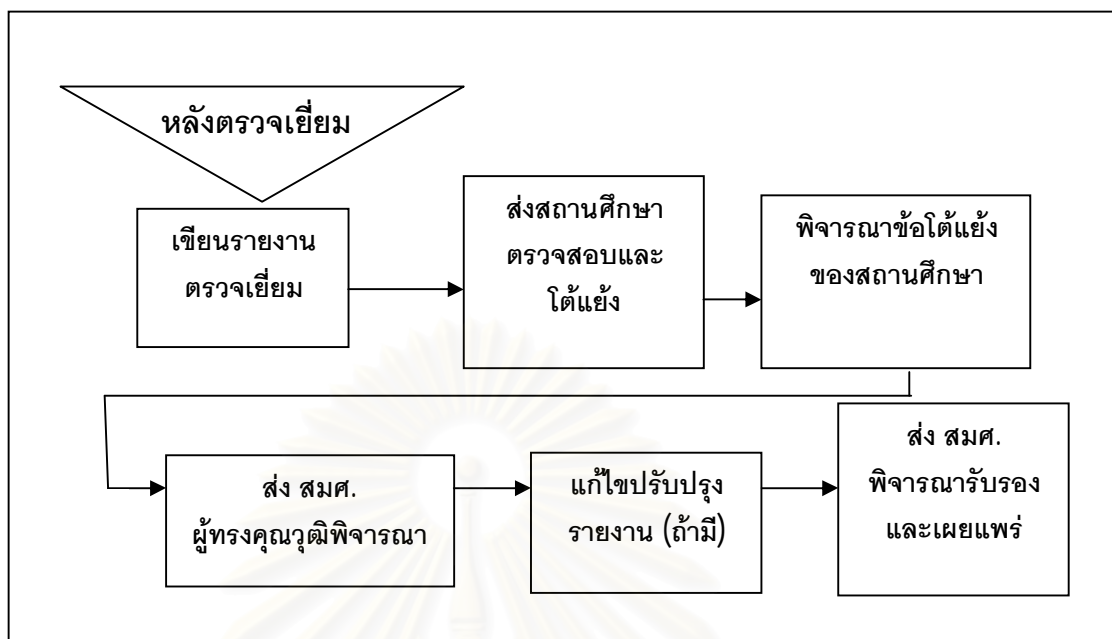
มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้การตรวจเยี่ยมมิใช่การสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา คณะผู้ประเมินจะเข้าไปยังสถานศึกษาในลักษณะผู้ร่วมงานกับสถานศึกษาในการค้นหาสภาพความเป็นจริงของการพัฒนา รวมทั้งให้คำแนะนำมากกว่าที่จะเข้าไปในลักษณะผู้ตัดสินชี้ขาด สิ่งที่คณะผู้ประเมินตรวจสอบไม่ใช่สิ่งที่เป็นความลับของสถานศึกษา เนื่องจากจะใช้รายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษาส่งให้ สมศ. เป็นเอกสารหลักในการตรวจเยี่ยมตลอดเวลา

ในระหว่างที่คณะผู้ประเมินอยู่ที่สถานศึกษา สถานศึกษาจะจัดเตรียมห้องให้ 1 ห้องเป็นห้องทำงานของคณะประเมิน รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่ขอเพิ่มเติม ตลอดจนจะต้องให้โอกาสแก่คณะประเมินในการพบปะหรือสัมภาษณ์บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การไปตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอกเป็นการไปทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สร้างความเข้าใจในการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มในสถานศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/สมาคมผู้ปกครองและครู นักเรียน/สถานนักเรียน พนักงาน เจ้าหน้าที่/บุคลากรสนับสนุนของสถานศึกษา
2. ตรวจสอบหลักฐานเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาตามที่สถานศึกษาได้รายงานการประเมินตนเอง รวมทั้งหลักฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง
3. ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลหลักฐานว่าได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม น่าเชื่อถือ ครอบคลุมเพียงพอ
4. ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบกับแผนของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ. กำหนดเพื่อการพัฒนา และตรวจสอบจุดที่สถานศึกษาจะพัฒนาต่อไป เพื่อดูความสอดคล้องของแผนกับผลการประเมิน
5. ประมวลและสรุปผลการตรวจเยี่ยมและให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภาพที่ 2.6 ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544)

เมื่อเสร็จภารกิจในการไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานผลการประเมินสถานศึกษา โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนให้ตรงตามหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้และตรงตามที่รายงานให้สถานศึกษาทราบด้วยวาจา ไม่ใช่จากความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมินแล้วจัดส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับร่างรายงานฯ ผู้ประเมินพิจารณาแล้วอาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือยืนยันตามรายงานแล้วแต่กรณี เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้วจึงนำเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สมศ. พิจารณาความถูกต้อง ชัดเจน ครบคลุมสาระที่กำหนดในแต่ละมาตรฐาน ครบถ้วน และมีความเชื่อถือได้ หากรายงานยังขาดคุณภาพให้ผู้ประเมินทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและส่งให้สถานศึกษาพิจารณาตรวจสอบโต้แย้งอีกครั้งหนึ่ง ตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว สมศ. จึงให้การรับรองและเผยแพร่ต่อไป

ระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีความแตกต่าง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาแล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือ เอกภาพเชิงนโยบาย ความหลากหลายในทางปฏิบัติ และมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากกว่าการควบคุมหรือการให้คุณให้โทษ

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้สรุปและสังเคราะห์นิยามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) ไว้ว่าเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็น การเปลี่ยนแปลงทางบวก

Rouda และ Kusy (1995 อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ อายุสุข, 2549) ได้กล่าวถึง การประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นการสำรวจที่เป็นระบบของสิ่งที่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็นเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลและ/หรือองค์กร

Revierie และคณะ ได้ให้ความหมายการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกระบวนการคัดเลือกหรือวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าอย่างเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินการทุกขั้นตอน ผลการประเมินใช้ได้เฉพาะกลุ่มประชากร แต่มีความเป็นระบบบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และเน้นผลลัพธ์ ทั้งนี้การประเมินความต้องการจำเป็นยังเป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบให้ระบุสิ่งที่ขาดแคลนเฉพาะกลุ่มบุคคล จนได้รับความพอใจในการดำรงชีวิต

Beadle de Palomo และ Luna (1999) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นคือ กระบวนการในการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อใช้สำหรับกำหนดสถานภาพในปัจจุบันเพื่อระบุความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือพื้นที่ที่กำหนด

จากความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการที่จะกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น จากนั้นจึงทำการประเมินและจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

3.2 ความสำคัญของความของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นวิธีการที่มีความสำคัญเนื่องจาก ทำให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาเพื่อวางแผนการทำงานที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

สุวิมล ว่องวาณิช (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นต่อการวางแผนหรือการพัฒนาองค์กรไว้ว่า การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อเข้าใจสถานภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ถึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข โดยเริ่มจากกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดหมายปลายทาง กิจกรรมการวางแผนและพัฒนาองค์กรจึงมีสองส่วน คือกิจกรรมการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นและกิจกรรมการบริหารจัดการ ทั้งสองกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กิจกรรมส่วนแรกคือการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งหมายถึงการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร กิจกรรมส่วนที่สองคือ การบริหารจัดการตั้งแต่ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งสภาพที่ควรจะเป็นนำมากำหนดเป้าหมายการทำงานและทางเลือกที่กำหนดได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะถูกนำมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนงานการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจึงมีความสำคัญต่อการวางแผนและพัฒนาองค์กร

3.3 กิจกรรมขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

Rouda และ Kusy (1995 อ้างถึงใน ยุทธพงษ์ อายสุช, 2549) ได้แบ่งขั้นตอนการทำงาน ประเมินความต้องการจำเป็นออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ความแตกต่าง (perform a "gap" analysis) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรก จะเป็นการสำรวจสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสนใจระหว่าง สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสถานการณ์ที่คาดหวังไว้ ซึ่งความแตกต่างของช่องว่างระหว่าง สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังไว้ตนเองจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความต้องการจำเป็น (2) การ ระบุการจัดลำดับความสำคัญ (identify priorities and importance) จากขั้นตอนแรกผู้วิจัยจะได้ รายการของความจำเป็นที่กว้างและมีจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องตัดสินใจใน การระบุความต้องการจำเป็นที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น โดยพิจารณาความสำคัญของปัญหาของ ความต้องการจำเป็นในแต่ละประเด็น แล้วเลือกประเด็นที่เมื่อแก้ไขแล้วจะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ (3) การระบุสาเหตุของปัญหา (identify causes of performance problems and/or opportunities) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องระบุเฉพาะเจาะจงลงไปว่าความ ต้องการจำเป็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 นั้น มีสาเหตุมาจากอะไร เพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ปัญหาต่อไป (4) การระบุวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และโอกาสในการก้าวหน้า (identify possible solutions and growth opportunities) เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการปฏิบัติต่อไป

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้จำแนกกระบวนการการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การศึกษาสิ่งที่มุ่งหวัง (what should be) (2) การศึกษาสภาพที่ เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (what is) (3) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่ เป็นอยู่จริง และจัดลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) (4) การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น (needs analysis) และจัดลำดับ ความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (5) การศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (needs solution)

จะเห็นได้ว่าขั้นตอนหลักในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะประกอบด้วย (1) การ ระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่ (2) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (needs analysis) และ (3) การกำหนดวิธีการแก้ไขความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้น (needs solution) โดยใน แต่ละขั้นตอนจะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นใน ทุกกิจกรรม

3.4 ประเภทของวิธีวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ความต้องการจำเป็นสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสำรวจ การวิเคราะห์หอนาคต การจัดอันดับความสำคัญ การวิเคราะห์สาเหตุ กระบวนการกลุ่ม การวิเคราะห์ทางเลือก การวิเคราะห์ทุติยมาน เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ มุ่งเสนอเนื้อหาสาระของกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็น ใน 2 วิธี ได้แก่ วิธีการสำรวจหรือการวิจัยสำรวจ (survey research) และวิธีการที่ใช้กระบวนการกลุ่ม (group process procedure) ซึ่งวิธีทั้งสองเป็นวิธีการเก็บรวบรวมความต้องการจำเป็นที่ปฏิบัติได้ง่าย สะดวก ประหยัด และได้ข้อมูลครบถ้วนในเวลาอันรวดเร็ว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 การวิจัยเชิงสำรวจ

การวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับการใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อระบุความต้องการจำเป็น วิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังเป็นการวิจัยที่ควรนำไปใช้ในสถานการณ์ของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์กร เนื่องจากต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากร ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้เป็นรายบุคคล (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต แต่วิธีการที่นิยมใช้คือ การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่สำคัญยิ่งวิธีหนึ่งของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (วรรณภา แผนมุนิน, 2543) ทั้งนี้เพราะการวิจัยเชิงสำรวจ คือการถามคำถาม หรือชุดของคำถามที่ได้เตรียมไว้อย่างสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้มี 2 ลักษณะคือ รูปแบบการตอบสนองข้อมูลชุดเดียวหรือการตอบสนองเดี่ยว (single-response format) ปรากฏในรูปแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบคำถามเพียงชุดเดียว และรูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (dual-response format) ปรากฏในรูปแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า โดยให้ตอบข้อมูลสองชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

3.4.2 กระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการที่สามารถให้คำตอบแบบองค์รวมได้ดีวิธีหนึ่ง และสามารถนำไปใช้ได้หลายบริบท สามารถปฏิบัติได้ง่าย ใช้เวลาไม่มาก เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินความต้องการจำเป็น กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มสนทนา เทคนิคสมมติฐาน เทคนิคเสียงจากภาพ

การประชาพิจารณ์ การสร้างแผนที่มโนทัศน์ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีการจัดกลุ่มสนทนา (focus group technique) เป็นวิธีการที่ใช้ในกระบวนการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

การจัดกลุ่มสนทนา (focus group technique) เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มในการเก็บข้อมูล โดยการฟังและเรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าประชุม วิธีเก็บข้อมูลแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมและผู้ดำเนินการมีปฏิสัมพันธ์โดยการเผชิญหน้ากัน ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่ม เพื่อไปกระตุ้นความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของผู้อื่นออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจในขณะดำเนินการ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ลึกซึ้ง ลุ่มลึก และมีแง่มุมต่าง ๆ ของความคิดและประสบการณ์ของคนในกลุ่ม สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และประหยัดเวลา การสนทนากลุ่มเริ่มด้วยการแนะนำตัวของผู้ดำเนินการสนทนาและผู้เข้าร่วมการสนทนา หลังจากนั้นผู้ดำเนินการสนทนาทำการชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มจากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึก ใช้คำถามง่าย ไม่ลำเอียง ไม่เจาะจง การกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการที่มีภูมิหลังคล้ายกัน การเตรียมสถานที่ที่ประชุมที่มีความเงียบ บทบาทของผู้ดำเนินการ คือ ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่เข้าไปมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดความสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางลบ ทางบวก และข้อเสนอแนะ แปลความหมาย ประเด็นสำคัญ คือ ต้องระวังการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่ควรระบุความคิดเห็นที่นำเสนอเป็นความเห็นหรือคำพูดของใคร (กนกวรรณ ชูชีพ, 2543; สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการต่าง ๆ จะต้องนำมาจัดลำดับความสำคัญก่อนเพื่อหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริงทุกครั้ง

3.5 การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

การจัดลำดับความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการกำหนดความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางในการพัฒนาต่อไป ในที่นี้ขอนำเสนอวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของระดับความคาดหวังหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับ

ของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

โดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจะใช้การเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

พจนนา เทียนธาดา (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และ/หรือถ่ายทอดประสบการณ์ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ และพบว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมคู่มือการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ได้ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียน

ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในการนำหลักสูตรไปใช้ และในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นระบุว่า ปัญหาที่พบคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และมีข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้/ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้การต้อนรับชุมชนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

สมยศ เผือกจันทิก (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงไหม: กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหอรงโพและโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงโคนมโดยการให้สัมภาษณ์นักเรียน การเป็นวิทยากรในชั้นเรียน การทำหน้าที่เป็นฟาร์มสาธิต การให้บริการศึกษาดูงานในองค์กร

ท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์วิจัยการผสมเทียมราชบุรีโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) และร่วมเสียสละเงิน แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ถังใส่นม การทำหุ่นฟางโคนม และเอกสารประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น (2) ชุมชนไม่มีปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพราะจะมีการนัดหมายกันล่วงหน้า และ (3) ชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจ ดีใจ และเต็มใจเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิด การเป็นศิษย์เก่า ความคาดหวังต่อโรงเรียน ความสัมพันธ์กับโรงเรียนและความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก (2) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ คุณลักษณะผู้บริหาร คุณลักษณะครู การปฏิบัติของโรงเรียนต่อคณะกรรมการการศึกษา การปฏิบัติงานของครู ผลการปฏิบัติงานของครู ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาและชุมชนที่แวดล้อมโรงเรียนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ปัจจัย คือ

1.1 กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีอุตสาหกรรมเป็นแกนหลัก และสภาวะในช่วงที่เศรษฐกิจดี (2) ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองท้องถิ่นกระตุ้นให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และ (3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ลักษณะนิสัยพื้นฐานของคนไทย

1.2 กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความ เป็นห่วงสวัสดิภาพของบุตรหลาน ความเกี่ยวข้องผูกพันกับทางโรงเรียน สถานภาพของคนในชุมชน ความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน การเห็นความสำคัญของตนเองและการเห็นแก่ความเจริญของส่วนรวม

1.3 กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคลของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารรุ่นก่อนสร้างสมศรัทธาไว้ให้ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ผู้บริหารทำงานกับกรรมการศึกษาได้ดี ผู้บริหารและครูให้เกียรติและกำลังใจแก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารมีความรู้มีความสามารถดี ผู้บริหารและครูประพฤติตนดี ครูรัก ผู้กพันและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าแก่หรือศิษย์เก่าอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจเด็กและสอนดี และคณะ

ครูมีความสามัคคี (2) ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเป็นผู้เข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน สร้างระบบที่เอื้อให้ชุมชนมีส่วนร่วม ให้ความเอื้อเฟื้อแก่ชุมชน และสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน (3) ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีแผนงานที่ดี มีความน่าเชื่อถือเรื่องการเงิน และมีการพัฒนาที่ดี (4) ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ความเป็นโรงเรียนของชุมชน ชื่อของโรงเรียน และการที่โรงเรียนเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย คือ

2.1 กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมที่ทำให้คนในชุมชนไม่มีเวลาว่าง สภาพะในช่วงเศรษฐกิจที่ตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตและระบบมาตรฐานสินค้า (2) ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่นก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน และระบบของการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ความเสื่อมศรัทธา ความไม่ผูกพันกับชุมชน การไม่มีเวลาว่าง การขาดความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน และความขัดสนส่วนบุคคล

2.3 กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครูรุ่นปัจจุบันขาดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน บุคลากรในฝ่ายบริหารไม่ให้ความสำคัญกับผู้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารไม่อยู่บริหารโรงเรียน จำนวนครูที่ช่วยเหลือโรงเรียนไม่ได้ ทำงานโดยไม่ปรึกษาหารือ และไม่เร่งแก้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน ครูมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมต่อชาวบ้าน ประพฤติตนไม่เหมาะสม และกีดกันการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน (2) วิธีปฏิบัติงานของทางโรงเรียน ได้แก่ ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนน้อยลง โรงเรียนทำให้ประชาชนเดือดร้อน ยกเลิกสิทธิพิเศษของผู้มีอุปการะต่อโรงเรียน แต่งตั้งผู้ที่มาทำงานกับชุมชนไม่เหมาะสม ไม่ตอบแทนชุมชน ไม่กำหนดบทบาทที่เหมาะสมให้แก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม (3) ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความโดดเด่นด้านวิชาการของโรงเรียนลดลง และไม่มีการที่ประสบความสำเร็จเสนอให้ชุมชนชื่นชม (4) ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ข่าวดังลบของทางโรงเรียน ความสัมพันธ์กับวัดไม่ดี การขาดบุคลากรที่จะเชื่อมโยงกับชุมชน และการขาดทีมงานที่ดี

กิตติโชค ห้อยยี่งู (2527) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ได้ศึกษาที่โรงเรียนถิ่นโสภาวิทยา จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือร่วมมือในกิจการของโรงเรียน ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกรรมการ ร่วมประชุมและบริจาคเงินเป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่ระบุว่าอาจารย์ควรไปร่วมงานของชุมชน

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่ระบุว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่องานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนไม่ได้ชี้แจงให้โรงเรียนทราบ ส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาประชาชนไม่สนใจในกิจกรรมของโรงเรียนจึงไม่สามารถให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและร่วมมือกับทางโรงเรียน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้รับบริการจากโรงเรียน กิจกรรมและบริการที่ประชาชนมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ ได้แก่ การเยี่ยมวัดศุภคุปณ์ของทางโรงเรียน และการใช้อาคารสถานที่ของทางโรงเรียน สำหรับกิจกรรมและบริการที่ประชาชนต้องการให้โรงเรียนจัดเพื่อบริการประชาชน ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพของชุมชน

Drake (1996) ได้ศึกษาเรื่องการเพิ่มการมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน: มุมมองของผู้รับบริการ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อยผู้รับบริการโรงเรียน St. Louis 12 แห่ง จำนวน 115 คน เกี่ยวกับวิธีการที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน ผลการวิจัยพบว่าวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การจัดเตรียมเนื้อหาสาระของโปรแกรมที่เหมาะสม กำจัดอุปสรรคในการมีส่วนร่วม และการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความตระหนักในโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการศึกษาแก่ชุมชน

Anzar (1998) ได้ศึกษาสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมความคงทนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในบาโลกิสถาน ประเทศปากีสถาน โดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิแล้ววิเคราะห์คุณลักษณะของชุมชนท้องถิ่นในบาโลกิสถาน ประเทศปากีสถาน โดยใช้โรงเรียนประถมหญิงที่คณะกรรมการการศึกษาหมู่บ้านตั้งขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่าความคงทนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้านที่ศึกษาเป็นผลมาจาก (1) ความต้องการของชุมชนในการแก้ปัญหาสภาพชุมชนโดยใช้การศึกษา (2) ธรรมเนียมปฏิบัติของความรับผิดชอบของชุมชนผ่านทางข้อตกลงที่เขียนขึ้น (3) การมีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างกระตือรือร้นของผู้เป็นมารดาในท้องถิ่น (4) บทบาทผู้อำนวยการความสะอาด (NGO) ในการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและการกระตุ้นแรงจูงใจของกลุ่มชน (5) การสื่อสารแบบเปิดระหว่างคณะกรรมการการศึกษาหมู่บ้านและผู้อื่นและความเป็นเอกพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของคนในหมู่บ้าน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชน จะเห็นว่าการศึกษาวิจัยในประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น สามารถแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นคือ (1) การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะเห็นว่าในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่มีการวิจัยใดศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและศึกษาในประเด็นดังกล่าว

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

สยาม สุ่มงาม (2540) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนำร่องของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดอบรมบุคลากร คือ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปถ่ายทอด ปัญหาที่พบ คือ การนำความรู้ไปถ่ายทอด ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการผวนกในงานปกติมีน้อยแห่งที่ใช้การฝึกอบรมพิเศษ ทำให้ได้รับความรู้ไม่ชัดเจน แนวทางแก้ไขของจังหวัด ด้านการถ่ายทอดความรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ดำเนินการนิเทศด้วยการให้คำแนะนำและกระตุ้นการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนให้เร่งรีบดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนนำร่องเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน เป็นการจัดทำเพื่อประกันตนเอง คณะผู้จัดทำยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และการธรรมนูญโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ซึ่งจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านโรงเรียน สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านกระบวนการบริหารยังไม่ปรากฏผลการดำเนินงานที่เด่นชัด เนื่องจากขาดงบประมาณ

ชาติชาย พิมพิไสย (2543) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามธรรมนูญโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษามีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาสำคัญคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน การกำกับติดตามควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง การพัฒนาครูผู้สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม

สุภาพร ปานกลิ่น (2540) ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. งานวิชาการ บริหารงานโดยใช้หลักสูตรแกนกลาง และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่น และส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอนตามแผนการสอนอย่างมี

ประสิทธิภาพ ดำเนินการวัดผลและนำผลไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

2. งานกิจการนักเรียน มีการจัดบริการอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ แนะนำการดูแลสุขภาพ ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน และจัดทำข้อมูลนักเรียนที่จบแล้ว

3. งานบุคลากร จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ครบตามภารกิจ พัฒนาให้มีการเพิ่มพูนความรู้ และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

4. งานธุรการ การเงิน และพัสดุ ดำเนินการเป็นปัจจุบันเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. งานอาคารสถานที่ มีการวางแผนการจัดสร้าง รื้อถอน การใช้การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ได้อย่างเหมาะสม

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้บริการแก่ชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

ประจวบ บอกลั่นเทียน (2538) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านโดยไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละขนาด และมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งในภาพรวมโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ในรายด้านมีเฉพาะด้านธุรการและการเงินที่โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าทั้งโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

สุรชัย วังบุญคง (2543) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ ในภาพรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับสูงกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายปัจจัยไม่แตกต่างกัน

3. ครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวม และรายปัจจัยไม่แตกต่างกัน

4. มีปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมของครูในโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Patricai (1996) ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติงานการศึกษาในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเริ่มจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่ง การประกันคุณภาพในฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือการประเมินจากภายนอกโรงเรียน และมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกโรงเรียน และมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการนำระบบการสอบมาตรฐานกลาง ซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีการเตรียมการอย่างมีแบบแผน เพื่อนำไปสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ระดับ

Patrick และ John (1997) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัย พบว่า ในการเพิ่มลักษณะรูปแบบในการตรวจสอบมาตรฐาน โดยรูปแบบการประกันคุณภาพของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย แต่ละสถาบันส่วนมากจะใช้การปฏิบัติตามการตรวจสอบมาตรฐานโดยใช้การตรวจสอบด้านวัฒนธรรม และการตรวจสอบการทำงานอย่างต่อเนื่อง และยึดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน รวมถึงการตรวจสอบพื้นฐาน ค่านิยมของสถาบัน ส่วนด้านการประเมินผลมีการพัฒนาการประเมิน การควบคุมตรวจสอบ และนโยบายโครงสร้างที่เปลี่ยนไป

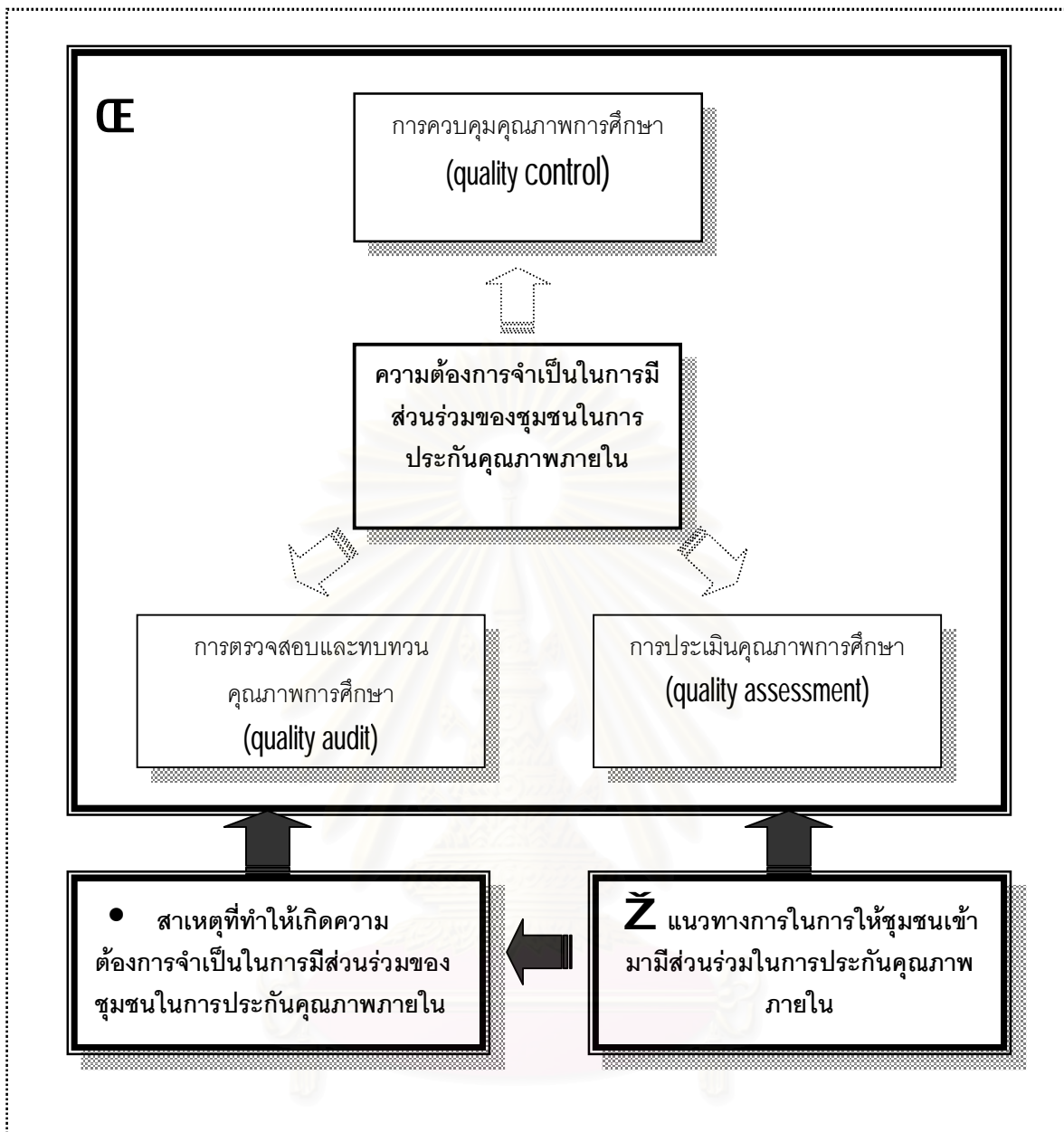
Abrams (2000) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง จากกรณีศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า อุปสรรคของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย ชนชั้นทางสังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามความแตกต่างตามเชื้อชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน รายได้ของครอบครัว ซึ่งผู้บริหารและครูมีแนวโน้มที่จะไม่คำนึงถึงคุณค่า ละเลยและมีทัศนคติในทางลบกับนักเรียนหากเป็นผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำหรือเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้ผู้ปกครองขาดความเข้าใจและการให้ความรู้ทั้งที่โรงเรียนและบ้านสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ โดยผู้ปกครองที่เป็นคนผิวขาวหรือผู้หญิงในชนชั้นกลางจะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมคือ เพิ่มการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง เสริมสร้างพลังอำนาจและความร่วมมือให้กับผู้ปกครองมากขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การนำมาตราฐานคุณภาพสู่สถานศึกษา เป็นยุทธศาสตร์ที่จะเอื้อให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีการศึกษาเรียนรู้และปรับปรุงแนวทางการบริหารสถานศึกษา โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบและมีความภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน การประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีความจำเป็นและสำคัญต่อระบบการศึกษาอย่างมาก ซึ่งการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้น บุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการปรับแนวคิด และวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยประสานความร่วมมือกับชุมชน ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้ไปสู่มาตรฐาน มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดกระบวนการดำเนินงานกวดหลักที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) (2) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และ (3) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (quality assessment) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวิธีการที่ควรจะเป็น และเป็นแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเจตนารมณ์ของการประกันคุณภาพภายในที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา

แผนภาพที่ 2.7 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยศึกษาจากขั้นตอนหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (2) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา และ (3) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หลังจากนั้นจะทำการศึกษาหาสาเหตุของความต้อการจำเป็นที่เกิดขึ้นโดยการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา เมื่อทราบสาเหตุของความต้อการจำเป็นแล้ว จึงทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการหาแนวทางในครั้งนี้จะใช้การจัดสนทนากลุ่มเช่นเดียวกับการหาสาเหตุของความต้อการจำเป็น สำหรับแนวทางที่ได้นี้อาจส่งผลโดยตรงทำให้ความต้อการจำเป็นที่เกิดขึ้นหรือปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละขั้นตอนลดน้อยลงหรือหมดไป ขณะเดียวกันแนวทางที่ได้นี้จะส่งผลทางอ้อมผ่านสาเหตุของความต้อการจำเป็น ทำให้ขจัดสาเหตุอื่นจะเกิดความต้อการจำเป็น แล้วส่งผลทำให้ความต้อการจำเป็นนั้นลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุด

แผนภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิจัยและบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังต่อไปนี้ (2.1) เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2.2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (2.3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ ประกอบด้วยการกำหนดความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และการกำหนดแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชิงสำรวจ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรของการวิจัย คือ ชุมชนของสถานศึกษา และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 31,872 แห่ง (จากเว็บไซต์ http://210.1.20.11/showdoc49/school/search/stu_se_sch.htm ข้อมูล ณ วันที่ 7 สิงหาคม 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 600 คน และสถานศึกษาจำนวน 600 แห่ง ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) โดยมีวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่

$$\text{สูตรคำนวณ } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 395 คน เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งการศึกษากับกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองจะมีอัตราการตอบกลับประมาณร้อยละ 70 (Wiersma, 1991 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ซึ่งจากการคำนวณต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 564 คน แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้การสุ่มแบบไม่เป็นสัดส่วน คือ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เท่ากัน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษาและตามภูมิภาค ดังนั้นเพื่อให้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันโดยภูมิภาคละ 150 คน และแบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดละ 50 คน อีกทั้งเพื่อเพิ่มความมั่นใจในเรื่องของอัตราการตอบกลับแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 600 คน

ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

1. ตัวแทนของชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หรือศิษย์เก่าที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เหมาะสมตามเกณฑ์เพียงสถานศึกษาละ 1 คน รวม 600 คน
2. ตัวแทนของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โดยเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เหมาะสมตามเกณฑ์เพียงสถานศึกษาละ 1 คน รวม 600 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องมีความครอบคลุมเพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 จากระดับภูมิภาค สุ่มจังหวัดจากแต่ละภูมิภาค ๆ ละ 3 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก รวมทั้งสิ้น 12 จังหวัด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จังหวัดที่สุ่มได้จากแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	จังหวัดที่สุ่มได้
ภาคเหนือ	เชียงใหม่ แพร่ พิชญโลก
ภาคกลาง	ลพบุรี นครปฐม ชลบุรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด
ภาคใต้	ภูเก็ต นครศรีธรรมราช ตรัง

ขั้นที่ 2 การสุ่มสถานศึกษาจาก 3 จังหวัดในแต่ละภูมิภาค ผู้วิจัยนำรายชื่อสถานศึกษาจากทั้ง 3 จังหวัดในแต่ละภูมิภาคมารวมกัน แล้วผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (strata) มีเกณฑ์จำแนกขนาดของสถานศึกษา ดังนี้ (1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน (2) สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 500-1,000 คน และ (3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,000 คน ขึ้นไป (สภากาการศึกษา, 2548) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วนเนื่องจากประชากรที่แตกต่างกันมาก อาจส่งผลกระทบต่อทการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา

ภูมิภาค	ขนาดของประชากรสถานศึกษา				ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
เหนือ (เชียงใหม่ แพร่ พิชญโลก)	1,499	76	53	1,628	50	50	50	150
กลาง (ลพบุรี นครปฐม ชลบุรี)	814	108	66	988	50	50	50	150
ตะวันออกเฉียงเหนือ (กาฬสินธุ์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด)	2,137	134	64	2,335	50	50	50	150
ใต้ (ภูเก็ต นครศรีธรรมราช ตรัง)	1,065	71	57	1,193	50	50	50	150
รวม	5,515	389	240	6,144	200	200	200	600

จากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาทั้งหมด 600 โรง ซึ่งกระจายทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ละสถานศึกษาจะมีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน คือ ตัวแทนของชุมชนสถานศึกษาละ 1 คน และ ตัวแทนของสถานศึกษา 1 คน ดังนั้นจะได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มละ 600 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับชุมชน และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะของข้อคำถามที่ถามในประเด็นเดียวกัน แต่ใช้คำถามที่แตกต่างกันตามบริบทของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสองคู่ (dual-response format) โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 1 หมายความว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในด้านนั้น ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายความว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในด้านนั้น ในระดับน้อย
- 3 หมายความว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในด้านนั้น ในระดับปานกลาง
- 4 หมายความว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในด้านนั้น ในระดับมาก
- 5 หมายความว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันในด้านนั้น ในระดับมากที่สุด

โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดกระบวนการดำเนินงานหลักที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) (2) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และ (3) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (quality assessment)

ตอนที่ 3 แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์

การสร้างแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 การนิยามปฏิบัติการสำหรับตัวแปรหลัก

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) วัดเป็นคะแนนโดยการให้รายงานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยชุมชนเอง และรายงานการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสถานศึกษา ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ชุดที่มีข้อคำถามเป็นประเด็นเดียวกันแต่เก็บข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format)

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมที่สำคัญคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากร ปฏิบัติงานตามแผน ติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น วัดเป็นคะแนนโดยการให้รายงานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยชุมชนเอง และรายงานการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสถานศึกษา ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ชุดที่มีข้อคำถามเป็นประเด็นเดียวกันแต่เก็บข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format)

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการดำเนินงานเพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน และเฝ้าระวังให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยร่วมตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบโดยสถานศึกษาเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วัดเป็นคะแนนโดยการให้รายงานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยชุมชนเอง และรายงานการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสถานศึกษา ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ชุดที่มีข้อความคำถามเป็นประเด็นเดียวกันแต่เก็บข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format)

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการการดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินภายในโดยสถานศึกษาร่วมกับชุมชนเพื่อรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด วัดเป็นคะแนนโดยการให้รายงานระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยชุมชนเอง และรายงานการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสถานศึกษา ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ชุดที่มีข้อความคำถามเป็นประเด็นเดียวกันแต่เก็บข้อมูลตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format)

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง แนวทางที่ชุมชนจะใช้เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา แนวทางในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และแนวทางในการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา วัดเป็นคะแนนโดยให้รายงานความต้องการของตนเองในแบบสอบถามที่มีข้อความคำถามเป็นปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 การกำหนดโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการวัด

โครงสร้างหลักของเนื้อหาที่ต้องการวัด ประกอบด้วย สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการมีส่วนร่วมของชุมชน จำแนกตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) เนื่องจากในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพศึกษามีรายละเอียดของกิจกรรมย่อยที่ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

มากกว่าขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นทำให้น้ำหนักของโครงสร้างเนื้อหาในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจะมากที่สุด รายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อที่ต้องการวัด

เนื้อหา	น้ำหนัก โดยประมาณ (%)	จำนวนข้อ
สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา		
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา	60	26
1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	10	4
1.2 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร	10	4
1.3 การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยต่างๆ	15	7
1.4 การปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้	10	4
1.5 การพัฒนาสถานศึกษาไปสู่มาตรฐาน	15	7
2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา	20	8
2.1 การตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา	10	4
2.2 การนำข้อมูลมาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา	10	4
3. การประเมินคุณภาพการศึกษา	20	9
3.1 การประเมินการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา	10	5
3.2 การรองรับการประเมินภายนอกจากหน่วยงานภายนอก	10	4
รวม	100	43

ขั้นที่ 4 การกำหนดรูปแบบของเครื่องมือ

ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) โดยโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนตามแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดกระบวนการดำเนินงานหลักที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (quality assessment) จำนวน 43 ข้อรายการ

ตอนที่ 3 แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เป็นแบบคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และการใช้ภาษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงไว้ในภาคผนวก ก)

1) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จำนวน 3 ท่าน

เกณฑ์ในการคัดเลือก

1.1) เคยมีประสบการณ์ทางด้านการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

1.2) สำเร็จการศึกษาทางด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตทางด้านการวิจัยหรือการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

1.3) มีความยินดีในการให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ

2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 6 ท่าน

เกณฑ์ในการคัดเลือก

1.1) มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 2 ปี

1.2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิตทางด้านการศึกษาขึ้นไป

1.3) มีความยินดีในการให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ

เนื่องจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้ส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบนั้น พบว่า มีหลายข้อรายการที่ต้องปรับปรุง โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง อีกทั้งผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยจึงได้เปลี่ยนโครงสร้างของเครื่องมือจากเดิมที่ยึดหลักการประกันคุณภาพของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนดำเนินการประกันคุณภาพ ขั้นตอนการประกันคุณภาพ และขั้นตอนเขียนรายงาน เป็นขั้นตอนในการประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าขั้นตอนก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพ ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา และขั้นตอนการเขียนรายงานเป็นขั้นตอนที่ชุมชนไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวน

คุณภาพการศึกษา รวมทั้งขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นขั้นตอนการประกันคุณภาพที่มีความเป็นสากลและกระทรวงศึกษาธิการได้ก็ได้อัดขั้นตอนดังกล่าวในการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อคำถามเดิมที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามชุดใหม่ จำนวนของ 2 ชุด ที่มีประเด็นข้อคำถามเดียวกันแต่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ ชุมชน และสถานศึกษา แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนที่จะนำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ขั้นที่ 5 การนำเครื่องมือไปทดลองใช้

จากนั้นนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ (try out) กับชุมชน และสถานศึกษาที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มละ 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่วัดตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในของเครื่องมือที่วัดตัวแปร (internal consistency reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อคำถามในแต่ละด้านของเครื่องมือที่วัดตัวแปรสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .9517 - .9781 และเครื่องมือที่วัดตัวแปรสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษามีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .9412 - .9803 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่วัดตัวแปร

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่วัดตัวแปร	
		ชุมชน	สถานศึกษา
การควบคุมคุณภาพการศึกษา	26	.9581	.9637
การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา	9	.9559	.9591
การประเมินคุณภาพการศึกษา	8	.9517	.9412
ค่าความเที่ยงของเครื่องวัดตัวแปรรวมทุกด้าน	43	.9787	.9803

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนของการการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอยู่กันกระจัดกระจาย ผู้ตอบมีโอกาสหาเวลาตอบด้วยตนเองในเวลาที่เหมาะสม มีอิสระในการตอบ เป็นตัวของตัวเอง และการตอบไม่รีบร้อนมีเวลาในการคิดไตร่ตรอง โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2551 โดยแนบซองเปล่าที่เจ้าหน้าที่ผู้วิจัย พร้อมติดแสตมป์เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มตัวอย่างในการส่งแบบสอบถามกลับคืน แบบสอบถามที่ใช้การวิจัยครั้งนี้จะใช้สีที่ต่างกันตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ แบบสอบถามสีฟ้าสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แบบสอบถามสีเขียวสำหรับชุมชน เนื่องจากผลการวิจัยของวิไลวรรณ ศาครวิมล (2523) พบว่าแบบสอบถามสีเขียวและสีฟ้า มีอัตราการตอบกลับสูงกว่าอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามสีขาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบสอบถามสีฟ้า สีเขียว แทนการใช้แบบสอบถามสีขาว

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับจากการส่งกลับทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2551

ผลการตอบกลับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้คือ เมื่อพิจารณาอัตราการตอบกลับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค พบว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน จำนวน 456 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งทั้งสิ้น 600 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 โดยชุมชนของสถานศึกษาในภาคกลางมีอัตราการตอบกลับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 84.00 รองลงมาคือ ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 79.33 ส่วนภาคใต้ มีอัตราการตอบกลับน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 67.33 สำหรับแบบสอบถามที่ได้จากสถานศึกษามีจำนวน 454 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.67 โดยสถานศึกษาในภาคกลางมีอัตราการตอบกลับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 82.67 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 74.67 ส่วนภาคใต้ มีอัตราการตอบกลับน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 68.00 รายละเอียดดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 อัตราการตอบกลับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา

ภูมิภาค/ขนาดสถานศึกษา	กรอบการสุ่ม (ฉบับ)		ได้รับกลับคืน (ฉบับ)		อัตราการตอบกลับ (ร้อยละ)	
	ชุมชน	สถานศึกษา	ชุมชน	สถานศึกษา	ชุมชน	สถานศึกษา
เหนือ						
เล็ก	50	50	33	31	66.00	62.00
กลาง	50	50	41	39	82.00	78.00
ใหญ่	50	50	45	46	90.00	92.00
รวม	150	150	119	116	79.33	73.33
กลาง						
เล็ก	50	50	37	45	74.00	90.00
กลาง	50	50	48	38	96.00	76.00
ใหญ่	50	50	41	41	82.00	82.00
รวม	150	150	126	124	84.00	82.67
ตะวันออกเฉียงเหนือ						
เล็ก	50	50	45	43	90.00	86.00
กลาง	50	50	29	30	58.00	60.00
ใหญ่	50	50	36	39	72.00	78.00
รวม	150	150	110	112	73.33	74.67
ใต้						
เล็ก	50	50	29	24	58.00	48.00
กลาง	50	50	35	44	70.00	88.00
ใหญ่	50	50	37	34	74.00	68.00
รวม	150	150	101	102	67.33	68.00
รวม	600	600	456	454	76.00	75.67

ขั้นตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (focus group technique) ในการศึกษาสาเหตุของความต้องการจำเป็น และการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา และกลุ่มตัวแทนของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกจังหวัดและผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เกณฑ์การคัดเลือกจังหวัดที่ใช้การจัดสนทนากลุ่ม

1) เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อให้ได้กลุ่มผู้สนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

2) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความยินดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

3) เป็นจังหวัดที่ผู้วิจัยมีความสะดวกในการประสานงาน ติดต่อกัน และสามารถเดินทางไปจัดสนทนากลุ่มได้

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดในการจัดสนทนากลุ่ม

2. เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

1) เป็นผู้บริหารของสถานศึกษา หรือหัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างดี

3) มีความยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1) ตัวแทนของสถานศึกษา ขนาดใหญ่ จำนวน 2 คน

2) ตัวแทนของสถานศึกษา ขนาดกลาง จำนวน 2 คน

3) ตัวแทนของสถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 2 คน

2.2 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนของชุมชน

1) เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เช่น ผู้ปกครองของนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หรือศิษย์เก่าของสถานศึกษานั้น

2) เป็นบุคคลที่รู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษานั้น ๆ เป็นอย่างดี

3) มีความยินดีในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1) ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 คน

2) ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 2 คน

3) ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแหล่งข้อมูล ทั้ง 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน และข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาควบคู่กัน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา ตามแต่ละชั้นตอนของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้วยการ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้ กำหนดการแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.19 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.39 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.59 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.79 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างขนาดและภูมิภาคที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกัน คุณภาพภายใน โดยการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น ตามขั้นตอนการประกันคุณภาพ แล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี PNI_{modified} (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D$$

โดย I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด
D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

สำหรับการวิจัยนี้การพิจารณาความต้องการจำเป็น จะพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่าค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปถือเป็นความต้องการจำเป็น ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่จะต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังต่อไปนี้ (2.1) เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2.2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (2.3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาดและภูมิภาคที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนชุมชน จำนวน 456 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำนวน 454 คน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตารางที่ 4.1 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนจำแนกตามเพศและอายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวแทนชุมชนเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 สำหรับอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 44.96 ส่วนช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่พบน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 31 ปี มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและอายุ

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
อายุ						
ต่ำกว่า 31 ปี	11	4.45	15	7.18	26	5.70
31 - 40 ปี	23	9.31	37	17.70	60	13.16
41 - 50	109	44.13	96	45.93	205	44.96
มากกว่า 50	104	42.11	61	29.19	165	36.18
รวม	247	100.00	209	100.00	456	100.00

ตารางที่ 4.2 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด มีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 44.08 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทน้อยที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 14.69 เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 124 คนจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 50.20 ส่วนเพศหญิงมีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 96 คนจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 45.93

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	124	50.20	77	36.84	201	44.08
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	92	37.25	96	45.93	188	41.23
ปริญญาโท	31	12.55	36	17.22	67	14.69
รวม	247	100.00	209	100.00	456	100.00

ตารางที่ 4.3 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและรายได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 31.36 เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ต่อเดือน

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศและรายได้

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รายได้ (ต่อเดือน)						
ต่ำกว่า 5001 บาท	42	17.00	21	10.05	63	13.82
5001 - 10,000 บาท	70	28.34	47	22.49	117	25.66
10,001 - 15,000 บาท	21	8.50	40	19.14	61	13.38
15,001 - 20,000 บาท	32	12.96	40	19.14	72	15.79
มากกว่า 20,000 บาท	82	33.20	61	29.19	143	31.36
รวม	247	100.00	209	100.00	456	100.00

ตารางที่ 4.4 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของชุมชนมีอาชีพรับราชการมากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 ส่วนที่เหลือกระจายไปตามอาชีพต่าง ๆ และเมื่อแยกพิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน จำแนกตามเพศ และอาชีพ

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ						
รับราชการ	85	34.55	102	48.80	187	41.10
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	4.07	8	3.83	18	3.96
พนักงานบริษัทเอกชน	4	1.63	1	0.48	5	1.10
เกษตรกร	60	24.39	27	12.92	87	19.12
รับจ้าง	15	6.10	30	14.35	45	9.89
ธุรกิจส่วนตัว	54	21.95	29	13.88	83	18.24
อื่นๆ	18	7.32	12	5.74	30	6.59
รวม	247	100.00	209	100.00	455	100.00

ตารางที่ 4.5 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตามภูมิภาคในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ในภาคกลางมากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างชุมชนของสถานศึกษา ขนาดเล็กจะมีจำนวนมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 ส่วนกลุ่มตัวอย่างของชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวนมากที่สุดในภาคกลาง จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.37 สำหรับภาคเหนือ พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างของชุมชนของสถานศึกษาขนาดใหญ่มากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนจำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปร	ขนาดของสถานศึกษา						รวม	
	เล็ก		กลาง		ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค								
เหนือ	33	22.92	41	26.80	45	28.30	119	26.10
กลาง	37	25.69	48	31.37	41	25.79	126	27.63
ตะวันออกเฉียงเหนือ	45	31.25	29	18.95	36	22.64	110	24.12
ใต้	29	20.14	35	22.88	37	23.27	101	22.15
รวม	144	100.00	153	100.00	159	100.00	456	100.00

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.6 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และอายุ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 454 คน โดยเพศชายมากกว่าเพศหญิงประมาณ 3 เท่า คือ มีเพศชายจำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 74.67 และเพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 271 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.69 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 31.06 และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 31 ปี ซึ่งมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศและอายุ

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
ต่ำกว่า 31 ปี	7	2.06	3	2.61	10	2.20
31 - 40 ปี	19	5.60	13	11.30	32	7.05
41 - 50	94	27.73	47	40.87	141	31.06
มากกว่า 50	219	64.60	52	45.22	271	59.69
รวม	339	100.00	115	100.00	454	100.00

ตารางที่ 4.7 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษามีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 331 คิดเป็นร้อยละ 72.91 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 26.87 สำหรับระดับปริญญาเอกมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 0.22 เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุด

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา

ตัวแปร	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา						
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	88	25.96	34	29.57	122	26.87
ปริญญาโท	250	73.75	81	70.43	331	72.91
ปริญญาเอก	1	0.29	0	0	1	0.22
รวม	339	100.00	115	100.00	454	100.00

ตารางที่ 4.8 แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของโรงเรียน จำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอาศัยกระจายตามภูมิภาคต่าง ๆ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เมื่อวิเคราะห์ตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีการกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่ค่อนข้างแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากสถานศึกษาขนาดเล็กอยู่ในภาคกลางมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 31.47 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากสถานศึกษาขนาดกลางอยู่ในภาคใต้มากที่สุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 29.14 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากสถานศึกษาขนาดใหญ่อยู่ในภาคเหนือมากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 31.88

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาจำแนกตามภูมิภาคและขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปร	ขนาดของสถานศึกษา						รวม	
	เล็ก		กลาง		ใหญ่			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค								
เหนือ	31	21.68	39	25.83	51	31.88	121	26.65
กลาง	45	31.47	38	25.17	41	25.63	124	27.31
ตะวันออกเฉียงเหนือ	43	30.07	30	19.87	34	21.25	107	23.57
ใต้	24	16.78	44	29.14	34	21.25	102	22.47
รวม	143	100.00	151	100.00	160	100.00	454	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขั้นตอนของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) และการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ทั้งความคิดเห็นของชุมชนและความคิดเห็นของสถานศึกษาควบคู่กัน

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) ซึ่งวัดจากข้อรายการทั้งหมด 26 ข้อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยของชุมชนมีค่าอยู่ระหว่าง 2.83 – 3.81 ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ($M = 3.81, SD = 0.91$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บุคคลภายนอกรับทราบ ($M = 3.55, SD = 0.99$) และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ ($M = 3.54, SD = 1.05$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($M = 2.83, SD = 1.08$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน ($M = 2.91, SD = 1.05$) และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน ($M = 2.98, SD = 1.13$) ตามลำดับ

สำหรับความคิดเห็นของสถานศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.80 – 3.74 ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ($M = 3.74, SD = 0.86$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ ($M = 3.68, SD = 0.92$) และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บุคคลภายนอกรับทราบ ($M = 3.66, SD = 0.93$) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน ($M = 2.80, SD = 1.00$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ

วิชาชีพครู ($M = 2.94, SD = 0.99$) และการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($M = 3.02, SD = 0.97$) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนและสถานศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control) พบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกนั้น ความคิดเห็นของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชนในลำดับแรก ส่วนลำดับที่ 2 และ 3 นั้น สลับข้อรายการกัน ส่วนความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกนั้น พบว่า มี 2 ลำดับแรกที่สลับกัน ส่วนลำดับที่ 3 ต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
1.การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา	3.24	1.17	ปานกลาง	3.27	0.99	ปานกลาง
2.การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	3.23	1.16	ปานกลาง	3.25	1.00	ปานกลาง
3.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	3.38	1.07	ปานกลาง	3.42	0.92	สูง
4.การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	3.41	1.02	สูง	3.46	0.92	สูง
5.การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา	3.81	0.91	สูง	3.74	0.86	สูง
6.การมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา	3.43	1.09	สูง	3.42	0.99	สูง
7.การมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน	3.47	1.04	สูง	3.58	0.99	สูง
8.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บุคคลภายนอกรับทราบ	3.55	0.99	สูง	3.66	0.93	สูง
9.การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	3.45	0.99	สูง	3.43	0.82	สูง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
10.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน	3.38	1.02	ปานกลาง	3.34	0.94	ปานกลาง
11.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและ นันทนาการ	3.54	1.05	สูง	3.68	0.92	สูง
12.การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของ ชุมชน	3.14	1.15	ปานกลาง	3.02	0.97	ปานกลาง
13.การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน	2.98	1.13	ปานกลาง	3.47	0.96	สูง
14.การมีส่วนร่วมในการเลือกเพื่อสถานที่อันเป็น แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน	3.15	1.17	ปานกลาง	3.64	0.88	สูง
15.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่น เพื่อการศึกษา	3.23	1.08	ปานกลาง	3.34	0.98	ปานกลาง
16.การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน	3.20	1.14	ปานกลาง	3.35	0.94	ปานกลาง
17.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา	3.31	1.05	ปานกลาง	3.50	0.97	สูง
18.การมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความ ประพฤติของผู้เรียน	3.48	1.09	สูง	3.43	0.92	สูง
19.การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนแก่ครู	3.45	1.02	สูง	3.54	0.89	สูง
20.การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับ ครู	3.32	1.07	ปานกลาง	3.21	0.88	ปานกลาง
21.การมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน	3.46	1.08	สูง	3.43	0.92	สูง
22.การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน	2.91	1.05	ปานกลาง	2.80	1.00	ปานกลาง
23.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับสถานศึกษา	3.23	1.09	ปานกลาง	3.50	0.92	สูง
24. การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา	3.31	1.10	ปานกลาง	3.45	0.87	สูง
25.การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล พฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครู	2.83	1.08	ปานกลาง	2.94	0.99	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
26.การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์						
อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา	3.30	1.08	ปานกลาง	3.44	0.93	สูง
รวม	3.32	0.80	ปานกลาง	3.39	0.69	ปานกลาง

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) ซึ่งวัดจากข้อรายการทั้งหมด 8 ข้อ พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.80 - 3.02 ซึ่งข้อรายการทั้ง 8 ข้อมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมาก ข้อรายการทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา ($M = 3.02, SD = 1.13$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ($M = 2.98, SD = 1.11$) และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ($M = 2.98, SD = 1.14$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน สำหรับข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมี 2 ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ ($M = 2.80, SD = 1.10$) และ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา ($M = 2.80, SD = 1.19$)

สำหรับความคิดเห็นของสถานศึกษา เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพในขั้นตอนของการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.71 - 3.00 มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมากและอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี 2 ข้อรายการคือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($M = 3.00, SD = 0.96$) และ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ($M = 3.00, SD = 0.99$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ($M = 2.98, SD = 0.96$) ส่วนข้อรายการที่สถานศึกษามีความคิดเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา ($M = 2.71, SD = 0.99$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา ($M = 2.85,$

SD = 1.04) และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติกองครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ (M = 2.86, SD = 1.01) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนและสถานศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกนั้น ชุมชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกับของสถานศึกษา และข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกนั้นมีบางประเด็นที่มีความสอดคล้องกัน รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (Quality Audit)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
27. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	2.98	1.11	ปานกลาง	3.00	0.99	ปานกลาง
28. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆของสถานศึกษา	3.02	1.13	ปานกลาง	3.00	0.96	ปานกลาง
29. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติกองครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ	2.80	1.10	ปานกลาง	2.86	1.01	ปานกลาง
30. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน	2.84	1.09	ปานกลาง	2.97	0.97	ปานกลาง
31. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.98	1.14	ปานกลาง	2.98	0.96	ปานกลาง
32. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมินตนเอง(SAR) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น	2.91	1.16	ปานกลาง	2.91	1.01	ปานกลาง
33. การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา	2.87	1.14	ปานกลาง	2.71	0.99	ปานกลาง
34. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	2.80	1.19	ปานกลาง	2.85	1.04	ปานกลาง
รวม	2.89	0.97	ปานกลาง	2.91	0.86	ปานกลาง

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งวัดจากข้อรายการทั้งหมด 9 ข้อ พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.76 - 3.45 ซึ่งข้อรายการส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมี 1 ข้อรายการที่อยู่ในระดับสูง โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก ($M = 3.45, SD = 1.19$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. ($M = 3.37, SD = 1.17$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู ($M = 2.94, SD = 1.14$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา ($M = 2.76, SD = 1.16$)

สำหรับความคิดเห็นของสถานศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพในขั้นตอนของการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า พิสัยของคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.58 - 3.72 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก ($M = 3.72, SD = 0.98$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ($M = 3.53, SD = 1.01$) และ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ($M = 2.95, SD = 0.98$) ซึ่งพบว่า ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ใน 2 ข้อรายการแรกมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา ($M = 2.58, SD = 1.06$) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชน รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.11 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
35. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร สถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	2.81	1.21	ปานกลาง	2.68	1.04	ปานกลาง
36. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของ ผู้เรียนร่วมกับครู	2.88	1.17	ปานกลาง	2.81	1.02	ปานกลาง
37. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยที่เกี่ยวกับภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	2.91	1.09	ปานกลาง	2.93	0.99	ปานกลาง
38. การมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรม ของผู้เรียนร่วมกับครู	2.94	1.14	ปานกลาง	2.91	1.01	ปานกลาง
39. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ บริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงาน การประเมินตนเอง (SAR)	2.90	1.13	ปานกลาง	2.95	0.98	ปานกลาง
40. การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผล การจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับ สถานศึกษา	2.76	1.16	ปานกลาง	2.58	1.06	น้อย
41. การมีส่วนร่วมในการประเมินติดตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา จากสถานศึกษาแล้ว	2.87	1.12	ปานกลาง	2.82	1.11	ปานกลาง
42. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมิน คุณภาพภายนอกจาก สมศ.	3.37	1.17	ปานกลาง	3.53	1.01	สูง
43. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพ จริงแก่ผู้ประเมินภายนอก	3.45	1.19	สูง	3.72	0.98	สูง
รวม	2.99	0.96	ปานกลาง	2.99	0.84	ปานกลาง

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 4.12 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาโดยสรุปรวม ผลการวิเคราะห์ พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของสถานศึกษาสำหรับขั้นตอนที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา ($M = 3.32$, $SD = 0.80$) รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา ($M = 2.99$, $SD = 0.96$) และการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา และ ($M = 2.89$, $SD = 0.97$) ตามลำดับ ซึ่งลำดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในความคิดเห็นของสถานศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชนทุกขั้นตอน

ตารางที่ 4.12 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนการประกันคุณภาพโดยภาพรวม

การประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance)	ความคิดเห็น					
	ชุมชน			สถานศึกษา		
	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม	M	SD	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	3.32	0.80	ปานกลาง	3.39	0.69	ปานกลาง
2. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit)	2.89	0.97	ปานกลาง	2.91	0.86	ปานกลาง
3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	2.99	0.96	ปานกลาง	2.99	0.84	ปานกลาง
รวม	3.07	0.91	ปานกลาง	3.09	0.77	ปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาดและภูมิภาคที่ แตกต่างกัน

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุม คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคที่ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=3.47$, $SD=0.84$) รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ($M=3.29$, $SD=0.81$) และภาคใต้ ($M=3.27$, $SD=0.80$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือภาคกลาง ($M=3.23$, $SD=0.72$) เมื่อพิจารณาขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 4.13 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ภูมิภาค	ขนาดของสถานศึกษา											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	3.19	0.80	33	3.36	0.82	41	3.31	0.81	45	3.29	0.81	119
กลาง	3.04	0.84	37	3.41	0.66	48	3.21	0.65	41	3.23	0.72	126
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.51	0.87	45	3.48	0.85	29	3.42	0.83	36	3.47	0.84	110
ใต้	3.26	0.66	29	3.16	0.86	35	3.38	0.85	37	3.27	0.80	101
รวม	3.27	0.82	144	3.35	0.79	153	3.32	0.78	159	3.32	0.80	456

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนในภาคเหนือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=3.46$, $SD=0.71$) รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($M=3.44$, $SD=0.70$) และภาคใต้ ($M=3.33$, $SD=0.60$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือภาคกลาง ($M=3.32$,

SD=0.71) เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคใต้ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคเหนือ

ตารางที่ 4.14 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ภูมิภาค	ขนาดของสถานศึกษา											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	3.31	0.86	31	3.53	0.53	39	3.50	0.72	51	3.46	0.71	121
กลาง	3.25	0.65	45	3.33	0.84	38	3.39	0.66	41	3.32	0.71	124
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.39	0.66	43	3.47	0.76	30	3.48	0.71	34	3.44	0.70	107
ใต้	3.41	0.60	24	3.18	0.52	44	3.48	0.67	34	3.33	0.60	102
รวม	3.33	0.69	143	3.37	0.67	151	3.46	0.69	160	3.39	0.69	454

ตารางที่ 4.15 และ ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวแปร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งให้ผลการเปรียบเทียบที่สอดคล้องกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนชุมชน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	8.190	11	0.745	1.180	0.299	0.028
Intercept	4875.553	1	4875.553	7724.925	0.000	0.946
ขนาด	0.830	2	0.415	0.657	0.519	0.003
ภูมิภาค	4.033	3	1.344	2.130	0.096	0.014
ขนาด * ภูมิภาค	3.360	6	0.560	0.887	0.504	0.012
Error	280.229	444	0.631			
Total	5300.662	456				
Corrected Total	288.419	455				

R Squared = .028 (Adjusted R Squared = .004)
 Levene's Test of Equality of Error Variances: F = 1.148, df 1= 11, df2 = 444, p = 0.322

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	5.311	11	0.483	1.029	0.420	0.025
Intercept	5018.388	1	5018.388	10691.499	0.000	0.960
ขนาด	1.130	2	0.565	1.203	0.301	0.005
ภูมิภาค	1.322	3	0.441	0.939	0.422	0.006
ขนาด * ภูมิภาค	2.260	6	0.377	0.802	0.568	0.011
Error	207.466	442	0.469			
Total	5426.131	454				
Corrected Total	212.778	453				

R Squared = .025 (Adjusted R Squared = .001)
 Levene's Test of Equality of Error Variances: F = 2.120, df 1= 11, df2 = 442, p = .018

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างขนาดของโรงเรียนและภูมิภาคที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=3.17$, $SD=1.05$) รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ($M=2.89$, $SD=1.12$) และภาคใต้ ($M=2.85$, $SD=0.96$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือ ภาคกลาง ($M=2.81$, $SD=0.92$) เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 4.17 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ภูมิภาค	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	2.61	1.01	33	2.83	0.97	41	2.94	1.16	45	2.89	1.12	119
กลาง	2.73	0.85	37	2.88	0.91	48	2.92	0.97	41	2.81	0.92	126
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.01	1.07	45	3.11	0.76	29	3.13	0.99	36	3.17	1.05	110
ใต้	2.95	0.89	29	2.77	1.06	35	2.82	0.79	37	2.85	0.96	101
รวม	2.84	0.97	144	2.89	0.94	153	2.95	0.99	159	2.97	1.0	456

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนในภาคเหนือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=2.99$, $SD=0.89$) รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ($M=2.92$, $SD=0.80$) และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($M=2.89$, $SD=0.87$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือ ภาคกลาง ($M=2.83$, $SD=0.86$) เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษา

ขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุดใภาคใต้ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลางพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดใภาคเหนือ

**ตารางที่ 4.18 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
ตัวแทนของสถานศึกษา**

ภูมิภาค	ขนาดของโรงเรียน											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	2.87	0.80	31	3.14	0.76	39	2.95	1.02	51	2.99	0.89	121
กลาง	2.81	0.82	45	2.78	0.86	38	2.89	0.91	41	2.83	0.86	124
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2.79	0.86	43	3.04	0.88	30	2.89	0.87	34	2.89	0.87	106
ใต้	2.97	0.76	24	2.75	0.70	44	3.09	0.92	34	2.92	0.80	102
รวม	2.84	0.81	143	2.92	0.81	151	2.95	0.94	160	2.91	0.86	454

ตารางที่ 4.19 และ ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวแปร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งให้ผลการเปรียบเทียบที่สอดคล้องกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	8.602	11	0.782	0.834	0.606	0.020
Intercept	3721.151	1	3721.151	3968.589	0.000	0.899
ขนาด	1.145	2	0.573	0.611	0.543	0.003
ภูมิภาค	5.552	3	1.851	1.974	0.117	0.013
ขนาด * ภูมิภาค	2.207	6	0.368	0.392	0.884	0.005
Error	416.317	444	0.938			
Total	4239.106	456				
Corrected Total	424.919	455				

R Squared = .020 (Adjusted R Squared = -.004)
Levene's Test of Equality of Error Variances: F = 1.422, df 1= 11 , df2 = 444, p = .160

ตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	6.981	11	0.635	0.864	0.576	0.021
Intercept	3698.115	1	3698.115	5034.872	0.000	0.919
ขนาด	0.681	2	0.340	0.463	0.630	0.002
ภูมิภาค	1.679	3	0.560	0.762	0.516	0.005
ขนาด * ภูมิภาค	4.552	6	0.759	1.033	0.403	0.014
Error	323.915	442	0.735			
Total	4157.609	454				
Corrected Total	330.895	453				

R Squared = .021 (Adjusted R Squared = -.003)
Levene's Test of Equality of Error Variances: F = 1.455 , df 1= 11 , df2 = 442, p = .146

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างขนาดของสถานศึกษา และภูมิภาคที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=3.09$, $SD=1.05$) รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ($M=3.02$, $SD=0.92$) และ ภาคกลาง ($M=2.94$, $SD=0.90$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือภาคเหนือ ($M=2.92$, $SD=0.96$) เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็กมีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคใต้ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 4.21 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ภูมิภาค	ขนาดของสถานศึกษา											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	2.72	0.96	33	3.01	0.80	41	2.99	1.10	45	2.92	0.96	119
กลาง	2.78	0.82	37	3.04	0.91	48	2.96	0.96	41	2.94	0.90	126
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.03	1.16	45	3.20	0.90	29	3.07	1.04	36	3.09	1.05	110
ใต้	3.06	0.81	29	3.01	0.95	35	3.00	1.00	37	3.02	0.92	101
รวม	2.90	0.97	144	3.06	0.88	153	3.00	1.02	159	2.99	0.96	456

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนในภาคเหนือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษามากที่สุด ($M=3.06$, $SD=0.78$) รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($M=3.01$, $SD=0.91$) และ ภาคกลาง ($M=2.95$, $SD=0.86$) ตามลำดับ ส่วนภูมิภาคที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด คือภาคใต้ ($M=2.94$, $SD=0.79$) เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็กมีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคใต้ ชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และชุมชนของสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมมากที่สุดในภาคเหนือ

ตารางที่ 4.22 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ภูมิภาค	ขนาดของสถานศึกษา											
	เล็ก			กลาง			ใหญ่			รวม		
	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n	Mean	SD	n
เหนือ	2.98	0.72	31	3.05	0.72	39	3.13	0.86	51	3.06	0.78	121
กลาง	2.91	0.82	45	3.00	0.89	38	2.96	0.89	41	2.95	0.86	124
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2.87	0.89	43	3.15	1.03	30	3.05	0.84	34	3.01	0.91	106
ใต้	3.19	0.71	24	2.69	0.70	44	3.08	0.89	34	2.94	0.79	102
รวม	2.96	0.80	143	2.95	0.84	151	3.06	0.87	160	2.99	0.84	454

ตารางที่ 4.23 และ ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามตัวแปร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษาและภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งให้ผลการเปรียบเทียบที่สอดคล้องกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	5.884	11	0.535	0.575	0.850	0.014
Intercept	3977.623	1	3977.623	4274.815	0.000	0.906
ขนาด	2.062	2	1.031	1.108	0.331	0.005
ภูมิภาค	2.666	3	0.889	0.955	0.414	0.006
ขนาด * ภูมิภาค	1.586	6	0.264	0.284	0.944	0.004
Error	413.132	444	0.930			
Total	4494.637	456				
Corrected Total	419.017	455				

R Squared = .014 (Adjusted R Squared = -.010)
 Levene's Test of Equality of Error Variances: F = 2.081, df 1= 11 , df2 = 444, p = .020

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	8.055	11	0.732	1.050	0.401	0.026
Intercept	3931.528	1	3931.528	5635.214	0.000	0.927
ขนาด	0.562	2	0.281	0.403	0.669	0.002
ภูมิภาค	0.592	3	0.197	0.283	0.838	0.002
ขนาด * ภูมิภาค	6.072	6	1.012	1.451	0.194	0.019
Error	307.673	442	0.698			
Total	4372.753	454				
Corrected Total	315.729	453				

R Squared = .026 (Adjusted R Squared = .001)
 Levene's Test of Equality of Error Variances: F = , df 1= 11 , df2 = 442, p = .230

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาโดยใช้การทดสอบ t-test ด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample T-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า มี 8 รายการที่มีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประเด็นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการเอื้อเฟื้อสถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ชุมชน		สถานศึกษา		t
	Mean	SD	Mean	SD	
1.การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา	3.24	1.17	3.27	0.99	-0.429
2.การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	3.23	1.16	3.25	1.00	-0.378
3.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	3.38	1.07	3.42	0.92	-0.607
4.การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	3.41	1.02	3.46	0.92	-0.812
5.การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา	3.81	0.91	3.74	0.86	1.179
6.การมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา	3.43	1.09	3.42	0.99	0.181
7.การมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน	3.47	1.04	3.58	0.99	-1.636
8.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บุคคลภายนอกรับทราบ	3.55	0.99	3.66	0.93	1.551
9.การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	3.45	0.99	3.43	0.82	0.296
10.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิตของผู้เรียน	3.38	1.02	3.34	0.94	0.607
11.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ	3.54	1.05	3.68	0.92	-2.050*
12.การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	3.14	1.15	3.02	0.97	1.768
13.การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน	2.98	1.13	3.47	0.96	-7.030*
14.การมีส่วนร่วมในการเอื้อเฟื้อสถานที่อื่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน	3.15	1.17	3.64	0.88	-7.187*
15.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่นเพื่อการศึกษา	3.23	1.08	3.34	0.98	-1.659
16.การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน	3.20	1.14	3.35	0.94	-2.160*
17.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา	3.31	1.05	3.50	0.97	-2.717*

* $p < .05$

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ชุมชน		สถานศึกษา		t
	Mean	SD	Mean	SD	
18.การมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความประพฤติของ ผู้เรียน	3.48	1.09	3.43	0.92	0.760
19.การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้าน ต่าง ๆ ของผู้เรียนแก่ครู	3.45	1.02	3.54	0.89	-1.423
20.การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู	3.32	1.07	3.21	0.88	1.709
21.การมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับ ผู้เรียน	3.46	1.08	3.43	0.92	0.333
22.การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศแก่ผู้เรียน	2.91	1.05	2.80	1.00	1.678
23.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับ ผู้เรียนให้กับโรงเรียน	3.23	1.09	3.50	0.92	-3.928*
24. การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการ พัฒนาสถานศึกษา	3.31	1.10	3.45	0.87	-2.131*
25.การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้ เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	2.83	1.08	2.94	0.99	-1.588
26.การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บุคลากรในสถานศึกษา	3.30	1.08	3.44	0.93	-1.982*
รวม	3.32	0.80	3.39	0.69	-0.760

* p< .05

4.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน ของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบ
และทบทวนคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่
เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า มีรายการเดียวเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
ตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ซึ่งประเด็นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา
เพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา รายละเอียดดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit)	ชุมชน		สถานศึกษา		t
	Mean	SD	Mean	SD	
27. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา ของสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	2.98	1.11	3.00	0.99	-0.220
28. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการ ต่างๆ ของสถานศึกษา	3.02	1.13	3.00	0.96	0.283
29. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครู เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ	2.80	1.10	2.86	1.01	-0.751
30. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของ ผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน	2.84	1.09	2.97	0.97	-1.878
31. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียน	2.98	1.14	2.98	0.96	0.411
32. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมิน ตนเอง (SAR) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น	2.91	1.16	2.91	1.01	0.008
33. การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ หาจุดที่ควรพัฒนา	2.87	1.14	2.71	0.99	2.318*
34. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของ สถานศึกษา	2.80	1.19	2.85	1.04	-0.660
รวม	2.89	0.97	2.91	0.86	-0.241

* $p < .05$

4.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า 3 มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประเด็นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ

ร่วมกับสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก รายละเอียดดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	ชุมชน		สถานศึกษา		t
	Mean	SD	Mean	SD	
35. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา	2.81	1.21	2.68	1.04	1.718
36. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับครู	2.88	1.17	2.81	1.02	1.023
37. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนใน หน่วยที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	2.91	1.09	2.93	0.99	-0.375
38. การมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ร่วมกับครู	2.94	1.14	2.91	1.01	0.530
39. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน เพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	2.90	1.13	2.95	0.98	-0.652
40. การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	2.76	1.16	2.58	1.06	2.457*
41. การมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้ว	2.87	1.12	2.82	1.11	0.748
42. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกจาก สมศ.	3.37	1.17	3.53	1.01	-2.257*
43. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมิน ภายนอก	3.45	1.19	3.72	0.98	-3.809*
รวม	2.99	0.96	2.99	0.84	0.283

* p < .05

ตอนที่ 5 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) โดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา โดยนำเสนอตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.1.1 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน มากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified} = 0.53$ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified} = 0.41$ และ $PNI_{modified} = 0.48$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ในสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน มากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified} = 0.59$, $PNI_{modified} = 0.56$ และ $PNI_{modified} = 0.45$ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพ
การศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ขนาดของสถานศึกษา							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		รวม	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
1.การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา	0.37 (0.38)	7 (5)	0.34 (0.35)	6 (7)	0.31 (0.33)	14 (7)	0.34 (0.35)	7 (5)
2.การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	0.38 (0.37)	5 (6)	0.31 (0.31)	9 (12)	0.33 (0.34)	8 (5)	0.34 (0.34)	8 (6)
3.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.29 (0.32)	18 (13)	0.28 (0.24)	15 (23)	0.33 (0.33)	12 (8)	0.30 (0.30)	15 (15)
4.การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	0.32 (0.35)	14 (10)	0.26 (0.26)	18 (20)	0.28 (0.26)	21 (19)	0.28 (0.29)	19 (16)
5.การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา	0.17 (0.21)	26 (25)	0.14 (0.19)	26 (26)	0.20 (0.20)	26 (26)	0.17 (0.20)	26 (26)
6.การมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา	0.26 (0.30)	22 (17)	0.25 (0.27)	19 (19)	0.29 (0.35)	17 (4)	0.27 (0.31)	21 (13)
7.การมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน	0.26 (0.32)	23 (14)	0.24 (0.28)	21 (17)	0.29 (0.25)	18 (21)	0.26 (0.28)	22 (19)
8.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้บุคคลภายนอกรับทราบ	0.23 (0.22)	25 (24)	0.24 (0.20)	22 (25)	0.26 (0.27)	25 (18)	0.24 (0.22)	25 (25)
9.การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.28 (0.29)	20 (19)	0.21 (0.25)	25 (22)	0.27 (0.30)	22 (11)	0.25 (0.28)	24 (20)
10.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิตของผู้เรียน	0.31 (0.34)	15 (9)	0.29 (0.31)	14 (13)	0.26 (0.30)	23 (10)	0.29 (0.32)	16 (11)
11.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ	0.23 (0.24)	24 (23)	0.21 (0.20)	24 (24)	0.32 (0.24)	13 (24)	0.25 (0.23)	23 (24)
12.การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	0.37 (0.53)	6 (2)	0.35 (0.39)	5 (4)	0.38 (0.43)	5 (3)	0.37 (0.45)	4 (2)
13.การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน	0.42 (0.27)	2 (20)	0.38 (0.32)	3 (11)	0.47 (0.24)	2 (22)	0.42 (0.28)	3 (17)
14.การมีส่วนร่วมในการเอื้อเพื่อสถานที่อื่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน	0.39 (0.19)	4 (26)	0.33 (0.26)	7 (21)	0.40 (0.24)	4 (23)	0.37 (0.23)	5 (23)
15.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่นเพื่อการศึกษา	0.35 (0.32)	12 (11)	0.31 (0.34)	10 (9)	0.36 (0.29)	7 (12)	0.34 (0.32)	9 (9)
16.การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน	0.36 (0.32)	10 (12)	0.31 (0.35)	8 (8)	0.38 (0.25)	6 (20)	0.35 (0.31)	6 (12)

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ขนาดของสถานศึกษา							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		รวม	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
17.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา	0.36 (0.27)	11 (21)	0.26 (0.29)	16 (15)	0.33 (0.22)	10 (25)	0.32 (0.26)	11 (22)
18.การมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความ ประพฤติของผู้เรียน	0.33 (0.35)	13 (8)	0.21 (0.32)	23 (10)	0.30 (0.32)	15 (9)	0.28 (0.33)	17 (7)
19.การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนแก่ครู	0.29 (0.31)	19 (15)	0.24 (0.28)	20 (16)	0.30 (0.27)	16 (17)	0.28 (0.28)	20 (18)
20.การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับ ครู	0.37 (0.46)	9 (4)	0.29 (0.40)	13 (3)	0.28 (0.33)	19 (6)	0.31 (0.39)	12 (4)
21.การมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน	0.31 (0.36)	16 (7)	0.26 (0.36)	17 (5)	0.26 (0.28)	24 (14)	0.28 (0.33)	18 (8)
22.การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน	0.53 (0.59)	1 (1)	0.41 (0.56)	2 (1)	0.43 (0.45)	3 (1)	0.45 (0.53)	2 (1)
23.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับโรงเรียน	0.37 (0.29)	8 (18)	0.31 (0.31)	11 (14)	0.33 (0.28)	9 (15)	0.33 (0.30)	10 (14)
24. การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ เพื่อใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา	0.26 (0.30)	21 (16)	0.36 (0.36)	4 (6)	0.28 (0.29)	20 (13)	0.30 (0.32)	14 (10)
25.การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล พฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครู	0.41 (0.46)	3 (3)	0.53 (0.41)	1 (2)	0.48 (0.44)	1 (2)	0.47 (0.43)	1 (3)
26.การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา	0.29 (0.25)	17 (22)	0.30 (0.28)	12 (18)	0.33 (0.28)	11 (16)	0.31 (0.27)	13 (21)
รวม	0.33 (0.33)		0.29 (0.28)		0.33 (0.33)		0.31 (0.31)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.1.2 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.29 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สำหรับกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาด
เล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
งบประมาณประจำปีของสถานศึกษา มากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified} = 0.54$, $PNI_{modified} = 0.49$
และ $PNI_{modified} = 0.52$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน ของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหา จุดที่ควรพัฒนา มากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified} = 0.60$, $PNI_{modified} = 0.55$ และ $PNI_{modified} = 0.56$ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษา (quality audit)	ขนาดของสถานศึกษา							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		รวม	
	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
27. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุด ที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับ สถานศึกษา	0.45 (0.47)	6 (6)	0.44 (0.42)	6 (6)	0.39 (0.44)	7 (6)	0.43 (0.44)	6 (6)
28. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ ดำเนินโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา	0.42 (0.46)	8 (8)	0.37 (0.39)	8 (8)	0.43 (0.44)	4 (7)	0.40 (0.43)	8 (8)
29. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความ ประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับใน การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ	0.51 (0.54)	2 (2)	0.47 (0.42)	4 (5)	0.48 (0.43)	2 (8)	0.48 (0.46)	2 (5)
30. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ บริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูล ป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน	0.48 (0.46)	3 (7)	0.49 (0.40)	2 (7)	0.46 (0.45)	3 (5)	0.47 (0.43)	3 (7)
31. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.45 (0.47)	7 (5)	0.44 (0.46)	7 (3)	0.38 (0.47)	8 (4)	0.42 (0.47)	7 (4)
32. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงาน การประเมินตนเอง (SAR) ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูล มีความถูกต้องมากขึ้น	0.48 (0.47)	5 (4)	0.46 (0.47)	5 (2)	0.42 (0.48)	6 (3)	0.45 (0.47)	5 (3)
33. การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา	0.48 (0.60)	4 (1)	0.48 (0.55)	3 (1)	0.42 (0.56)	5 (1)	0.46 (0.57)	4 (1)
34. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ งบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	0.54 (0.50)	1 (3)	0.49 (0.44)	1 (4)	0.52 (0.53)	1 (2)	0.52 (0.49)	1 (2)
รวม	0.48 (0.50)		0.45 (0.46)		0.44 (0.45)		0.46 (0.47)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.1.3 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษากลาง มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.54$ และ $PNI_{modified}=0.49$ ตามลำดับ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้วมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.49$

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.63$, $PNI_{modified}=0.62$ และ $PNI_{modified}=0.58$ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	ขนาดของสถานศึกษา							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		รวม	
	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
35. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	0.51 (0.63)	3 (2)	0.47 (0.58)	2 (2)	0.48 (0.56)	2 (2)	0.49 (0.59)	2 (2)
43. มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับครู	0.51 (0.52)	4 (3)	0.40 (0.50)	5 (4)	0.45 (0.51)	5 (3)	0.45 (0.51)	4 (4)
37. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.45 (0.48)	7 (6)	0.39 (0.42)	7 (7)	0.47 (0.46)	3 (7)	0.44 (0.45)	5 (5)
38. การมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู	0.48 (0.49)	5 (5)	0.42 (0.44)	3 (6)	0.38 (0.48)	7 (5)	0.42 (0.47)	7 (7)
39. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	0.52 (0.43)	2 (7)	0.40 (0.46)	6 (5)	0.39 (0.47)	6 (6)	0.43 (0.45)	6 (6)

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	ขนาดของสถานศึกษา							
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		รวม	
	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
40. การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสาร สรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.54 (0.63)	1 (1)	0.49 (0.62)	1 (1)	0.45 (0.58)	4 (1)	0.49 (0.61)	1 (1)
41. การมีส่วนร่วมในการประเมินติดตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา จากสถานศึกษาแล้ว	0.46 (0.49)	6 (4)	0.41 (0.57)	4 (3)	0.49 (0.50)	1 (4)	0.45 (0.52)	3 (3)
42. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.	0.31 (0.26)	8 (8)	0.25 (0.29)	8 (8)	0.31 (0.29)	8 (8)	0.29 (0.28)	8 (8)
43. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตาม สภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก	0.30 (0.22)	9 (9)	0.24 (0.22)	9 (9)	0.29 (0.21)	9 (9)	0.28 (0.22)	9 (9)
รวม	0.45 (0.47)		0.39 (0.42)		0.40 (0.44)		0.41 (0.44)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.2 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภูมิภาค

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา โดยนำเสนอตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.2.1 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.31 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจำแนกตามภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนพบว่า ชุมชนของสถานศึกษาในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียนมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.55$ และ $PNI_{modified}=0.41$ ตามลำดับ ชุมชนของสถานศึกษาในภาคกลาง พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.50$ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.47$

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพ การศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แก่ผู้เรียนมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.54$, $PNI_{modified}=0.47$, $PNI_{modified}=0.50$ และ $PNI_{modified}=0.53$ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพ การศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ภูมิภาค								รวม	
	เหนือ		กลาง		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้			
	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1.การมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา	0.33 (0.37)	10 (4)	0.35 (0.32)	10 (10)	0.28 (0.35)	15 (5)	0.38 (0.35)	7 (5)	0.34 (0.35)	7 (5)
2.การมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับ สถานศึกษา	0.33 (0.36)	11 (6)	0.34 (0.35)	11 (7)	0.33 (0.33)	6 (8)	0.35 (0.34)	8 (6)	0.34 (0.34)	8 (6)
3.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความ ต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ร่วมกับ สถานศึกษา	0.29 (0.26)	19 (18)	0.29 (0.29)	14 (16)	0.31 (0.31)	9 (11)	0.34 (0.30)	10 (15)	0.30 (0.30)	15 (15)
4.การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	0.27 (0.25)	22 (20)	0.29 (0.29)	16 (18)	0.26 (0.31)	20 (12)	0.32 (0.29)	11 (16)	0.28 (0.29)	19 (16)
5.การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับ กิจการของสถานศึกษา	0.16 (0.17)	26 (26)	0.19 (0.18)	26 (26)	0.17 (0.19)	26 (26)	0.18 (0.20)	26 (26)	0.17 (0.20)	26 (26)
6.การมีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ทรัพย์สินของสถานศึกษา	0.32 (0.29)	14 (12)	0.25 (0.34)	25 (8)	0.28 (0.27)	17 (20)	0.22 (0.31)	25 (13)	0.27 (0.31)	21 (13)
7.การมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการเรียน ของผู้เรียน	0.24 (0.29)	24 (13)	0.29 (0.23)	17 (24)	0.25 (0.29)	21 (16)	0.28 (0.28)	17 (19)	0.26 (0.28)	22 (19)
8.การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ บุคคลภายนอกได้รับทราบ	0.24 (0.20)	25 (24)	0.27 (0.22)	21 (25)	0.20 (0.24)	25 (23)	0.27 (0.22)	19 (25)	0.24 (0.22)	25 (25)
9.การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.27 (0.29)	23 (14)	0.26 (0.27)	24 (19)	0.23 (0.30)	24 (15)	0.26 (0.28)	20 (20)	0.25 (0.28)	24 (20)
10.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สุขภาพกายสุขภาพจิตของผู้เรียน	0.30 (0.32)	17 (7)	0.26 (0.31)	22 (14)	0.34 (0.32)	5 (9)	0.25 (0.32)	21 (11)	0.29 (0.32)	16 (11)
11.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้าน กีฬาและนันทนาการ	0.24 (0.21)	21 (22)	0.26 (0.27)	23 (20)	0.24 (0.22)	22 (25)	0.28 (0.23)	18 (24)	0.25 (0.23)	23 (24)

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ภูมิภาค								รวม	
	เหนือ		กลาง		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้			
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
12.การมีส่วนร่วมในการกำหนด หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้อง กับบริบทของชุมชน	0.45 (0.42)	3 (3)	0.36 (0.44)	6 (2)	0.29 (0.46)	12 (2)	0.39 (0.45)	5 (2)	0.37 (0.45)	4 (2)
13.การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากร ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน	0.41 (0.20)	5 (23)	0.41 (0.33)	3 (9)	0.40 (0.32)	3 (10)	0.47 (0.28)	1 (17)	0.42 (0.28)	3 (17)
14.การมีส่วนร่วมในการเลือกเพื่อสถาน ที่อื่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้ กับผู้เรียน	0.35 (0.19)	6 (25)	0.35 (0.25)	9 (22)	0.38 (0.26)	4 (21)	0.42 (0.23)	4 (23)	0.37 (0.23)	5 (23)
15.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อ ท้องถิ่นเพื่อการศึกษา	0.35 (0.29)	7 (11)	0.36 (0.32)	7 (11)	0.30 (0.34)	10 (6)	0.35 (0.32)	9 (9)	0.34 (0.32)	9 (9)
16.การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน	0.33 (0.26)	9 (17)	0.40 (0.29)	4 (17)	0.29 (0.34)	13 (7)	0.39 (0.31)	6 (12)	0.35 (0.31)	6 (12)
17.การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับ สถานศึกษา	0.32 (0.21)	13 (21)	0.37 (0.32)	5 (12)	0.27 (0.23)	18 (24)	0.30 (0.26)	13 (22)	0.32 (0.26)	11 (22)
18.การมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุม ความประพฤติของผู้เรียน	0.31 (0.28)	16 (15)	0.27 (0.36)	19 (5)	0.30 (0.30)	11 (13)	0.24 (0.33)	22 (7)	0.28 (0.33)	17 (7)
19.การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน แก่ครู	0.30 (0.27)	18 (16)	0.27 (0.31)	20 (15)	0.29 (0.25)	14 (22)	0.23 (0.28)	24 (18)	0.28 (0.28)	20 (18)
20.การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ร่วมกับครู	0.34 (0.37)	8 (5)	0.30 (0.40)	13 (4)	0.33 (0.38)	7 (4)	0.28 (0.39)	16 (4)	0.31 (0.39)	12 (4)
21.การมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน	0.29 (0.32)	20 (8)	0.29 (0.36)	15 (6)	0.28 (0.28)	16 (17)	0.24 (0.33)	23 (8)	0.28 (0.33)	18 (8)
22.การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ ผู้เรียน	0.55 (0.54)	1 (1)	0.42 (0.47)	2 (1)	0.41 (0.50)	1 (1)	0.42 (0.53)	3 (1)	0.45 (0.53)	2 (1)
23.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับ โรงเรียน	0.45 (0.31)	4 (19)	0.28 (0.25)	18 (21)	0.31 (0.30)	8 (14)	0.31 (0.30)	12 (14)	0.33 (0.30)	10 (14)
24. การมีส่วนร่วมในการจัดหา งบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนา สถานศึกษา	0.31 (0.30)	15 (10)	0.36 (0.31)	8 (13)	0.23 (0.28)	23 (18)	0.30 (0.32)	14 (10)	0.30 (0.32)	14 (10)
25.การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแล พฤติกรรมของครูให้เป็นไปตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู	0.53 (0.47)	2 (2)	0.50 (0.41)	1 (3)	0.40 (0.44)	2 (3)	0.45 (0.43)	2 (3)	0.47 (0.43)	1 (3)

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (quality control)	ภูมิภาค								รวม	
	เหนือ		กลาง		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้			
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
26.การมีส่วนร่วมในการสร้าง										
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรใน สถานศึกษา	0.33 (0.25)	12 (19)	0.33 (0.24)	12 (23)	0.27 (0.28)	19 (19)	0.29 (0.27)	15 (21)	0.31 (0.27)	13 (21)
รวม	0.32 (0.29)		0.32 (0.31)		0.29 (0.31)		0.31 (0.34)		0.31 (0.31)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.2.2 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจำแนกตามภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.54$, $PNI_{modified}=0.57$ และ $PNI_{modified}=0.48$ ตามลำดับ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาในภาคใต้ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.47$

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า ชุมชนของสถานศึกษาทั้ง 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{modified}=0.53$, $PNI_{modified}=0.50$, $PNI_{modified}=0.64$ และ $PNI_{modified}=0.64$ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ
ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษา (quality audit)	ภูมิภาค								รวม	
	เหนือ		กลาง		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้			
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
27. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุด แข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา	0.44 (0.41)	7 (6)	0.44 (0.42)	7 (7)	0.40 (0.51)	4 (3)	0.41 (0.44)	7 (5)	0.43 (0.44)	6 (6)
28. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินโครงการต่างๆ ของ สถานศึกษา	0.44 (0.40)	8 (8)	0.43 (0.41)	8 (8)	0.34 (0.51)	8 (4)	0.41 (0.42)	8 (7)	0.40 (0.43)	8 (8)
29. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูล ป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มี ประสิทธิภาพ	0.48 (0.45)	5 (5)	0.51 (0.47)	3 (4)	0.42 (0.50)	3 (5)	0.53 (0.43)	1 (6)	0.48 (0.46)	2 (5)
30. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็น ข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน	0.52 (0.41)	2 (7)	0.47 (0.46)	2 (6)	0.43 (0.47)	2 (7)	0.47 (0.40)	2 (8)	0.47 (0.43)	3 (7)
31. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.46 (0.45)	6 (4)	0.45 (0.50)	7 (2)	0.35 (0.45)	7 (8)	0.44 (0.46)	5 (4)	0.42 (0.47)	7 (4)
32. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รายงานการประเมินตนเอง(SAR) ใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น	0.52 (0.45)	3 (3)	0.48 (0.46)	5 (5)	0.37 (0.47)	5 (6)	0.43 (0.53)	6 (2)	0.45 (0.47)	5 (3)
33. การมีส่วนร่วมในการทบทวน หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควร พัฒนา	0.49 (0.53)	4 (1)	0.52 (0.50)	6 (1)	0.36 (0.64)	6 (1)	0.47 (0.64)	3 (1)	0.46 (0.57)	4 (1)
34. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ งบประมาณประจำปีของสถานศึกษา	0.54 (0.48)	1 (2)	0.57 (0.47)	1 (3)	0.48 (0.53)	1 (2)	0.46 (0.50)	4 (3)	0.52 (0.49)	1 (2)
รวม	0.49 (0.45)		0.49 (0.46)		0.40 (0.51)		0.46 (0.47)		0.46 (0.47)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.2.3 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 4.33 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามภูมิภาค สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชนพบว่า ชุมชนของสถานศึกษาในภาคเหนือ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{\text{modified}}=0.54$ ชุมชนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{\text{modified}}=0.51$ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาในภาคกลางและภาคใต้ พบว่ามีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{\text{modified}}=0.56$ และ $PNI_{\text{modified}}=0.50$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมในประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาพบว่า ชุมชนของสถานศึกษาในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{\text{modified}}=0.69$, $PNI_{\text{modified}}=0.53$, และ $PNI_{\text{modified}}=0.63$ ตามลำดับ ส่วนชุมชนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษามากที่สุด โดยมีดัชนี $PNI_{\text{modified}}=0.51$

ตารางที่ 4.33 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	ภูมิภาค								รวม	
	เหนือ		กลาง		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้			
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
35. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ หลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับ สถานศึกษา	0.49 (0.60)	2 (2)	0.56 (0.53)	1 (2)	0.40 (0.63)	4 (1)	0.50 (0.59)	1 (3)	0.49 (0.59)	2 (2)
36. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล งานของผู้เรียนร่วมกับครู	0.43 (0.50)	6 (4)	0.45 (0.48)	5 (4)	0.51 (0.53)	2 (3)	0.41 (0.54)	6 (4)	0.45 (0.51)	4 (4)
37. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยที่ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.46 (0.41)	4 (7)	0.47 (0.42)	4 (6)	0.39 (0.52)	5 (5)	0.44 (0.49)	3 (6)	0.44 (0.45)	5 (5)
38. การมีส่วนร่วมในการประเมิน พฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู	0.45 (0.47)	5 (6)	0.42 (0.46)	6 (5)	0.39 (0.51)	6 (6)	0.43 (0.63)	5 (2)	0.42 (0.47)	7 (7)
39. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการ เขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	0.48 (0.47)	3 (5)	0.49 (0.42)	3 (7)	0.36 (0.44)	7 (7)	0.39 (0.49)	7 (7)	0.43 (0.45)	6 (6)
40. การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสาร สรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.54 (0.69)	1 (1)	0.51 (0.53)	2 (1)	0.47 (0.60)	3 (2)	0.44 (0.63)	2 (1)	0.49 (0.61)	1 (1)
41. การมีส่วนร่วมในการประเมิน ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่ สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้ว	0.42 (0.55)	7 (3)	0.44 (0.50)	7 (3)	0.51 (0.52)	1 (4)	0.43 (0.49)	4 (5)	0.45 (0.52)	3 (3)
42. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการ ประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.	0.27 (0.24)	8 (8)	0.32 (0.29)	8 (8)	0.32 (0.29)	8 (8)	0.23 (0.30)	8 (8)	0.29 (0.28)	8 (8)
43. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตาม สภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก	0.29 (0.19)	9 (9)	0.30 (0.22)	9 (9)	0.27 (0.22)	9 (9)	0.24 (0.25)	9 (9)	0.28 (0.22)	9 (9)
รวม	0.42 (0.44)		0.43 (0.42)		0.40 (0.46)		0.38 (0.46)		0.41 (0.44)	

หมายเหตุ: ตัวเลขแถวบน คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

ตัวเลขแถวล่างที่มีเครื่องหมายวงเล็บ คือ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

5.3 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม

5.3.1 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมลำดับของความต้อการจำเป็นส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันระหว่างทัศนะของชุมชนและสถานศึกษา เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.17 - 0.47 ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน มีจำนวน 15 รายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 รายการแรก คือ การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$) การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.42$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($PNI_{\text{modified}} = 0.37$) และ การมีส่วนร่วมในการเลือกเพื่อสถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.37$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในทัศนะของสถานศึกษา พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.43 ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน มีจำนวน 15 รายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 รายการแรก คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.53$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$) การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($PNI_{\text{modified}} = 0.43$) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู ($PNI_{\text{modified}} = 0.39$) และการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.34

ตารางที่ 4.34 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพ
การศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	0.47*	1	0.43*	3
การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน	0.45*	2	0.53*	1
การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน	0.42*	3	0.28	17
การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	0.37*	4	0.45*	2
การมีส่วนร่วมในการเลือกเพื่อสถานที่อื่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน	0.37*	5	0.23	23
การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน	0.35*	6	0.31*	12
การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับโรงเรียน	0.34*	7	0.35*	5
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	0.34*	8	0.34*	6
การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่นเพื่อการศึกษา	0.34*	9	0.32*	9
การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับสถานศึกษา	0.33*	10	0.30*	14
การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา	0.32*	11	0.26	22
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู	0.31*	12	0.39*	4
การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา	0.31*	13	0.27	21
การมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียน	0.30*	14	0.32*	10
การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่างๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.30*	15	0.30*	15
การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิตของผู้เรียน	0.29	16	0.32*	11
การมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความประพฤติของผู้เรียน	0.28	17	0.33*	7

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับ ผู้เรียน	0.28	18	0.33*	8
การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา ของสถานศึกษา	0.28	19	0.29	16
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้าน ต่าง ๆ ของผู้เรียนแก่ครู	0.28	20	0.28	18
การมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของ สถานศึกษา	0.27	21	0.31*	13
การมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อ ต่อการเรียนของผู้เรียน	0.26	22	0.28	19
การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ	0.25	23	0.23	24
การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ร่วมกับ สถานศึกษา	0.25	24	0.28	20
การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของ สถานศึกษาให้บุคคลภายนอกรับทราบ	0.24	25	0.22	25
การมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของ สถานศึกษา	0.17	26	0.20	26
รวม	0.31*		0.31*	

* ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

5.3.2 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ
ทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมลำดับของความต้อการจำเป็นส่วนใหญ่มีความ
แตกต่างกันระหว่างทัศนะของชุมชนและสถานศึกษา เมื่อพิจารณาความต้อการจำเป็นของชุมชน
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาในทัศนะของชุมชน พบว่า
พิสัยของดัชนีความต้อการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.52 ทุกข้อรายการเป็นความต้อการ
จำเป็นเร่งด่วน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 รายการแรก คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
งบประมาณประจำปีของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.52) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความ
ประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ (PNI_{modified} = 0.48)
และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการ
พัฒนาสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.47) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาของชุมชนในทัศนะของโรงเรียน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ ระหว่าง 0.43 - 0.49 ทุกข้อรายการเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 รายการแรก คือ การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา ($PNI_{\text{modified}} = 0.57$) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.35 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI_{modified}	ลำดับ	PNI_{modified}	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของ สถานศึกษา	0.52*	1	0.49*	2
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อ เป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ	0.48*	2	0.46*	5
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหาร เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาสถานศึกษา	0.47*	3	0.43*	7
การมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหา จุดที่ควรพัฒนา	0.46*	4	0.57*	1
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมิน ตนเอง (SAR) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น	0.45*	5	0.47*	3
การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของ สถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	0.43*	6	0.44*	6
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน	0.42*	7	0.47*	4
การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา	0.40*	8	0.43*	8
รวม	0.46*		0.47*	

* ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

5.3.3 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในทัศนะของชุมชนและสถานศึกษามีความสอดคล้องกันทุกข้อรายการ เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษาของชุมชนตามทัศนะของชุมชนเอง พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.28 - 0.49 ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน มีจำนวน 7 รายการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 รายการแรก คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้ว ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาของชุมชนในทัศนะของสถานศึกษา พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.61 ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน มีจำนวน 7 รายการ ซึ่งมีลำดับความต้องการจำเป็นสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของโรงเรียนทุกข้อรายการ รายละเอียดดังตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินคุณภาพการศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI_{modified}	ลำดับ	PNI_{modified}	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา	0.49*	1	0.61*	1
การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	0.49*	2	0.59*	2
การมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้ว	0.45*	3	0.52*	3
การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับครู	0.45*	4	0.51*	4
การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในหน่วยที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.44*	5	0.45*	5
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)	0.43*	6	0.45*	6

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู	0.42*	7	0.44*	7
การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.	0.29	8	0.28	8
การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก	0.28	9	0.22	9
รวม	0.41*		0.44*	

* ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพโดยภาพรวม พบว่า ทั้งชุมชนและสถานศึกษามีลำดับความต้องการจำเป็นสอดคล้องกันทุกประเด็น ขั้นตอนที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด คือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit) (PNI_{modified} = 0.46 และ PNI_{modified} = 0.47 ตามลำดับ) รองลงมาคือ การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) (PNI_{modified} = 0.41 และ PNI_{modified} = 0.41 ตามลำดับ) และการควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control) (PNI_{modified} = 0.31 และ PNI_{modified} = 0.31) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37 ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อรายการ	ชุมชน		สถานศึกษา	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control)	0.31*	3	0.31*	3
การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (quality audit)	0.46*	1	0.47*	1
การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment)	0.41*	2	0.44*	2
รวม	0.39*		0.40*	

* ข้อรายการที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา โดยจะนำเสนอข้อมูลตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

6.1 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา สรุปประเด็นได้ ดังนี้

1) ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับชุมชน โดยเฉพาะเรื่องของการควบคุมคุณภาพการศึกษา ถึงแม้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะกำหนดเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้เป็นตัวบทกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม อีกทั้งชุมชนยังไม่เข้าใจถึงระบบการประกันคุณภาพอย่างแท้จริง โดยคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับชุมชนและควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ควรทำ จึงทำให้ชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาตามสภาพที่ควรจะเป็นได้ เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ จัดทำแผนปฏิบัติการ เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยต่าง ๆ เป็นต้น

“เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องที่ฟังดูแล้ววิชาการเกินไป ชุมชนทั่วไปไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ ถ้าหากจะมีส่วนร่วมก็น่าจะเป็นเรื่องที่เขาทำได้โดยไม่ซับซ้อนมากนัก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“เขาอาจจะมองว่าเรื่องการประกันเป็นเรื่องที่ยาก ซับซ้อน และควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ขนาดตัวกระผมเองพอจะเข้าใจแต่ก็คิดว่ายังทำไม่ได้เท่ากับโรงเรียน เพราะเราอยู่นอกระบบ เพียงแต่มีส่วนร่วมในบางส่วนได้บ้าง เช่น ให้ข้อมูลพื้นฐาน หรือความคิดเห็นตามที่โรงเรียนได้ขอมา”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

“การควบคุมคุณภาพการศึกษา จริง ๆ แล้วถ้าชุมชนเขาเข้าใจความหมายมันก็ไม่ยากที่เขาจะเข้ามามีส่วนร่วมได้ เพราะบางครั้งตามสภาพจริงเขาก็อาจมีส่วนร่วมได้โดยที่เขาไม่รู้ตัวที่กำลังมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 5)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“แน่นอนว่าชุมชนเขาอยากจะมีส่วนร่วมอยู่แล้วถ้าเขามีศักยภาพพอ เพียงแต่ตอนนี้เขายังไม่เข้าใจเลยว่าการควบคุมคุณภาพการศึกษาคืออะไร ผมว่าถ้าเขาเข้าใจเขาน่าจะเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้ว”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“ถ้าหากเปิดดู พรบ. การศึกษา 2542 ก็จะเห็นว่า เขาต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาทุกชั้นตอน แต่ในทางปฏิบัติมันเกิดขึ้นค่อนข้างน้อยมาก อันนี้น่าจะเป็นเพราะชุมชนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับระบบการประกัน และยากมากที่จะทำความเข้าใจเพราะไม่ค่อยรู้หนังสือกัน ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

2) การร่วมมือรวมพลังของชุมชน

เนื่องจากบริบทของชุมชนมีความแตกต่างกัน บางชุมชนมีผู้นำดี สมัคสมานสามัคคีกันดี จนกลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง แต่บางชุมชนมีความเป็นอิสระต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกันมากนัก จึงเป็นสาเหตุให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจการต่าง ๆ เกิดขึ้นน้อย จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาน้อยลงด้วย

“การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาน้อยก็อาจเป็นเพราะชุมชนนั้นไม่ค่อยมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงทำให้การประสานงานต่าง ๆ ค่อนข้างยาก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ผู้นำชุมชนบริหารงานไม่ดี ไม่ได้สร้างความเป็นหนึ่งเดียวให้กับชุมชน จึงทำให้ชุมชนไม่ค่อยสนใจสิ่งที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม จึงไม่แปลกที่ชุมชนไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทุนการศึกษา การกำหนดเป้าหมายร่วมกับโรงเรียน การช่วยเหลือเรื่องงบประมาณต่างๆ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าโรงเรียนไหนที่แวดล้อมด้วยชุมชนที่เข้มแข็ง ชุมชนสามัคคีกัน โรงเรียนขอความร่วมมือให้ทำอะไรก็จะรวมตัวกันมาช่วย เพียงแค่ขอให้บอก”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

“การร่วมมือกันของชุมชนจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้การประกันคุณภาพเป็นไปอย่างดี เพราะถ้าไม่มีการรวมพลังกันก่อน ยากมากที่จะประสบความสำเร็จได้”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

3) การเปิดโอกาสของสถานศึกษา

เนื่องจกงานประกันคุณภาพการศึกษานั้นผู้รับผิดชอบหลักคือสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาคงจะเป็นผู้บริหารจัดการเพื่อที่จะให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามสภาพที่ควรจะเป็น แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า สถานศึกษาไม่ค่อยได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษามากนัก เนื่องจากโรงเรียนเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาการมากเกินไป ชุมชนไม่สามารถช่วยได้มากนัก อีกทั้งครูยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพการศึกษาหมดทุกคน มีเพียงครูฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

“โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา อาจจะเข้ามามีส่วนร่วมได้เพียงให้ข้อมูลพื้นฐาน หรือทุนทรัพย์ แต่ในเชิงวิชาการนั้นยังไม่ชัดเจนพอ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

“บางครั้งหลาย ๆ คน อยากเข้ามาช่วยเหลือเรื่องงบประมาณ อยากช่วยหาทุน อยากเข้ามาช่วยสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะเรามีปราชญ์ชุมชนเยอะ ซึ่งทุกคนอยากจะมีส่วนร่วมอยู่แล้ว แต่โรงเรียนเขาไม่ได้มาขอความช่วยเหลือเราก็ไม่กล้า”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ เพราะสภาพปัจจุบันโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสเท่าไร ยังไม่ประชาสัมพันธ์หรือเรียกประชุมเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย ดังนั้นถึงแม้ชุมชนจะมีความพร้อม แต่ไม่มีโอกาส ไม่รู้ว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างไรในเมื่อโรงเรียนไม่ได้บอกให้ช่วย”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 6)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“พบ.การศึกษาได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกขั้นตอน แต่โรงเรียนยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ชุมชนมาร่วมเท่าไร คือยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

4) มีเวลาว่างไม่ตรงกัน

มีกิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้อกับการควบคุมคุณภาพการศึกษาที่ชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน แต่เนื่องจากสถานศึกษาเป็นระบบราชการที่มีกำหนดเวลาในการทำงาน เว้นวันหยุดราชการและนักชัตฤกษ์ ซึ่งวันปกติชุมชนส่วนใหญ่จะต้องแยกย้ายกันทำงาน จึงทำให้ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาร่วมกับโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ไม่เป็นไปตามสภาพที่ควรจะเป็น

“โรงเรียนเปิดทำการเฉพาะวันราชการและเวลาราชการเท่านั้น แต่ในเวลานี้ชาวบ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องออกไปทำมาหากิน จึงไม่มีเวลามามีส่วนร่วมได้เลย เว้นแต่คนที่ไม่มีภาระหน้าที่จริงๆ จึงจะมาช่วยเหลือตรงนี้ได้ บางครั้งโรงเรียนยังเคยเชิญผมมาช่วยเป็นวิทยากรท้องถิ่น แต่ผมก็ไม่ว่างมาได้ก็เลยพลาดโอกาสไปทั้ง ๆ ที่อยากมา”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“อยากเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนนะคะ แต่เหมือนที่บอกนะคะว่าเวลาว่างของเรากับโรงเรียนไม่ตรงกัน ถ้าจะมีส่วนร่วมกันจริง ๆ ก็ต้องนัดวันกันล่วงหน้า เช่น วันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ เช่น เคยมาร่วมวางแผนการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับ ผอ. ในฐานะที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“วันปกติชาวบ้านเขาทำงานกัน เราก็ไม่ยากรบกวนเขา แต่ส่วนใหญ่ที่จะมามีส่วนร่วมก็จะนัดวันกันครับ แต่ก็ไม่บ่อยมากนักเพราะทางโรงเรียนเองครูก็มีภารกิจส่วนตัวมากอยู่แล้วเหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่ก็จะเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำท้องถิ่นมาร่วมหารือกันมากกว่า”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 5)

5) ความสามารถของผู้บริหาร

ความสามารถของผู้บริหารเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา เพราะถ้าหากผู้บริหารมีความสัมพันธ์และเข้ากับชุมชนได้ดี มีตั้งใจในการทำงานจนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของชุมชนได้แล้ว ชุมชนก็อยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษามากขึ้น เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกับโรงเรียน มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลความประพฤติของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่ควรจะเป็น เป็นต้น

“ถ้าหากผู้บริหารมีความสามารถที่จะดึงชุมชนเข้ามาได้ ก็จะทำให้ชุมชนรู้สึกอยากมีส่วนร่วม เช่น มาร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันเป็นวิทยากร ร่วมกันควบคุมดูแลความประพฤติของครูและนักเรียน หรือร่วมในด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผนงานของโรงเรียน แต่ทั้งนี้ต้องมีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่ผิวเผิน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“จะเห็นว่าโรงเรียนไหนมีผู้บริหารที่เข้าถึงชุมชน ชุมชนนั้นก็เข้ามามีส่วนร่วมมาก เหมือนที่โรงเรียนดิฉัน ผอ. ขอให้ทำอะไรก็ให้ความร่วมมือดีมาก เช่น เชิญมาเป็นวิทยากร เขาก็มาให้ฟรีๆ ไม่คิดค่าตอบแทน หรือขอให้มาร่วมประชุมเพื่อขอความคิดเห็นหรือแจ้งข่าว ประสัมพันธ์เขาก็มาร่วม และช่วยเหลือทุกอย่าง ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

6) ไม่มีงบประมาณสำหรับตัวแทนชุมชน

เนื่องจากปกติชุมชนจะมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาจะต้องมีค่าตอบแทนให้บ้างเพื่อเป็นการทดแทนเวลาที่มาทำประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือมีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำงานให้กับชุมชนบ้างตามความเหมาะสม

“ควรจะมีงบประมาณเพื่อให้ชุมชนได้ใช้จ่ายในการทำงาน อย่างน้อยก็ขอให้พอดีตัว ไม่อยากให้เข้าเนื้อ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ควรจัดสรรงบประมาณให้สำหรับเป็นค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับตัวแทน
ชุมชนที่เข้ามามีบทบาทในการควบคุมคุณภาพการศึกษา”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

สาเหตุที่หลักที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการ
สนทนากลุ่มโดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา
เรียงตามลำดับ 6 ประการ สรุปได้ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็นในการควบคุมคุณภาพ
การศึกษา

ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็น	ชุมชน		สถานศึกษา	
	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ
1. ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุม คุณภาพการศึกษา	6	1	6	1
2. การร่วมมือรวมพลังของชุมชน	5	2	5	2
3. การเปิดโอกาสของโรงเรียน	4	3	3	3
4. มีเวลาว่างไม่ตรงกัน	3	4	3	4
5. ความสามารถของผู้บริหาร	2	5	1	5
6. ไม่มีงบประมาณสำหรับชุมชน	1	6	1	6

6.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็นในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็นในการตรวจสอบคุณภาพ
การศึกษา จากการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของ
สถานศึกษา สรุปประเด็นได้ ดังนี้

1) ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษา

เนื่องจากชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ
การศึกษา จึงทำให้ไม่รู้ว่าจะไปมีส่วนร่วมในส่วนใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและทบทวน
คุณภาพการศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบงบประมาณ การตรวจสอบการบริหารงาน หรือการดำเนิน
โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นต้น

“อยากจะทำตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จะตรวจสอบอะไรบ้าง ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“เราไม่มีความรู้ในเรื่องของการตรวจสอบคุณภาพมากนัก เพราะไม่ได้อยู่ในวงการศึกษาโดยตรง จึงไม่อยากไปเกี่ยวข้องเท่าไร”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ชุมชนเขาอยากจะมีส่วนร่วมอยู่แล้วถ้าเขามีศักยภาพพอ เพียงแต่ตอนนี้เขายังไม่เข้าใจเลยว่าการตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีรายละเอียดอะไรบ้าง”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 6)

“ที่จริงการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น งบประมาณ การเรียนการสอน พฤติกรรมของครู ผู้บริหาร ตลอดจนพฤติกรรมของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะเป็น **feedback** ให้กับโรงเรียนได้ปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อจะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่คิดว่าชุมชนส่วนใหญ่เขาไม่อยากยุ่งเกี่ยวสักเท่าไรเพราะเป็นเรื่องที่ยากสำหรับคนนอกวงการศึกษา ”

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“ปัจจุบันนี้การเผยแพร่เรื่องการประกันไม่ว่าจะด้านไหน พบว่ามันยังไม่กระจายสู่ชุมชนเลย ขนาดครูในโรงเรียนยังไม่รู้หมดทุกคนเลย รู้เฉพาะครูที่ทำประกันคุณภาพของโรงเรียนซะส่วนใหญ่”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

2) การร่วมมือรวมพลังของชุมชน

การร่วมมือรวมพลังของชุมชนเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ถ้าหากไม่มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งแล้วก็จะเป็นการยากที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวออกไป เช่น การตรวจสอบด้านงบประมาณของสถานศึกษา การตรวจสอบการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู และผู้เรียน เป็นต้น

“การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาค่อนข้างจะเป็นเรื่องซีเรียส ต้องมีการช่วยกันหลายๆ ฝ่าย เพราะลำพังใครคนใดคนหนึ่งจะไปตรวจสอบการทำงานไม่ใช่เรื่องง่าย”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

“เราต้องร่วมมือการคอยสอดส่องดูแลการบริหารงานของโรงเรียน ตลอดจน พฤติกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อไม่ให้พวกเขากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง โดย ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการคอยตรวจสอบด้วยกัน ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“พลังของชุมชนสำคัญที่สุด หากชุมชนร่วมมือกันการบริหารจัดการต่างๆ ของ โรงเรียน ก็ย่อมจะเป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เพราะโรงเรียนไม่กล้าที่จะทำสิ่งไม่ดีไม่ควรเพราะ ชุมชนคอยที่จะตรวจสอบอยู่”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่ม ตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“การร่วมมือกันของชุมชนจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้การประกันคุณภาพเป็นไป อย่างดี เพราะถ้าไม่มีการรวมพลังกันก่อน ยากมากที่จะประสบความสำเร็จได้”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

3) การเปิดโอกาสของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษานั้นจะไม่เกิดขึ้นหาก สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ ถึงแม้บางครั้งชุมชนมีความเต็มใจและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมก็ ตาม จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การตรวจสอบการ ดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา การตรวจสอบพฤติกรรมของครู และผู้บริหาร เพื่อให้เป็นไปตาม จรรยาบรรณวิชาชีพก็เกิดขึ้นได้น้อย

“มองว่าการที่เราจะไปตรวจสอบการทำงานนั้นเป็นการกระทำไม่ดีนักถ้าหาก โรงเรียนเขาไม่ได้อนุญาต”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ก็พร้อมที่จะตรวจสอบอยู่แล้วถ้าหากโรงเรียนเปิดโอกาส เพราะอยากให้ทุกอย่าง ถูกต้องไม่มีการทุจริต เพราะลูกหลานเราก็เรียนที่โรงเรียนนี้ด้วย ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ปกติก็มีการตรวจสอบอยู่บ้างแล้ว เช่น การอนุมัติโครงการ งบประมาณ ต้องผ่าน คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบอยู่แล้ว แต่เป็นแค่ช่วงแรกๆ พอสิ้นสุดโครงการทาง โรงเรียนไม่ได้ให้เรามีส่วนร่วมสักเท่าไร เลยไม่ค่อยได้รู้ว่าผลการดำเนินงานเป็น อย่างไรบ้าง ถ้าเป็นไปได้อยากให้โรงเรียนพร้อมให้เราตรวจสอบทุกขั้นตอนจะดีมาก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“โรงเรียนควรกระทำทุกอย่างให้โปร่งใสพร้อมให้มีการตรวจสอบได้เสมอ เพราะปัจจุบันโดยทั่วไปไม่ค่อยปรากฏว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก เพราะโรงเรียนไม่ค่อยเห็นความสำคัญเพราะการบริหารงานภายในโรงเรียนก็มากพออยู่แล้ว เพียงแต่การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เพิ่มเติมเสริมขึ้นมาให้ครบกระบวนการมากขึ้น”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

4) ความเป็นกัลยาณมิตร

เนื่องจากชุมชนเกรงว่าการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมและทบทวนคุณภาพการศึกษานั้นจะเป็นการทำลายความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างชุมชนและบุคลากรในสถานศึกษา เพราะเกรงว่าจะเป็นการไม่ไว้ใจและเป็นการจับผิด จึงไม่ยอมเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบ และเฝ้าระวังในการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

“เกรงว่าการที่เราเข้าไปตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนไม่ว่าขั้นตอนใดก็ตาม บางครั้งเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ด้วย เกรงว่าทางโรงเรียนจะมองว่าเราเข้าไปยุ่งเกี่ยวมากเกินไป”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

“บางครั้งเราต้องคำนึงถึงความรู้สึกถึงใจเขาใจเราด้วย ถึงแม้ว่าในทางทฤษฎีจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในทางปฏิบัติเราไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในจุดนั้นมาก เว้นแต่ว่าเขามีความเต็มใจ อยากให้ไปยุ่งเกี่ยวจริง ๆ ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 6)

สาเหตุที่หลักที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มโดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา เรียงตามลำดับ 4 ประการ สรุปได้ดังตารางที่ 4.39

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.39 ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการตรวจสอบและ
ทบทวนคุณภาพการศึกษา

ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็น	ชุมชน		สถานศึกษา	
	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ
1. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา	6	1	6	1
2. การร่วมมือรวมพลังของชุมชน	4	2	5	2
3. การเปิดโอกาสของโรงเรียน	3	3	3	3
4. ความเป็นกัลยาณมิตร	2	4	-	-

6.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา จาก การสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา
จากการสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา สรุป
ประเด็นได้ ดังนี้

1) ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากชุมชนโดยทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับ
การประเมินมากนักโดยเฉพาะการประเมินที่เกี่ยวกับการศึกษา จึงทำให้ชุมชนส่วนใหญ่ไม่กล้าที่
จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งทางโรงเรียน ได้แต่เพียงรับรู้ผลการ
ประเมินจากทางโรงเรียนหรือจากหน่วยงานภายนอกเท่านั้น

“ยากนะ มองเป็นเรื่องที่ยากสำหรับประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป เพราะเขาไม่มีความรู้
ในศาสตร์การประเมินหรอก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

“เรื่องการประเมินคุณภาพนี่มันค่อนข้างซับซ้อนพอควร ต้องมีกระบวนการของมัน
ชุมชนมีส่วนร่วมได้ก็แค่ให้ข้อมูล เช่น ประเมินการจัดกิจกรรมเท่านั้น แต่กระบวนการอื่นๆ
อีกมากมายส่วนใหญ่โรงเรียนทำเอง ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 6)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่ม
ตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“คิดว่าถ้าให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับเรื่องการประเมินคุณภาพศึกษาน่าจะให้
ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่านี้ เพราะเขาจะได้เข้าในระบบ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“ชุมชนเขาก็อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินนั่นแหละ เพราะเขาก็อยากให้โรงเรียนที่ลูกหลานเขาเรียนมีคุณภาพเป็นไปตามแนวทางที่ควรจะเป็น เพียงแต่เขาไม่รู้ว่าจะต้องเข้ามาทำอย่างไรบ้าง”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

“ส่วนใหญ่ผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินก็จะเป็นตัวแทนชุมชนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาเพราะเขาจะรู้เกี่ยวกับการประเมินบ้าง แต่ชุมชนอื่น ๆ แทบจะไม่มาเกี่ยวข้องเลยคะ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

2) มีความเป็นวิชาการมากเกินไป

เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่คิดว่างานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นศาสตร์เฉพาะสำหรับการศึกษา ผู้ที่จะทำการประเมินได้ดีก็น่าจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง หรือผู้ที่มีหน้าที่การประเมินโดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเกินไปสำหรับชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในบางส่วนหรือบางขั้นตอนเท่านั้น เช่น การให้ข้อมูลพื้นฐาน การทำแบบประเมิน หรือร่วมให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จากผู้ประเมิน แต่ในขั้นตอนการลงมือประเมินนั้นไม่ค่อยเด่นชัด

“เป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาการมากเกินไป เพราะชุมชนไม่ได้เรียนจบครูกันมาทุกคน คิดว่าเขาจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนัก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“การประเมินมันมีระบบที่ชัดเจนของมัน มีตัวชี้วัดเฉพาะ มีเกณฑ์ต่าง ๆ ผมเคยอ่านเจอคู่มือการประเมินอะไรสักอย่าง ดูแล้วมันค่อนข้างยากพอควร ต้องมีการศึกษาอย่างจริงจังพอควร ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“คิดว่าน่าจะเป็นเรื่องของโรงเรียนนะคะเพราะดูมันเป็นวิชาการมาก ๆ เราเพียงแต่ให้ข้อมูลบางอย่างเท่านั้น หรือช่วยทำแบบสอบถามเวลาทางโรงเรียนขอให้ทำ อันนี้ก็น่าจะคิดว่าพอมีส່วร่วมได้ใช่ไหมคะ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 6)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ชุมชนเขาคงคิดว่าเป็นเรื่องที่ยากเกินไปสำหรับเขา แต่เมื่อแตกรายละเอียดจริง ๆ แล้วชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หลายส่วนเหมือนกัน คือ เราดู เราวัด จากสภาพจริง จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ ชุมชนจะเป็นตัวช่วยทางโรงเรียนได้เยอะนะคะ เช่น ช่วยให้ข้อมูลนักเรียน ช่วยประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนร่วมกับครู ช่วยประเมินการจัดกิจกรรม ช่วยให้ feedback กับทางโรงเรียน”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

3) การเปิดโอกาสของสถานศึกษา

ชุมชนไม่สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษากับทางสถานศึกษาได้ ถ้าหากสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้กับชุมชน เพราะทุกอย่างเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาอยู่แล้วที่จะต้องทำการประเมินแต่ถ้าจะให้สมบูรณ์แบบก็ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษา

“ก็แล้วแต่ทางโรงเรียนว่าเขาจะเปิดโอกาสให้เราเข้าไปมีส่วนร่วมได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าหากโรงเรียนไหนมองเห็นความสำคัญเขาก็ให้เข้าไปมีส่วนร่วมเยอะหน่อย”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“โรงเรียนควรให้โอกาสชุมชนก่อน เหมือนเป็นการเปิดไฟเขียว ถ้าหากตรงนี้ผ่านไปได้ ชุมชนเองเขาก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสบายใจ ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ชุมชนเขาอาจมองว่าเป็นคนนอก ดังนั้นทางโรงเรียนนี้แหละจะต้องเป็นผู้เริ่ม ถ้าหากเราให้โอกาสเขา มีความเต็มใจที่จะให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม แน่แน่นอนว่าเขาจะเข้ามา”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

“โรงเรียนจะต้องให้โอกาสชุมชน ต้องใจกว้างพอที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 5)

4) ความเป็นกัลยาณมิตร

เนื่องจากชุมชนเกรงว่าการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษานั้นจะทำให้กระทบถึงความสัมพันธ์ที่มีอยู่ เนื่องจากเกรงว่าสถานศึกษาจะมองว่าเป็นการจับผิด หรือไม่ไว้วางใจในการบริหารจัดการ และถ้าหากประเมินออกมาไม่ดีจะทำให้ทางสถานศึกษาไม่พอใจผลการประเมิน

“ถึงแม้ว่าทางทฤษฎีจะต้องมีการประเมินร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน แต่ทางปฏิบัติมันค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เพราะกลัวจะเสียความสัมพันธ์เพราะปกติวิสัย คนเราไม่ชอบให้ใครไปติ หรือคอยสอดส่อง ติดตาม ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ชุมชนอาจกลัวว่าเวลาประเมินแล้วโรงเรียนจะไม่พอใจผลการประเมินที่เขาประเมินออกมา เลยไม่อยากไปเกี่ยวข้องมากนัก”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มโดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษาเรียงตามลำดับ 4 ประการ สรุปได้ดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา

ประเด็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น	ชุมชน		สถานศึกษา	
	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ	จำนวน (n=6)	ลำดับ ความสำคัญ
1. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา	6	1	6	1
2. ชุมชนมองว่าเป็นเรื่องที่มีความเป็นวิชาการมากเกินไป	5	2	4	2
3. การเปิดโอกาสของสถานศึกษา	3	3	3	3
4. ความเป็นกัลยาณมิตร	2	4	1	4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษา จากการสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิด แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการลงรหัสข้อความจำนวน 371 ข้อความ แล้วจัดกลุ่มข้อความตามประเด็นสำคัญเป็น 4 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านผู้บริหาร ด้านสถานศึกษา และด้านครู พบว่า ด้านนโยบาย แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนทราบ (ร้อยละ 26.05) รองลงมา คือ ปลูกจิตสำนึกของชุมชนให้มีความตระหนักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ 15.13) และ ให้เงินค่าตอบแทนแก่ชุมชนที่เป็นคณะทำงาน (ร้อยละ 12.61) ตามลำดับ ด้านผู้บริหาร พบว่า แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ 50) รองลงมา คือ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (ร้อยละ 18.57) และ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ชุมชนได้รับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ (ร้อยละ 17.14) ตามลำดับ ด้านสถานศึกษา พบว่า แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน และสถานศึกษา (ร้อยละ 24.44) รองลงมา คือ ควรจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าในแต่ละรุ่น (ร้อยละ 17.78) และ ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา (ร้อยละ 11.11) ตามลำดับ สำหรับด้านครู พบว่า ครูแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นควรจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง (ร้อยละ 38.30) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย (ร้อยละ 29.79) และ ครูที่ปรึกษาควรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองบ่อย ๆ (ร้อยละ 17.02) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.41 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน

แนวทางกรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา		จำนวน	ร้อยละ
นโยบาย N=119 (32.08)	ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนทราบ	31	26.05
	ปลูกจิตสำนึกของชุมชนให้มีความตระหนักเกี่ยวกับกรมีส่วนร่วม	18	15.13
	ให้เงินค่าตอบแทนแก่ชุมชนที่เป็นคณะทำงาน	15	12.61
	ควรรอกกฎหมายรองรับกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	14	11.76
	หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนมากกว่านี้	13	10.92
	ประกาศเกียรติคุณบุคคลในชุมชนที่เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นกำลังใจ	10	8.40
	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณสำหรับใช้ในการดำเนินงานของชุมชน	8	6.72
	หน่วยงานระดับสูงควรมีแนวทางกรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีแบบแผนเพื่อจะได้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน	5	4.20
	ไม่ควรจำกัดจำนวนคณะกรรมการตามระเบียบการแต่งตั้ง	3	2.52
	กระทรวงศึกษาธิการควรรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับตัวแทนชุมชน	2	1.68
	รวม	119	100.00
ผู้บริหาร N=70 (18.87)	ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	35	50.00
	ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	13	18.57
	ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ชุมชนได้รับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ	12	17.14
	ผู้บริหาร ครู ควรรอกเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	10	14.29
	รวม	70	100.00
โรงเรียน N=135 (36.39)	มีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน โรงเรียน	33	24.44
	ควรรจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าในแต่ละรุ่น	24	17.78
	ควรรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน	15	11.11
	จัดให้มีเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน / ระดับช่วงชั้น	13	9.63
	มีตัวแทนประสานงานของศิษย์เก่าในแต่ละรุ่น	8	5.93
	โรงเรียนควรเปิดใจกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกัลยาณมิตร	8	5.93
	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมทุกกิจกรรม	8	5.93
	เปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน	6	4.44
	ให้ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนทุกครั้ง	6	4.44
	รายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมให้ชุมชนทราบ	5	3.70
	ควรรให้อำนาจการตรวจสอบติดตามการบริหารจัดการกับตัวแทนชุมชนอย่างเต็มที่	5	3.70
	จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนประเมิน	4	2.96
	รวม	135	100.00

แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพการศึกษา		จำนวน	ร้อยละ
ครู	ครูแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นควรจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง	18	38.30
N=47 (12.67)	ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย	14	29.79
	ครูที่ปรึกษาควรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองบ่อย ๆ	8	17.02
	ครูควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมประเมินผลงานของนักเรียนร่วมกับครู	5	10.64
	ครูควรรับทราบบริบทของชุมชนนั้นๆ เป็นอย่างดี	2	4.26
	รวม	47	100.00

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิด แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการลงรหัสข้อความจำนวน 453 ข้อความ แล้วจัดกลุ่มข้อความตามประเด็นสำคัญเป็น 4 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านผู้บริหาร ด้านสถานศึกษา และด้านครู พบว่า ด้านนโยบาย แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนทราบ (ร้อยละ 40.34) รองลงมา คือ การให้เงินค่าตอบแทนแก่ชุมชนที่เป็นคณะทำงาน (ร้อยละ 21.85) และ หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนมากกว่านี้ (ร้อยละ 11.76) ตามลำดับ สำหรับด้านผู้บริหาร พบว่า แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ 41.60) รองลงมา คือ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (ร้อยละ 30.40) และ ผู้บริหาร ครู ควรออกเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (ร้อยละ 18.40) ตามลำดับ สำหรับด้านสถานศึกษา พบว่า แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน สถานศึกษา (ร้อยละ 31.37) สถานศึกษาควรเปิดใจกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกัลยาณมิตร (ร้อยละ 13.73) และ ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา (ร้อยละ 11.76) ตามลำดับ และด้านครู พบว่า แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย (42.86) รองลงมา คือ ครูที่ปรึกษาควรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองบ่อย ๆ (28.57) และ ครูแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นควรจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง (21.43) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.42 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา

แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา		จำนวน	ร้อยละ
นโยบาย N=119 (26.27)	ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชุมชนทราบ	48	40.34
	ให้เงินค่าตอบแทนแก่ชุมชนที่เป็นคณะทำงาน	26	21.85
	หน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรให้การสนับสนุนมากกว่านี้	14	11.76
	ประกาศเกียรติคุณบุคคลในชุมชนที่เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นกำลัง	11	9.24
	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณสำหรับใช้ในการดำเนินงานของชุมชน	9	7.56
	หน่วยงานระดับสูงควรมีแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีแบบแผนเพื่อจะได้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน	6	5.04
	ไม่ควรจำกัดจำนวนคณะกรรมการตามระเบียบการแต่งตั้ง	5	4.20
รวม	119	100.00	
ผู้บริหาร N=125 (27.59)	ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	52	41.60
	ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	38	30.40
	ผู้บริหาร ครู ควรออกเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	23	18.40
	ผู้บริหารส่งเสริมให้ชุมชนได้รับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ	12	9.60
รวม	125	100.00	
สถานศึกษา N=153 (33.77)	มีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชน โรงเรียน	48	31.37
	โรงเรียนควรเปิดใจกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกัลยาณมิตร	21	13.73
	ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน	18	11.76
	จัดให้มีเครือข่ายผู้ปกครองระดับชั้นเรียน / ระดับช่วงชั้น	15	9.80
	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมทุกกิจกรรม	11	7.19
	เปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน	11	7.19
	ให้ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนทุกครั้ง	9	5.88
	รายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมให้ชุมชนทราบ	6	3.92
	ควรให้อำนาจการตรวจสอบติดตามการบริหารจัดการกับตัวแทนชุมชนอย่างเต็มที่	5	3.27
	จัดสถานที่ในโรงเรียนให้กับชุมชนที่เป็นคณะทำงาน	5	3.27
	จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนประเมิน	4	2.61
รวม	153	100.00	
ครู N=56 (12.36)	ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย	24	42.86
	ครูที่ปรึกษาควรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองบ่อย ๆ	16	28.57
	ครูแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นควรจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง	12	21.43
	ครูควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมประเมินผลงานของนักเรียนร่วมกับครู	4	7.14
รวม	56	100.00	

7.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มตัวแทนชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ในการวิจัยนี้จะนำเสนอจำแนกประเด็นตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้

7.2.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

จากการวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา พบว่ามีแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกันทั้ง 6 ประเด็น ดังนี้

1) หน่วยงานระดับกระทรวงหรือเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษาแก่ตัวแทนชุมชน

“หน่วยงานระดับสูงควรจัดอบรมในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเพื่อจะได้รับทราบว่าการควบคุมคุณภาพเป็นอย่างไร”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

“ควรจัดประชุมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องนี้ก่อน เพราะเป็นสิ่งสำคัญ ไม่รู้ก็จะทำอะไรไม่ได้เลย”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“เขตพื้นที่ควรมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพแก่ชุมชน”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“การทำความเข้าใจกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมาเป็นลำดับแรก ควรให้ทุกคนรู้เหมือนกันหมด”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

2) สถานศึกษาควรปลูกกระตมให้ชุมชนมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา มากขึ้น

“ช่วยกันสร้างกระแสเกี่ยวกับเรื่องนี้เยอะๆ เพื่อให้เขารู้สึกคุ้นเคยและอยากเข้ามามีส่วนร่วม”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ทำให้ชุมชนเกิดความรักในโรงเรียน คือทำให้พวกเขาู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของเขา แล้วเขาก็จะเข้ามามีส่วนร่วม เสมือนว่าเขาต้องมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ทำอย่างไรก็ได้ที่ทำให้ชุมชนเขาเกิดความรักในโรงเรียน รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และอยากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลรับผิดชอบ”

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

“อาจมีเสียงตามสาย โดยฟังวิทยุชุมชนที่มีอยู่แล้ว โดยปลูกฝังเรื่องการประกันคุณภาพเยอะๆ บ่อยๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักในการมีส่วนร่วมมากขึ้น”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้น โดยต้องเปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถของชุมชนให้มากขึ้น

“โรงเรียนยังไม่ไว้วางใจในความสามารถของชุมชน ยังไม่กล้าให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้นควรเปิดใจให้กว้างกว่านี้”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้มากกว่านี้ เพราะชุมชนไม่กล้าเข้าไปถ้าหากไม่ได้รับอนุญาต”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 5)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“คิดว่าโรงเรียนควรให้โอกาสชุมชนเข้ามา ต้องแสดงว่าเราต้องการให้เขามามีส่วนร่วมจริง ๆ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

4) สถานศึกษาและชุมชนควรวางเวลาที่ตรงกัน เพื่อหารือกันในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย พันธกิจ หรือโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาร่วมกัน

“น่าจะมีการนัดหมายกันเพื่อประชุมหารือกันในการวางแผนการทำงาน ซึ่งชุมชนเองจะได้มีส่วนร่วมในฐานะผู้ดำเนินงานหลักด้วย”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ปกติชุมชนต้องทำมาหากินในเวลาราชการทั่วไป ดังนั้นควรวางเวลาที่ตรงกัน เช่น เสาร์ อาทิตย์หรือเวลานอกราชการ เพื่อจะได้พูดคุยกันในเรื่องต่างๆ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 5)

5) ผู้บริหารควรมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความเป็นผู้นำ และสามารถที่จะดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ได้มากที่สุด

“ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นคนที่สามารถเข้ากับชุมชนได้ดี สามารถทำให้ชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“สิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการดึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเยอะ ๆ จนทำให้เขารู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเขา”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

6) ควรจัดให้มีงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนให้กับตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ และเป็นกำลังใจในการทำงาน เพราะตัวแทนชุมชนที่เข้ามาก็ต้องทำมาหากินเพื่อเลี้ยงครอบครัวอยู่แล้ว

“ควรจัดให้มีงบประมาณในการเป็นค่าตอบแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมบ้าง ตามสมควรก็น่าจะดี”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

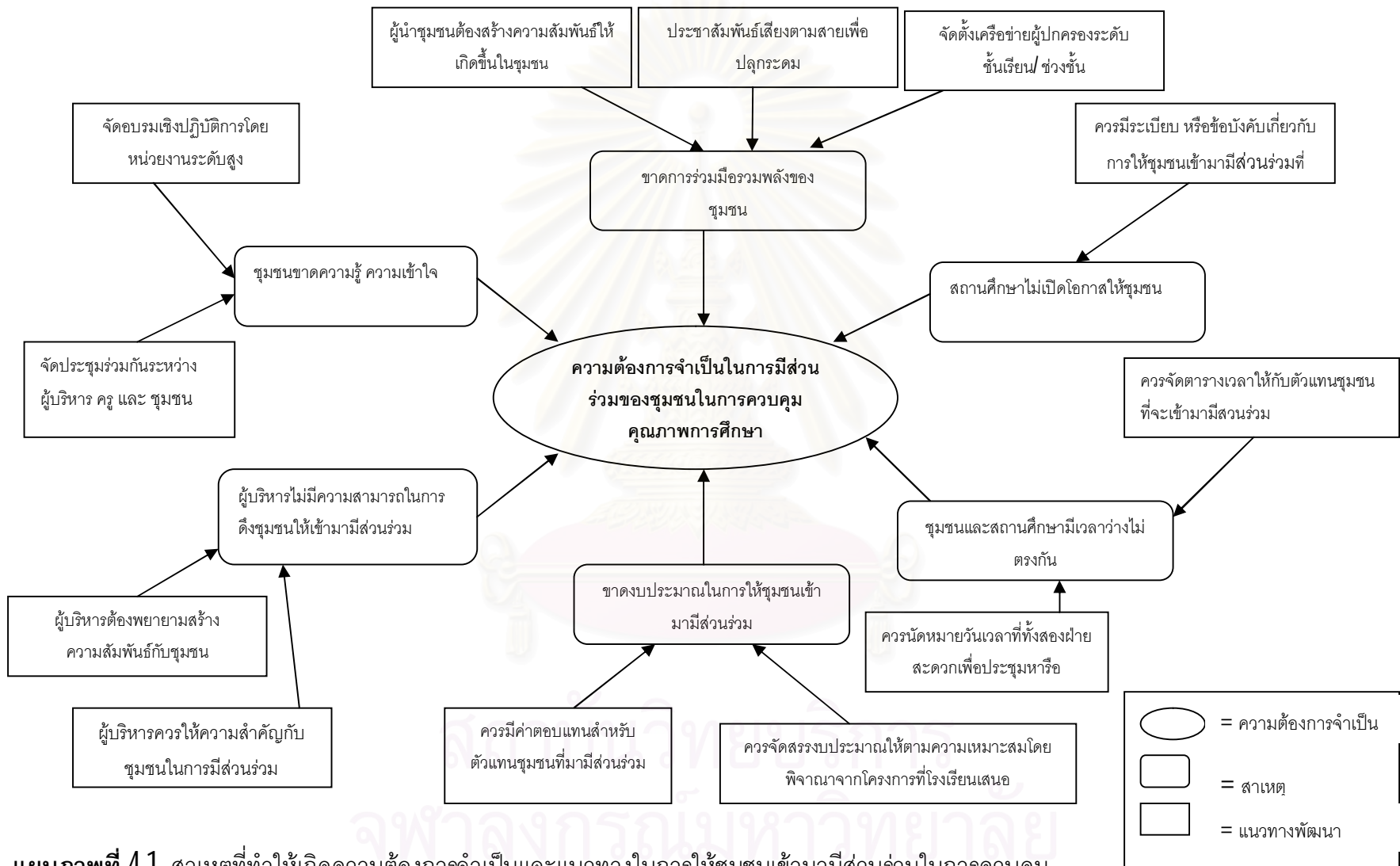
ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“น่าจะมีส่วนสนับสนุนให้ไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าตอบแทนชุมชน เช่น ค่าตอบแทนวิทยากร ในการที่เขาเสียเวลามาทำคุณประโยชน์ ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏดังแผนภาพที่ 4.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.1 สาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา

7.2.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

จากการวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า มีแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมที่สอดคล้องกัน ทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

1) ควรให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพราะชุมชนส่วนใหญ่ในเขตต่างจังหวัดมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ เมื่อไม่มีความรู้ก็ไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพราะคิดว่าเป็นเรื่องยาก

“ให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบแก่ชุมชน เพื่อสร้างฐานความรู้ในเรื่องนี้ก่อน เป็นการปรับความเข้าใจให้ตรงกัน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

“สิ่งแรกที่ต้องทำคือการให้ความรู้ จัดอบรมให้กับชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่เป็น ตัวแทนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“น่าจะมีการอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เพราะทุกวันนี้เขาไม่รู้เรื่องอะไร เกี่ยวกับวิชาการ หรือเกี่ยวกับโรงเรียนมาก ทางโรงเรียนหรือหน่วยงานระดับเขตพื้นที่ ควรเอาจริงกับเรื่องนี้ ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่ม ตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“นำผู้บริหาร ครู และตัวแทนชุมชนมาประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับการนี้ โดยเฉพาะโดยอาจเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องนี้มาให้ความรู้ ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกิดขึ้น เพื่อให้ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจ ในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษามากขึ้น”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

“ใช่ครับ เห็นด้วยว่าต้องมีการอบรมให้กับชุมชน”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

2) ควรสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อรวมพลังให้เข้มแข็ง โดยผู้นำชุมชนหรือตัวแทนชุมชนควรมีความสามารถในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น

“เราต้องสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้เกิดขึ้นภายในชุมชนก่อน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ผู้นำชุมชนควรมีความสามารถในการชักนำให้ลูกบ้านมีความสามัคคีกัน
ดังนั้นจะทำอะไรก็จะสะดวก และง่ายขึ้น”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ชุมชนไหนที่มีความเข้มแข็งก็จะสามารถดำเนินการใด ๆ ได้ง่ายขึ้น เพราะชุมชนเขามีความร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน และสำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนี้ก็ไม่น่าจะยากด้วย”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อแสดงความโปร่งใสในการบริหารจัดการ และจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

“การตรวจสอบคุณภาพเป็นเรื่อง *sensitive* ก่อนที่จะทำจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าของเสียก่อน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ถ้าเราไม่ได้รับอนุญาตจากโรงเรียนแล้วเราจะเข้าไปทำไม เดียวจะเป็นการละเมิดสิทธิ และจะกลายเป็นเรื่องใหญ่อีก”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“โรงเรียนควรเปิดใจกว้างพร้อมให้ชุมชนเข้ามาตรวจสอบเพราะจะเป็นผลดีกับทุกฝ่าย โรงเรียนก็จะได้คุณภาพ ผู้ปกครองก็มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียนที่บุตรหลานเรียนอยู่”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 5)

4) ชุมชนควรมีการเข้าไปตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ภัยแล้งมิตร เพราะการตรวจสอบไม่ใช่การจับผิด แต่จะเป็นการช่วยเหลือกันเพื่อให้การบริหารจัดการของโรงเรียนดีขึ้น การดำเนินงานจะได้เป็นไปตามมาตรฐานหรือแผนการดำเนินการที่ได้วางไว้ตั้งแต่ต้น อีกทั้งเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพมากขึ้นจนได้มาตรฐาน

“ชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้แนวคิด *feedbacks* กลับไปยังโรงเรียน เพื่อจะได้ปรับปรุง”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

“ต้องคำนึงว่าการตรวจสอบไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นช่วยให้การทำงานของโรงเรียนดีขึ้น เพราะจะได้รู้จุดบกพร่อง แล้วจะได้แก้ไขต่อไป”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 5)

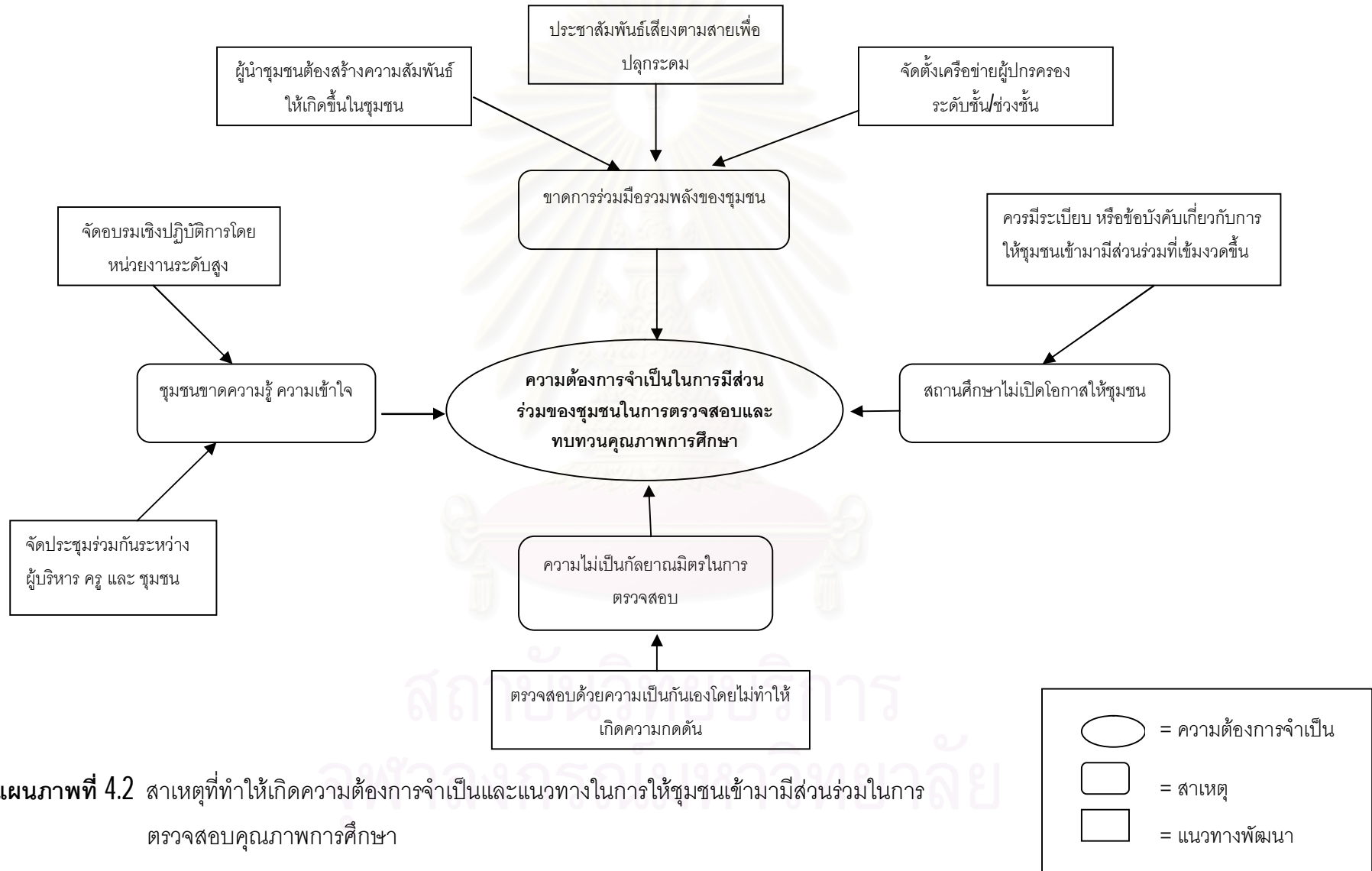
ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“การตรวจสอบเป็นเรื่องที่หลาย ๆ คนกลัว ไม่อยากให้ใครเข้ามาเพราะดูเหมือนเป็นการจับผิด แต่ถ้าเข้ามาตรวจสอบด้วยความบริสุทธิ์ใจกันทั้งสองฝ่าย เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือยกระดับคุณภาพการศึกษา ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 3)

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏดังแผนภาพที่ 4.2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

7.2.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม

จากการวิเคราะห์สาเหตุที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มตัวแทนของชุมชนและกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา พบว่ามีแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมที่สอดคล้องกันทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

1) หน่วยงานระดับสูง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง ควรมีความร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่แต่ก็เป็นประเมินจากบุคคลภายนอกหรือที่เรียกว่าการประเมินภายนอก แต่สภาพปัจจุบันยังขาดการประเมินจากบุคคลหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับทางสถานศึกษาที่เรียกว่าการประเมินภายใน จากการสนทนากลุ่มกับตัวแทนชุมชนและสถานศึกษาพบว่าชุมชนยังมีบทบาทน้อยมาก

“ควรให้ความสำคัญกับการประเมิน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญก่อนแล้ววางนโยบายร่วมกันเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ปัจจุบันยังไม่มีข้อบังคับอะไรที่ทำให้ชุมชนต้องมามีส่วนร่วม อยากให้อย่างน้อยมีแนวทางมีแบบแผนว่าชุมชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไรบ้างน่าจะดี”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“เขตพื้นที่ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะจะรู้ดีว่าบริบทชุมชนหรือในเขตพื้นที่เป็นอย่างไร แล้วการรณรงค์เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะได้ตรงจุดมากขึ้น”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 1)

“การทำความเข้าใจกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมาเป็นลำดับแรก ควรให้ทุกคนรู้เหมือนกันหมด”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

“มันยังไม่มีรูปแบบหรือระเบียบที่ชัดเจนนัก แล้วแต่ว่าชุมชนไหนพร้อมชุมชนไหนมีพลังพอ ก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มาก ถ้าเป็นไปได้อยากให้หน่วยงานระดับสูงเห็นความสำคัญและยกย่องแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นมา”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

2) ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ว่าการประเมินคุณภาพไม่ใช่เรื่องไกลตัว และไม่ใช่เรื่องยากเกินความสามารถที่จะทำได้ เพราะการประเมินคุณภาพนั้นผู้ประเมินคือทุกฝ่ายที่ร่วมมีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ใช่จำกัดเฉพาะคณะทำงานหลัก ๆ เท่านั้น

“น่าจะมีเสียงตามสายของวิทยุชุมชนประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพบ่อย ๆ ”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 1)

“ทำเป็นแผ่นปลิว ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของโรงเรียนแจกให้กับนักเรียนเพื่อให้กับผู้ปกครอง”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 2)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ผอ. ครู จัดประชุมเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ โดยให้มีตัวแทนของชุมชนหรือผู้ที่สนใจเข้าร่วมฟังการประชุม เยอะๆ เพื่อจะได้กระจายความรู้ออกไป”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 2)

“ตอนนี้ที่มีส่วนร่วมน้อยน่าจะมาจากการที่ชุมชนไม่รู้ ดังนั้นก็ทำให้รู้ซะ โดยการจัดอบรม ประชุม ทำแผ่นพับแจก หรือใช้วิธีการใด ๆ ก็แล้วแต่ตามที่คิดว่าเหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 4)

3) ออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีความชัดเจนและเข้มงวดมากขึ้น ตลอดจนมีบทลงโทษสำหรับสถานศึกษาที่ไม่เปิดโอกาส หรือปิดกั้นไม่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา

“น่าจะมีกฎหมายที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพราะถ้าไม่มีกฎหมายหรือ ระเบียบโรงเรียนก็ปิดกั้นอยู่ดี ไม่ยอมให้ชุมชนเข้าร่วม”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“นอกจากจะมีระเบียบที่ชัดเจนแล้ว ก็ควรจะมีบทลงโทษตามไปด้วย เพราะถ้าไม่มีบทลงโทษ โรงเรียนก็ไม่กลัวและไม่ปฏิบัติตาม”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 5)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ถ้าหากมีกฎหมาย หรือข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรสักนิดก็จะดีมาก เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์จะเกรงกลัวต่อบทลงโทษ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

4) ชุมชนควรมีการเข้าไปประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพราะการประเมินมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งให้ข้อเสนอแนะ การประเมินจะทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมดว่าดีหรือไม่ดี และนำไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป ดังนั้นต้องทำให้การประเมินเป็นเรื่องที่ปกติ

“ต้องมีการประเมินแบบกัลยาณมิตรเหมือนกับที่ สมศ. ใช้ในการประเมิน”

(ผู้แทนชุมชนคนที่ 3)

“ต้องประเมินอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส และต้องทราบจุดประสงค์ว่าประเมินเพื่ออะไร จะได้ไม่ผิดใจกัน และต้องยินยอมทั้งสองฝ่าย”

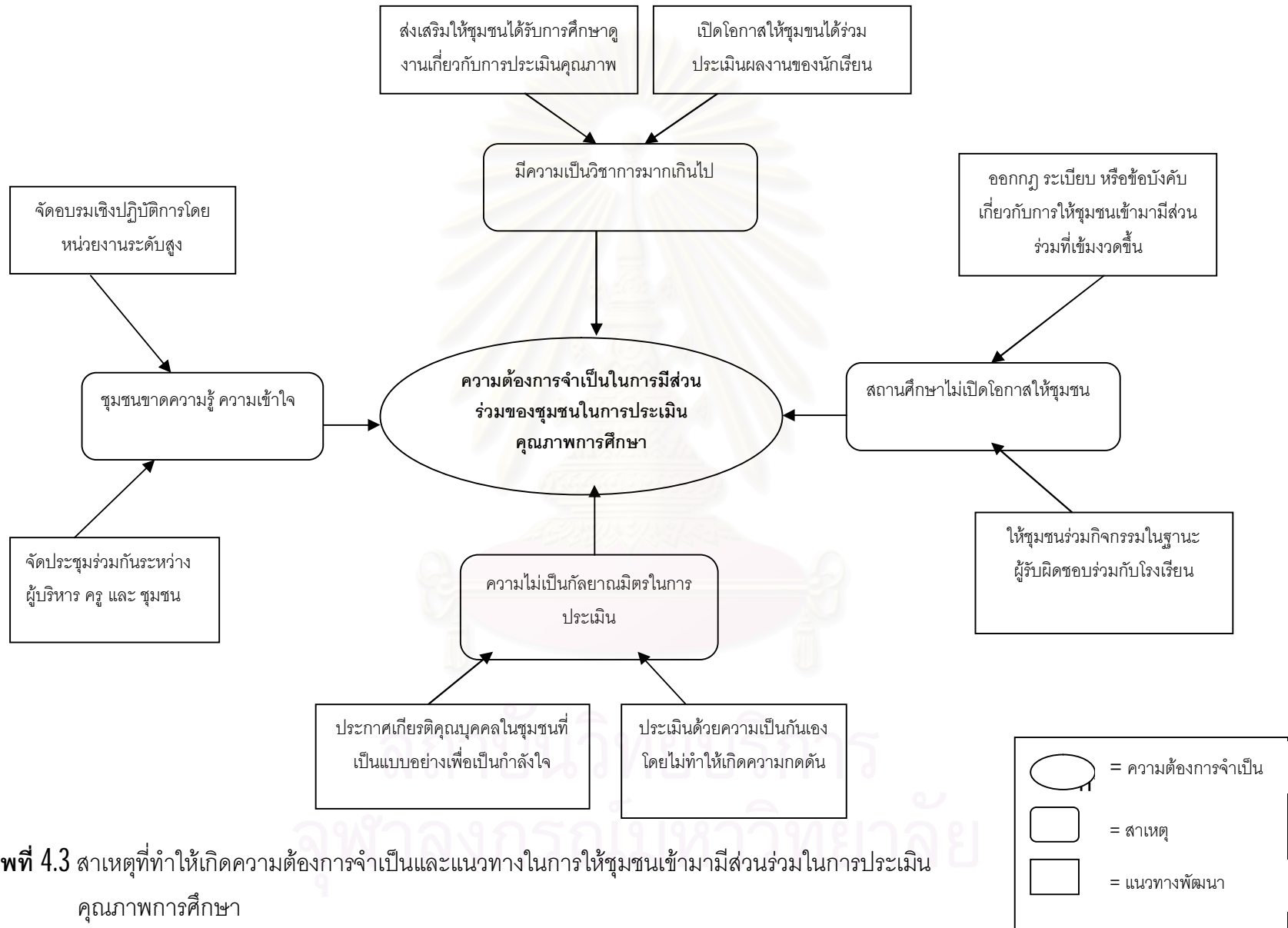
(ผู้แทนชุมชนคนที่ 4)

ซึ่งกลุ่มตัวแทนของชุมชนได้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา ดังนี้

“ปกติทั่วไปการประเมินเป็นสิ่งที่คนเรากลัวอยู่แล้ว เพราะคนเราไม่ยอมให้ใครเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ แต่ถ้ามีการประเมินอย่างถูกวิธี เข้าใจหลักการประเมินที่แท้จริงก็จะ เป็นสิ่งที่ควรทำมาก ๆ”

(ผู้แทนสถานศึกษาคนที่ 6)

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏดังแผนภาพที่ 4.3

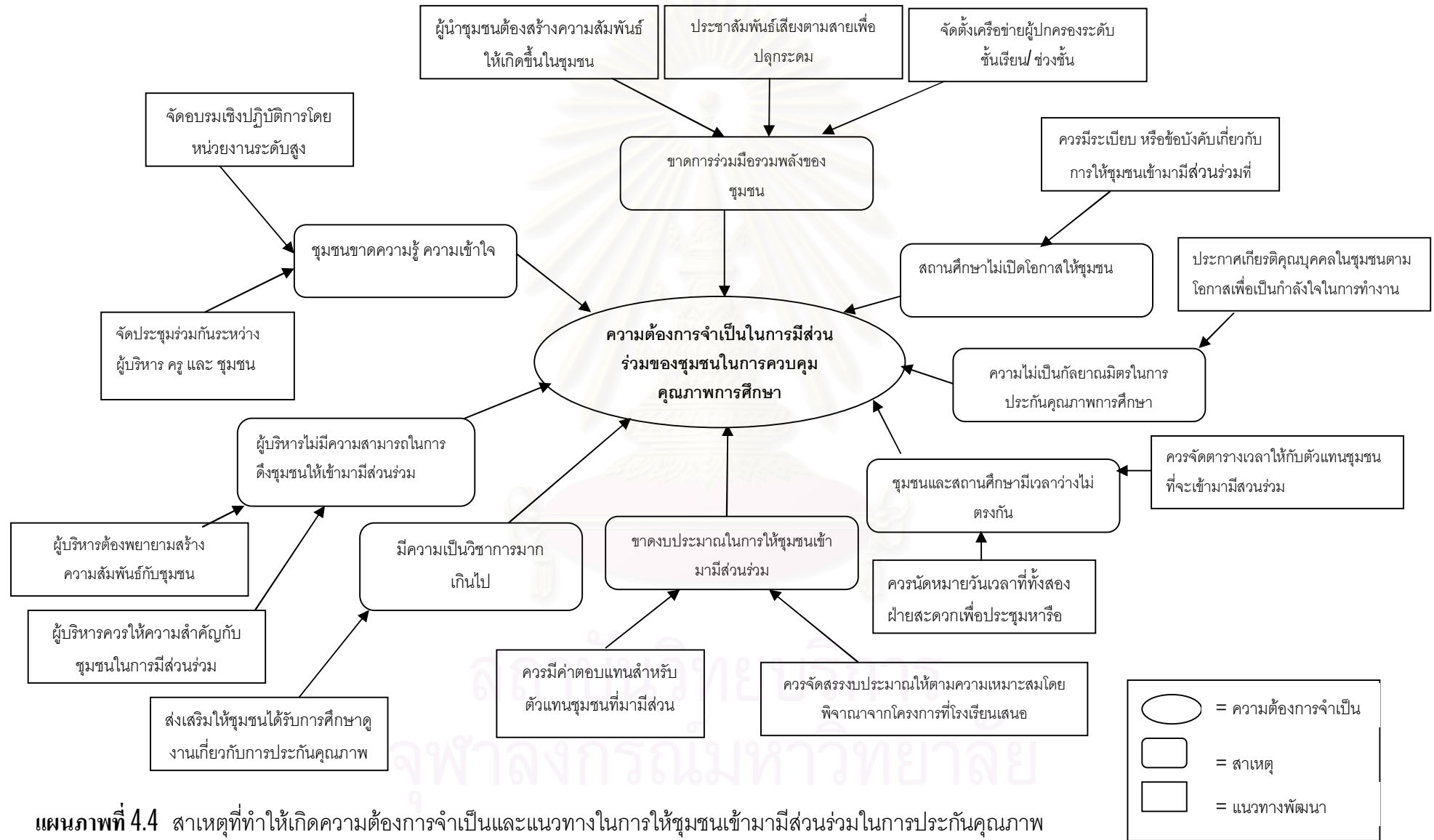

แผนภาพที่ 4.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา

เมื่อนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนของชุมชน และกลุ่มตัวแทนของสถานศึกษา โดยสังเคราะห์สาเหตุของความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาตามวิธีการที่ควรจะเป็น จากทั้ง 3 ขั้นตอนหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา สรุปได้ตามแผนภาพที่ 4.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4.4 สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังต่อไปนี้ (2.1) เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2.2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้อการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (2.3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ตัวแทนของชุมชน จำนวน 456 คน และตัวแทนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 454 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่มและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้การหาค่าสถิติพื้นฐานและใช้เทคนิค Modified Priority Index ($PNI_{modified}$) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ขั้นตอนที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของความคิดเห็นระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ทั้งโดย ภาพรวม และแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น สอดคล้องกัน

2. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ความต้องการจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษาที่เร่งด่วนที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน และการมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตามลำดับ

2) ความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาที่เร่งด่วนที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

3) ความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เร่งด่วนที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาแล้ว ตามลำดับ

โดยสรุป เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาของชุมชนในแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาเป็นขั้นตอนที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ และพบว่า ความคิดเห็นของชุมชนและสถานศึกษามีความสอดคล้องกัน

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม ที่สำคัญที่สุด คือ ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการจำเป็นในด้านนี้ยังมีสาเหตุเนื่องมาจาก ขาดการร่วมมือร่วมพลังของชุมชน การเปิดโอกาสของสถานศึกษา การมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ความสามารถของผู้บริหาร และไม่มีการงบประมาณให้กับชุมชน

2) สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่ม ที่สำคัญที่สุด คือ ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการจำเป็นในด้านนี้ยังมี

สาเหตุเนื่องมาจาก ขาดการร่วมมือรวมพลังของชุมชน สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน และไม่มีความเป็นกัลยาณมิตร

3) สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการประเมินคุณภาพการศึกษา จากการสนทนากลุ่มที่สำคัญที่สุด คือ ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการจำเป็นในด้านนี้ยังมีสาเหตุเนื่องมาจาก มีความเป็นวิชาการมากเกินไป สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน และไม่มีความเป็นกัลยาณมิตรประเมิน

4. แนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา ทั้งจากการสำรวจและการสนทนากลุ่ม คือ การจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการศึกษาแก่ตัวแทนชุมชน การปลุกกระดมให้ชุมชนมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษา การหาเวลาว่างที่ตรงกันเพื่อหารือเกี่ยวกับการวางแผน กำหนดเป้าหมาย พันธกิจ หรือโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาร่วมกัน ผู้บริหารควรมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความเป็นผู้นำ และสามารถที่จะดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ได้มากที่สุด ตลอดจนควรจัดให้มีงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนให้กับตัวแทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ และเป็นกำลังใจในการทำงาน

2) แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ทั้งจากการสำรวจและการสนทนากลุ่ม คือ การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยหน่วยงานระดับสูง การสร้างควมสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อรวมพลังให้เข้มแข็ง ควรมีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อให้โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นโดยการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ พร้อมทั้งมีบทลงโทษที่ชัดเจน ผู้นำชุมชนต้องสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น และชุมชนควรมีการเข้าไปตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร

3) แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งจากการสำรวจและการสนทนากลุ่ม คือ ควรให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา ควรมีการกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อให้โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นโดยการออกเป็นกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ พร้อมทั้งมีบทลงโทษที่ชัดเจน ชุมชนควรมีการเข้าไป

ประเมินอย่างเป็นกัลยาณมิตร ประกาศเกียรติคุณบุคคลในชุมชนที่เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นกำลังใจ ส่งเสริมให้ชุมชนได้รับการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา และเปิดโอกาสให้ ชุมชนได้ร่วมประเมินผลงานของนักเรียนร่วมกับครู

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายหลายประเด็น ดังรายละเอียดต่อไป

1. สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษา พบว่า ในภาพรวมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากชุมชนต้องมีภาระงานหลักที่ต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว ถึงแม้จะมีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็ไม่สามารถเข้าร่วมได้เต็มที่ แต่จะเข้าร่วมได้เฉพาะ บางส่วนซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้จัดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนไว้ว่า การมีส่วนร่วมแบบเป็น บางส่วน (partial participation) นี้จะมีลักษณะที่เป็นส่วนร่วมแบบร่วมริเริ่มงาน มาร่วมงาน ร่วม ให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคหรือการร่วมมือในการทำงาน กลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษา สามารถร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้บ้าง ซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจจะไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงการดำเนินการได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การคิดริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเริ่มต้นจาก ฝ่ายสถานศึกษา และในการร่วมกิจกรรมสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และจากการสนทนากลุ่มตัวแทนของชุมชนและสถานศึกษา ก็พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนเพราะชุมชนส่วนใหญ่ที่แวดล้อมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ในเขต ชนบท ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับตัวเองและครอบครัวก่อน ถึงแม้ว่าจะมีความคิด ความตั้งใจจะช่วยเหลือส่วนรวมแต่ก็ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือได้เต็มที่ อาจมีส่วนร่วมได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ขั้นตอนที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับขั้นตอนที่ เหลืออีกสองขั้นตอน คือ การตรวจสอบและการทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมิน คุณภาพการศึกษาแล้วนั้น จะเห็นว่ารายละเอียดของการดำเนินงานตามแต่ละขั้นตอนนี้ก็อาจมี ความซับซ้อนและความเป็นไปได้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ การ ควบคุมคุณภาพเป็นการดำเนินงานปกติเพื่อให้เป็นไปตามแผนการที่ได้วางไว้ ซึ่งชุมชนส่วนใหญ่

สามารถเข้าร่วมได้ค่อนข้างมาก แต่ขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และขั้นตอนการประเมินคุณภาพศึกษาค่อนข้างซับซ้อนกว่าและชุมชนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมต้องมีความรู้อยู่บ้าง อีกทั้งส่วนใหญ่โรงเรียนจะไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากนัก เนื่องจากกลัวว่าจะเป็นภาระขัดขวางดำเนินงานของโรงเรียนและส่งผลในทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับจำรัส นองมาก (2544) ที่กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาว่า บุคลากรในวงการศึกษาบางกลุ่มยังเข้าใจผิดว่าการตรวจสอบเป็นการจับผิดหรือเพื่อการตัดสินลงโทษ ซึ่งความเข้าใจผิดดังกล่าวเป็นการสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชนและสถานศึกษา พบว่า ผลการประเมินรายชื่อในแต่ละขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน แต่สำหรับบางข้อรายการที่ไม่สอดคล้องกันโดยเฉพาะในส่วนของความร่วมมือของชุมชนในการควบคุมคุณภาพการศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ ร่วมกับสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการเลือกเพื่อสถานที่ยื่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับสถานศึกษา เป็นต้น อาจเป็นเพราะประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันดังกล่าวเกิดจากชุมชนไม่ทราบว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งที่ในความเป็นจริงชุมชนมีส่วนร่วมในระดับสูงตามที่สถานศึกษาได้ประเมินไว้อยู่แล้ว

2. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษามีความต้องการจำเป็นในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ชุมชนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเนื่องจากขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพและทบทวนคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน ถ้าหากดำเนินการอย่างไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้ตรวจสอบและผู้ถูกตรวจสอบได้ ทำให้สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในด้านการนี้เกิดขึ้นน้อยกว่าด้านอื่น ๆ แต่สภาพที่ชุมชนคาดหวังจะเข้าไปมีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ดังนั้นเมื่อนำมาคำนวณหาค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จึงทำให้ได้ค่าที่ค่อนข้างสูง และเกิดเป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดที่ต้องได้รับการแก้ไขเป็นลำดับแรก

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นระหว่างชุมชนและสถานศึกษา พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยมีลำดับของความต้องการจำเป็นเป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือ ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนของการตรวจสอบและ

ทบทวนคุณภาพการศึกษามีมากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ จากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่าเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเรื่องการตรวจสอบเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน และศักยภาพของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างจะน้อย เพราะต้องมีความรู้และทราบกระบวนการเกี่ยวกับการตรวจสอบอยู่พอสมควร ดังนั้นสภาพปัจจุบันชุมชนยังมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ แต่มีความคาดหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้เกิดความต้องการจำเป็นสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดหลักในการประกันคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2542) ที่กล่าวถึง การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา (authorities) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสามารถให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบ และจากการวิจัยของชาติชาย พิมพิไสย (2543) ซึ่งได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษามีอยู่ในระดับน้อย แต่ปัญหาสำคัญคือ ด้านการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษา

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มตัวแทนของชุมชนและตัวแทนของโรงเรียน พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสามขั้นตอน (การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา) สาเหตุหลัก คือ ชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่คุ้นเคยของชุมชนมากนัก เดิมหน้าที่หลักเป็นของสถานศึกษา ถึงแม้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาทุกขั้นตอน แต่จากข้อสรุปที่ได้จากกาสนทนากลุ่ม พบว่าสภาพปัจจุบันชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยเพราะไม่มีความรู้ในเรื่องนี้โดยไม่รู้หลักการ และไม่รู้ว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนใดบ้าง นอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุมาจากชุมชนไม่มีเวลาว่างที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีเวลาว่างไม่ตรงกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Capland (2000) และนิภาพรรณ หงส์ชูเกียรติ (2544) ที่กล่าวว่า สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะไม่มีเวลา เนื่องจากผู้ปกครองมีภาระในการประกอบอาชีพ และ

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่พบว่า การบริหารจัดการของพ่อแม่ผู้ปกครอง อันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางสถานศึกษาได้

จากการสนทนากลุ่ม พบว่า สาเหตุอื่นที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น คือ การขาดการรวมพลังที่เข้มแข็งของชุมชน จึงทำให้ชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ตามสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุตัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ เงื่อนไขที่พอเพียง (sufficient conditions) โดยการมีวิสัยทัศน์ในเรื่องการศึกษาของชุมชนร่วมกัน การมีส่วนร่วมและความสนับสนุนจากภาคีอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนซึ่งจะทำให้สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังพบสาเหตุที่เกิดจากชุมชนมองว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความเป็นวิชาการมากเกินไป จึงไม่กล้าที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ที่กล่าวถึงเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนว่าการทำงานตามระบบราชการ คือ ในลักษณะที่เน้นเรื่องระเบียบปฏิบัติของทางราชการที่เข้มงวดเกินไป จะให้ชุมชนไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และนอกจากนี้ยังพบว่า มีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา อาจเนื่องมาจาก ทางสถานศึกษาไม่จัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างชุมชนและสถานศึกษาเองจึงทำให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ที่พบว่า การมีคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวอยู่ในชุมชนและมีฐานะใกล้เคียงกับคนในชุมชน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษามากขึ้น

4. แนวทางการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากข้อมูลเชิงปริมาณและการสนทนากลุ่มทั้งกลุ่มตัวแทนของชุมชนและตัวแทนของสถานศึกษา พบว่า แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการประกันคุณภาพภายในที่ควรจะทำให้ทำให้เกิดขึ้นเป็นลำดับแรก ๆ คือ การจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะถ้าชุมชนมีความรู้ และมีความตระหนักในการประกันคุณภาพแล้ว การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาก็จะมีมากขึ้นและดำเนินการง่ายขึ้น โดยจากการสำรวจและจากการสนทนากลุ่ม พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับสูง สถานศึกษา และผู้บริหารมีส่วนสำคัญที่จะต้องให้ความตระหนัก และความรู้แก่ชุมชนโดยใช้เทคนิคหรือกระบวนการใดก็ตามที่จะ

ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Epstein และ Jansorn (2004) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการร่วมมือรวมพลังของชุมชนในการจัดการศึกษา และงานวิจัยของ Baker (2000) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมจะตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษามากขึ้น สำหรับแนวทางที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกแนวทางก็คือ การที่มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารจัดการและสามารถดึงชุมชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชูชาติ พวงสมจิตร (2540) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาว่า ปัจจัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารรุ่นก่อนควรสร้างสมศรัทธาไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน สามารถทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาได้ดี มีการให้เกียรติและกำลังใจแก่ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ที่กล่าวถึงเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษาว่าการมีคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวอยู่ในชุมชนและมีฐานะใกล้เคียงกับคนในชุมชนจะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของชุมชน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในทั้งในทัศนะของชุมชนและของสถานศึกษาควบคู่กันเพื่อดูความสอดคล้องของความคิดเห็น ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้โดยเฉพาะการนำผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนไปแก้ปัญหาคือที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่มีความสอดคล้องกันหรือลำดับใกล้เคียงกันระหว่างทัศนะของชุมชนและสถานศึกษาไปแก้ปัญหาก่อน ซึ่งจะสนองความต้องการจำเป็นของชุมชนได้ตรงประเด็นกว่าลำดับที่ค่อนข้างต่างกันมาก อีกทั้งทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกันสนองความต้องการจำเป็นได้ดียิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษามีความต้องการจำทั้ง 3 ขั้นตอน แต่ในขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาพบว่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากชุมชนยังขาดความตระหนัก และขาดความรู้ ความเข้าใจ ดังนั้นสถานศึกษาควรแก้ไขในประเด็นนี้ก่อนเพื่อจะทำให้ชุมชนเกิดความรู้เป็นพื้นฐาน เพราะเรื่องระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับชุมชน ดังนั้นการปฏิบัติ คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเพื่อจะได้เข้าใจถึงระบบการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น หรืออาจจัดตารางเวลาที่เหมาะสมที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบมากขึ้น และที่สำคัญควรประชาสัมพันธ์บ่อย ๆ และให้มีความต่อเนื่อง นอกจากนี้การระดมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาควรมีการขยายผล และมีการระดมการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้ได้ชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเรื่อย ๆ

3. สำหรับแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษานั้น มีหลายแนวทาง ซึ่งได้เสนอไว้เป็นภาพรวม แต่สำหรับการนำไปปฏิบัติจริงนั้นควรพิจารณาถึงบริบทของสถานศึกษาและชุมชนด้วย โดยสามารถเลือกแนวทางที่คิดว่าดีที่สุดไปปฏิบัติเพราะไม่มีแนวทางใดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา แต่การสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนการประกันคุณภาพการศึกษาตลอดจนการให้ความรู้เป็นสิ่งที่จะต้องทำเป็นลำดับแรก

4. งานวิจัยนี้มีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณได้ออกแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคแต่การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะภาคใต้เท่านั้น ดังนั้นผลการวิจัยจะใช้ได้ดีโดยเฉพาะกับบริบทของภาคใต้ แต่สำหรับภูมิภาคอื่นๆ ก็สามารถนำไปใช้ได้เช่นกัน เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระหว่างขนาดและภูมิภาคพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา และภูมิภาค ดังนั้นผลการวิจัยนี้สามารถใช้ได้ครอบคลุมทุกขนาดของสถานศึกษา และทุกภูมิภาคของประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในต่างสังกัดบ้าง เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

เอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต่างสังกัดกัน อันจะได้ข้อมูล และสารสนเทศที่หลากหลายขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงานในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับสถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ต่อไป

2. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการจำเป็นในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาถึงวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพให้มากขึ้น โดยเฉพาะในขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

3. เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มเท่านั้น ดังนั้นหากมีการวิจัยต่อไป ควรจะนำแนวทางที่ได้ไปทดลองปฏิบัติ และทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป เพื่อให้ทราบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแน่ชัด

4. งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของความต้องการจำเป็นและแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นโดยเลือกเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเฉพาะภาคใต้เท่านั้น ดังนั้นหากมีการวิจัยต่อไปควรเก็บข้อมูลให้ครบทุกภูมิภาคเนื่องจากบริบทในแต่ละภูมิภาคอาจมีความแตกต่างกัน อันจะทำให้ค้นพบข้อมูลที่ลึกซึ้งมากขึ้น

5. เนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ โดยพิจารณาจากความถี่ของข้อความในแต่ละประเด็นที่เกิดขึ้นจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้มีข้อจำกัดอยู่ตรงที่ในการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอาจจะไม่ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บางครั้งเมื่อมีผู้อื่นแสดงความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันกับที่ตนเองต้องการจะแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้สนทนากลุ่มก็จะไม่เสนอความคิดเห็นนั้นซ้ำอีก อีกทั้งข้อจำกัดในด้านเวลาของการสนทนากลุ่ม อาจทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นโดยภาพรวมซึ่งทำให้ไม่ได้ประเด็นที่ต้องการอย่างชัดเจนและละเอียดลึกซึ้ง ดังนั้นในการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นจากการสนทนากลุ่ม จึงควรที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้จัดลำดับความสำคัญเอง โดยอาจจะใช้วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (card sort) หรือใช้วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (paired-weighting procedure) เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้ประเด็นของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางในการตอบสนองความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญชัดเจนยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ ชูชีพ. (2543). *กรณีศึกษาคุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนาในการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กวรรณิกา ชมดี. (2524). *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อ
การพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำ
ราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การพัฒนาชุมชน, กรม. (2529). *รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก
องค์กรสตรีในการพัฒนาชนบท: ศึกษาเฉพาะ กพสม. กรุงเทพมหานคร: กองการวิจัย
และประเมินผล*.

กิตติโชค ห้อยยี่ภู่. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท:
การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโอบาส*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2546). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ
ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมิน
คุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี*.

จรัส นองมาก. (2544). *ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ชั้นพริ้นติ้ง.

ชาติชาย พิมพ์ไสย. (2543). *การศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2544). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา*
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร: การศึกษา
พหุกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม*
ของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุขฎิบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์สภา
การพิมพ์.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *แนวนโยบายวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*
ชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์สภาการพิมพ์.
- นิภาพรณ หงส์ชูเกียรติ. (2544). *สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน*
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุปผา เมฆศรีทองคำ. (2547). *การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน*
ในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา เวสารัชช์. (2530). *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อ*
พัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ประจวบ บอกลั่นเที่ยง. (2538). *การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์*
มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พจมาน ขำทอง. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โรงเรียน*
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พจนนา เทียนธาดา. (2543). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพา จุลสุคนธ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชน วัดศรีนาครัตนาราม ตำบลชอนสารเดช อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พูลศรี ไม้ทอง. (2543). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. 2541. การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารการศึกษา เอกชน. 77 (มิถุนายน): 37 - 40.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาล จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุทธพงษ์ อายุสุข. (2549). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาการทำวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียนของครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2544). กรอบการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ ไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- วรรณนา แผนมุนิน. (2543). จากทฤษฎีสู่ข้อมูลเชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- วิรุฬห์ แสงงาม. (2543). การประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ วัดผลและวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สยามมิตรการพิมพ์.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และดิเรก วรรณเศียร. (2544). มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา. เอกสารวิชาการประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ "การปฏิรูปการเรียนรู้: ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพนักเรียน". (ม.ป.ท.). (อัดสำเนา).
- วิไลวรรณ ศาครวิมล. (2523). อิทธิพลของสี่ ความยาวของแบบสอบถาม และวิธีการติดตาม ที่มีผลต่ออัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรินทร์ทิพย์ จานศิลา. (2540). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนในการพัฒนาทักษะอาชีพในโครงการธุรกิจเพื่อสังคม จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาชั้นประถมศึกษา โรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542) การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. (2549). *Practical PDCA: แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพมหานคร: ซีโน ดีไซน์.
- สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. (2548). รายงานการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: พหุกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สยาม สุ่มงาม. (2541). กระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา: การศึกษาโรงเรียนนำร่อง สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สามัญศึกษา, กรม. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา เล่ม 2: แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรัชย์ วัฒนบุญคง. (2543). ศึกษาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). รายงานวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). *แนวทางในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมยศ เผือกจันทิก. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการเลี้ยงโคนม: กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ และโรงเรียนวัดดอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2534). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติงานชุมชน*.

ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อคิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาสังคมและวัฒนธรรมไทย*.

กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

อังศุวรา วงษ์รักษา. (2549). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

อุทัย ดุลยเกษม และ อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ระบบการศึกษากับชุมชน: กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการศึกษาวิจัย กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)*.

อุทุมพร จามรมาน. (2537). *การทำวิจัยเชิงสำรวจ. กรุงเทพมหานคร*.

อุทุมพร จามรมาน. (2544). *วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พินนี่*.

ภาษาต่างประเทศ

Abrams L.S. (2000). Planning for School Change School-Community Collaboration in a Full-Service Elementary School. *Urban Education*, 35(1): 79-103.

Anzar, U. (1998). *An Exploratory Study of Factors which Have Contributed to the Sustainability of Community Participation in Education in Balochistan, Pakistan*[Online]. Available from: <http://thailis.uni.net.th/dao/printarticles.nsp>[2007, June 11]

Beadle de Palomo, F. B. & Luna, E. (2000). *The Needs Assessment: Tools for long-Term Planning*[Online]. Available from: <http://www.coach.aed.org/pubs/factsheets/Needs Assessment.pdf>[2006, July 15].

- Capland, J.G. (2000). Building Strong Family-School Partnerships to Support High Student Achievement. *The informed Educator Series*. Arlington, VA: Educational Research Service.
- Cohen, M. J. & Ubhoff, N. T. (1997). *Rural Development Participation*. Cornell University.
- Drake, B. (1996). Increasing Participation in community Education: Ideas from Consumers[Online]. Available from: <http://search.epret.can/direct.asp?an=EJ542163&db=eric&loginpage=login.asp&site=ehost>[2007, June 28]
- Epstein, J.L., & Janson, N.R. (2004). Developing Successful Partnership Programs *Principal, 83(3): 10 - 15*.
- Murgatroyd, S. & Morgan, C. (1994). *Total Quality Management and the School*. Buckingham: Open University Press.
- Reviere, R. & other. (1996). *Need Assessment: A creative and practical guide for social scientist*. Washington, D.C: Taylor & Francis.
- Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.เพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
4. นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์ประจำ
โรงเรียนพยาบาล กรมแพทย์ทหารเรือ
5. อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ จิตรมาศ ครู
โรงเรียนบ้านด้ามพ้อ จังหวัดอุบลราชธานี
6. อาจารย์หะซันน่า พงศ์ยี่หล้า ครู
โรงเรียนเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับชุมชน

เรื่อง

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ท่านผู้ปกครอง/ คณะกรรมการสถานศึกษา หรือ ศิษย์เก่า

ด้วยข้าพเจ้า นายเมษา นวลศรี เป็นนิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยใช้แบบสอบถามนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของบุตรหลานของท่าน ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการให้ข้อมูลโดยตอบคำถาม ในแบบสอบถามนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆ ที่ท่านได้ให้ข้อมูลนี้ ข้าพเจ้าจะปกปิดเป็นความลับ และนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น ตลอดจนไม่มีผลต่อตัวท่านแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความร่วมมือและความตั้งใจในการให้ข้อมูลครั้งนี้

ด้วยความเคารพและนับถืออย่างสูงยิ่ง

นายเมษา นวลศรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของบุตรหลานของท่าน โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางกรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย **ü** ลงในช่อง หน้าข้อความและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในภาค

q (1) เหนือ

q (2) กลาง (รวม ตะวันออก และตะวันตก)

q (3) ตะวันออกเฉียงเหนือ

q (4) ใต้

2. เพศ

q (1) ชาย

q (2) หญิง

3. อายุ ปี

4. อาชีพ **๑ (1)** รับราชการ **๑ (2)** พนักงานรัฐวิสาหกิจ **๑ (3)** พนักงานบริษัทเอกชน
 ๑ (4) เกษตรกร **๑ (5)** รับจ้าง **๑ (6)** ธุรกิจส่วนตัว
 ๑ (7) อื่นๆ (ระบุ).....
5. ระดับการศึกษาสูงสุด **๑ (1)** ต่ำกว่าปริญญาตรี **๑ (2)** ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า **๑ (3)** ปริญญาโท
 ๑ (4) ปริญญาเอก **๑ (5)** อื่นๆ
6. รายได้ต่อเดือน บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ในฐานะที่ท่านเป็นตัวแทนของชุมชน ท่านคิดว่า**สภาพจริง**ที่ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามรายการต่อไปนี้ในระดับใด และท่านคิดว่า**สภาพที่คาดหวัง**ในการที่จะให้ตัวท่านเองเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย **ü** ลงในช่องรายการตามความคิดเห็นของท่าน

เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตาม**สภาพจริง**

- 5 หมายความว่า **ท่าน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับ**มากที่สุด**
- 4 หมายความว่า **ท่าน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับ**มาก**
- 3 หมายความว่า **ท่าน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับ**ปานกลาง**
- 2 หมายความว่า **ท่าน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับ**น้อย**
- 1 หมายความว่า **ท่าน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับ**น้อยที่สุด**

ระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตาม**สภาพที่คาดหวัง**

- 5 หมายความว่า **ท่าน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพในระดับ**มากที่สุด**
- 4 หมายความว่า **ท่าน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพในระดับ**มาก**
- 3 หมายความว่า **ท่าน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพในระดับ**ปานกลาง**
- 2 หมายความว่า **ท่าน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพในระดับ**น้อย**
- 1 หมายความว่า **ท่าน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพในระดับ**น้อยที่สุด**

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ชุมชน หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าโรงเรียน และประชาชนที่อาศัยใกล้กับโรงเรียน

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)										
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับโรงเรียน										
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
5. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน										
6. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน										
7. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน										
8. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้บุคคลภายนอกรับทราบ										
9. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
10. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน										
11. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ										
12. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน										
13. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน										
14. ท่านมีส่วนร่วมในการเอื้อเฟื้อสถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน										
15. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่นเพื่อการศึกษา										
16. ท่านมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน										
17. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียน										
18. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความประพฤติของผู้เรียน										
19. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียนแก่ครู										
20. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู										
21. ท่านมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน										

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
22. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน										
23. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับโรงเรียน										
24. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียน										
25. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู										
26. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน										
การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (Quality Audit)										
27. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
28. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆ ของโรงเรียน										
29. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ										
30. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน										
31. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน										
32. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น										
33. ท่านมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา										
34. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของโรงเรียน										
การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment)										
35. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
36. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับครู										
37. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยที่										

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น										
38. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู										
39. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)										
40. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
41. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว										
42. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.										
43. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก										

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ท่านคิดว่ามีแนวทางใดบ้างที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในชุมชนของท่านตามสภาพที่ควรจะเป็น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.
2.
3.
4.

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นายเมษา นวลศรี
ผู้วิจัย

สำหรับผู้บริหาร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

ความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ท่านผู้บริหารโรงเรียน

ด้วยข้าพเจ้า นายเมษา นวลศรี เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยใช้แบบสอบถามนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของท่าน ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการให้ข้อมูลโดยตอบคำถาม ในแบบสอบถามนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป ทั้งนี้ข้อมูลต่างๆ ที่ท่านได้ให้ข้อมูลนี้ ข้าพเจ้าจะปกปิดเป็นความลับ และนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น ตลอดจนไม่มีผลต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่าน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความร่วมมือและความตั้งใจในการให้ข้อมูลครั้งนี้

ด้วยความเคารพและนับถืออย่างสูงยิ่ง

นายเมษา นวลศรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของท่าน โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย **ü** ลงในช่อง หน้าข้อความและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียน

2. ขนาดของโรงเรียน

q (1) เล็ก (จำนวนนักเรียน น้อยกว่า 500 คน)

q (2) กลาง (จำนวนนักเรียน 500 - 1000 คน)

q (3) ใหญ่ (จำนวนนักเรียน มากกว่า 1,000 คน)

3. สถานศึกษาของท่านตั้งอยู่ในภาค

q (1) เหนือ

q (2) กลาง (รวม ตะวันออก และ ตะวันตก)

q (3) ตะวันออกเฉียงเหนือ

q (4) ใต้

4. เพศ **๑(1)** ชาย **๑(2)** หญิง
5. อายุ ปี
6. ระดับการศึกษาสูงสุด **๑(1)** ต่ำกว่าปริญญาตรี **๑(2)** ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า **๑(3)**
ปริญญาโท **๑(4)** ปริญญาเอก **๑(5)** อื่นๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ในฐานะที่ท่านเป็นตัวแทนของโรงเรียน ท่านคิดว่า**สภาพจริง**ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามรายการต่อไปนี้อยู่ในระดับใด และท่านคิดว่า**สภาพที่คาดหวัง**ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของท่าน อยู่ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย **ü** ลงในช่องรายการตามความคิดเห็นของท่าน

เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตาม**สภาพจริง**

- 5 หมายความว่า **ชุมชน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า **ชุมชน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า **ชุมชน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า **ชุมชน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า **ชุมชน**เข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับน้อยที่สุด

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตาม**สภาพที่คาดหวัง**

- 5 หมายความว่า **ชุมชน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า **ชุมชน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับมาก
- 3 หมายความว่า **ชุมชน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า **ชุมชน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับน้อย
- 1 หมายความว่า **ชุมชน**ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ในระดับน้อยที่สุด

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ชุมชน หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าโรงเรียน และประชาชนที่อาศัยใกล้กับโรงเรียน

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)										
1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับโรงเรียน										
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นในด้านต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
4. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน										
6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน										
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน										
8. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้บุคคลภายนอกรับทราบ										
9. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
10. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน										
11. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านกีฬาและนันทนาการ										
12. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน										
13. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน										
14. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเอื้อเฟื้อสถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับผู้เรียน										
15. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อท้องถิ่นเพื่อการศึกษา										
16. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูและผู้เรียน										
17. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียน										
18. ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความประพฤติของผู้เรียน										
19. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียนแก่ครู										
20. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครู										
21. ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน										

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
22. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เรียน										
23. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนให้กับโรงเรียน										
24. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียน										
25. ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลพฤติกรรมของครูให้เป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู										
26. ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน										
การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา (Quality Audit)										
27. ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
28. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆ ของโรงเรียน										
29. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความประพฤติของครูเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ										
30. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับในการพัฒนาโรงเรียน										
31. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน										
32. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น										
33. ชุมชนมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนา										
34. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของโรงเรียน										
การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment)										
35. ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน										
36. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกับครู										

รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่คาดหวัง				
	มาก → น้อย					มาก → น้อย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
37. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น										
38. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกับครู										
39. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนเพื่อใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR)										
40. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารสรุปผลการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียน										
41. ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว										
42. ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก ส.ม.ศ.										
43. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตามสภาพจริงแก่ผู้ประเมินภายนอก										

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ท่านคิดว่ามีแนวทางใดบ้างที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนของท่านตามสภาพที่ควรจะเป็น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.

.....

2.

.....

3.

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นายเมษา นวลศรี

ผู้วิจัย

การจัดสนทนากลุ่ม

หัวข้อ

สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางที่เหมาะสม
ในการสนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ
ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้จัด/ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

นายเมฆา นวลศรี นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนากานนท์

สถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม

โรงเรียนบ้านบางพระ อำเภอเข็ญใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและแนวทางแนวทางที่เหมาะสมในการ
สนองความต้องการจำเป็นเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามที่ใช้ในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม

1. ผลการสำรวจความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้างต้น สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่ อย่างไร
2. เพราะเหตุใดชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ค่อนข้างน้อยในแต่ละข้อ
รายการนั้น
3. มีแนวทางใดบ้างที่จะพัฒนาความต้องการจำเป็นเหล่านั้น
4. ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านมีจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ
ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน อย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายใน
จากการนำเครื่องมือไปทดลองใช้

(สำหรับชุมชน)

ค่าความเที่ยงของส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 43

Alpha = .9787

การควบคุมคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 26

Alpha = .9581

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 8

Alpha = .9559

การประเมินคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 9

Alpha = .9517

การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแบบความสอดคล้องภายใน
จากการนำเครื่องมือไปทดลองใช้

(สำหรับโรงเรียน)

ค่าความเที่ยงของส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 43

Alpha = .9803

การควบคุมคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 26

Alpha = .9637

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 8

Alpha = .9591

การประเมินคุณภาพการศึกษา

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 9

Alpha = .9412

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตัวแทนชุมชน จำนวน 6 ท่าน

1. นายนิพันธ์ เขียวเล็ก ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบางพระ
อ.เขยวใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
2. นายชลอ เอี่ยมสุทธิ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ต.แม่เจ้าอยู่หัว อ.เขยวใหญ่
จ.นครศรีธรรมราช
3. นายสุทิน นวลพลับ อาชีพธุรกิจส่วนตัว อ.เขยวใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
4. นางเกษม บุญประกอบ อาชีพทำสวน อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
5. นายอนันต์ พลายชุม อาชีพธุรกิจส่วนตัว อ.ร่อนพิบูลย์ จ.นครศรีธรรมราช
6. นางประไพ แซ่อิว อาชีพค้าขาย อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

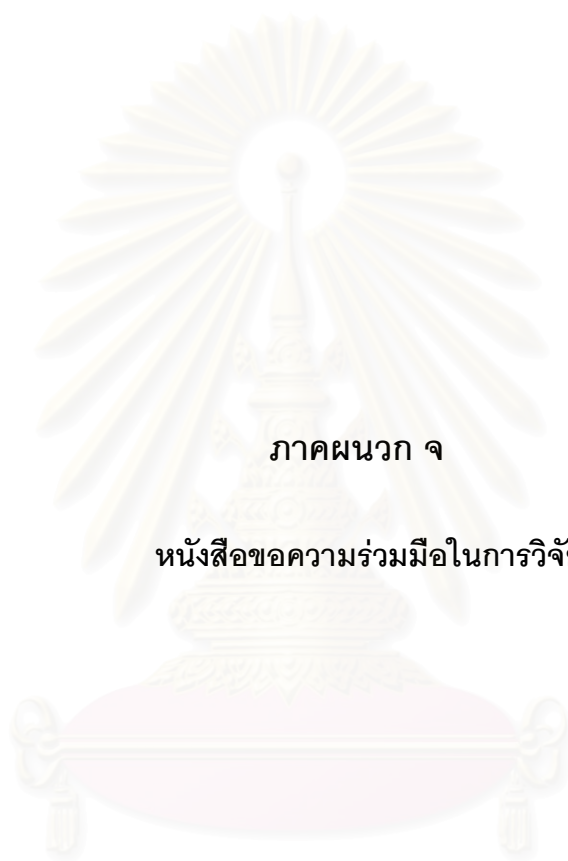
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (ต่อ)

ตัวแทนสถานศึกษา จำนวน 6 ท่าน

1. อาจารย์หนูเรียม วงศ์มะยุรา ครู คศ. 3 ระดับ 8 โรงเรียนวิเชียรประชาสรรค์
2. นายเฉลิมชัย สุวรรณวิหค ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8
3. นายปราโมทย์ พรหมนิล รองผู้อำนวยการ ระดับ 8
4. นางฉวีวรรณ สุวรรณวิหค ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านบางพระ จ.นครศรีธรรมราช
5. นายปัญญา พลายชุม ครู คศ. 3 โรงเรียนเชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
6. นางจุลี เปาะมะ ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านน้ำบ่อ จ.นครศรีธรรมราช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/1675

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

4 มกราคม 2550

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน เจ้ากรมท่าทหารเรือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายเมฆา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ นาวาตรีหญิง ดร.ปิยมาภรณ์ ไชคอวยชัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นาวาตรีหญิง ดร.ปิยมาภรณ์ ไชคอวยชัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

สภานววิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ที่ ศธ 0512.6(2771)/1928

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

6 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายเมฆา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับตัวแทนชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายเมฆา นवलศรี ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธิ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ที่ ศธ 0512.6(2771)/1929

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

6 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

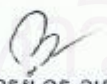
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายเมฆา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ดังธนกานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับตัวแทนชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายเมฆา นवलศรี ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๕๕)/๑๗๖

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

เรียน

ด้วยนายเมษา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน" โดยมี อาจารย์ ดร.กมลวรรณ ดังธนกานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อหาสาเหตุ และแนวทางที่เหมาะสมในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

โทรศัพท์ และโทรสาร ๐-๒๒๑๘-๒๕๗๘

เมษา นวลศรี (นิสิต) ๐-๘๙๖๑๖-๖๑๔๘

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเมฆา นวลศรี เกิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2526 ที่อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชามัธยมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป - ชีววิทยา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยี การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2549 โดยระหว่างที่ศึกษาได้รับทุนผู้ช่วยสอนจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 - 2550 และได้รับทุนอุดหนุน วิจัยจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย